În culisele violenței

OPERAȚIUNEA FULGERUL

Dora Bloch, 73 de ani, ostatică, asasinată în spital din ordinul lui Idi Amin, după succesul „Operațiunii «Fulgerul»"

Una dintre cele mai spectaculoase acțiuni antiteroriste din cîte s-au înregistrat în ultimii ani s-a desfășurat în 1976. În ea au fost implicați: un grup de pirați ai aerului, din care făceau parte doi cunoscuți și foarte periculoși teroriști vest-germani, Wilfred Böse și Gabrielle Tiedemann; circa 100 de cetățeni israelieni reținuți ca ostatici pe aeroportul lui Entebbé, Uganda; și o importantă forță de comando israeliană, ce a reușit eliberarea captivilor.

Operațiunea de piraterie a fost declanșată în zorii zilei de 27 iunie 1976. După stabilirea ultimelor detalii, teroriștii Wilfred Böse, Gabrielle Tiedemann și alți doi de teapa lor părăsesc Kuweit City pentru a se îmbarca în cursa „763", efectuată de compania aeriană „Singapore Airlines". La ora 7 dimineața ajung la Atena, dar, pentru a nu fi controlați, evită părăsirea aerogării. La ora 12 se urcă la bordul avionului Airbus 300 B4 „Air France", zborul „139", venit din Israel. Aparatul decolează la 12,55 cu destinația Paris. Avea la bord 258 de pasageri, majoritatea evrei, și 12 membri ai echipajului. Douăzeci de minute mai tîrziu (aproximativ, ora 13,20), cei patru pirați ai aerului îl obligă pe comandantul avionului să părăsească ruta și să se îndrepte spre Benghazi, Libia. Aterizarea are loc la ora patru după-amiază. Se procedează la realimentarea cu combustibil a avionului și, cu puțin timp înainte ca acesta să-și reia zborul (ora 22,30), o captivă, Patricia Heynmann, acuzînd o puternică hemoragie, este transportată la spital.

În zorii zilei de 28 iunie, după un zbor de cîteva ore, avionul aterizează pe aeroportul Entebbé din apropierea capitalei Ugandei, Kampala.

Ostaticii au fost cazați în clădirea dezafectată a vechii aerogări Entebbé. Anunțînd operațiunea de piraterie aeriană, teroriștii solicitau, în schimbul captivilor, punerea în libertate a 52 de persoane deținute în Israel, R.F.G., Franța, Elveția și Kenya. Termen limită: joi, 1 iulie, ora 12.

La 29 iunie, la cartierul general al armatei israeliene încep a prinde contur primele propuneri vizînd o eventuală misiune militară de eliberare a ostaticilor. La 30 iunie, teroriștii pun în libertate 47 de captivi, în cea mai mare parte copii, vîrstnici sau suferinzi, iar a doua zi Radio Kampala anunță că ultimatumul este prelungit pînă duminică, 4 iulie, ora 11. Simultan sînt eliberați alți 101 prizonieri. Michel Bacos, comandantul avionului „Air France", și echipajul său refuză oferta

SORIN ȘTEFĂNESCU

TERIFIANTA PLAGĂ A TERORISMULUI

Terorismul internațional — acest virulent „rău al secolului", de care conștiința lumii contemporane a luat și la mereu act, cu legitimă îngrijorare — a constituit, pentru autorul acestor rînduri, tema unei cărți, publicată în 1975, „Flagelul terorismului internațional" (Editura Militară), prefațată de regretatul profesor, savant de largă reputație al dreptului internațional, Grigore Geamănu. Am încercat o analiză a acestui flagel care, alături de flagelul înarmării, îndeosebi al înarmării nucleare, de cel al sărăciei și subdezvoltării, constituie „triunghiul negru" al omenirii.

Nu sînt mulți ani de cînd opinia publică mondială a fost adînc zguduită de ceea ce, în literatura de specialitate, se numește astăzi „cazul Aldo Moro". Uciderea reputatului om politic italian de către gruparea autointitulată „Brigăzile roșii" a produs — deși tardiv! — luarea în serios, de către toate guvernele lumii, a fenomenului terorismului internațional, soldată cu măsuri pentru stăvilirea și extirparea lui.

Cu toate acestea, terorismul, în ultimii ani, nu numai că n-a slăbit, dar, dimpotrivă, a escaladat continuu. S-au semnalat și se semnalează, tot mai frecvent, în cele mai diferite părți ale lumii, ale celei occidentale, în speță, acte de violență de o gravitate extremă: crime, răpiri, atentate și distrugeri de bunuri materiale, săvîrșite îndeosebi în marile centre urbane. Omenirea trăiește azi, mai mult ca oricînd, într-o necontenită amenințare a terorismului. La New York, Londra, Paris, München, Milano, Madrid.

ION BODUNESCU

de a fi puşi în libertate. Între timp, în Israel, generalul Dan Shomron este desemnat şeful operaţiunii de comando. Pregătirea ei se desfăşoară în cel mai strict secret. După dezbateri furtunoase, acţiunea este în cele din urmă aprobată, mai întîi de cabinetul de criză (3 iulie), apoi şi de guvernul israelian. Era 3 iulie, ora 15,30.

Decolarea celor trei „Hercules"-uri, încărcate cu militari şi echipament de luptă, a avut loc în jurul orei 16, de la baza Sharm el Sheikh, amplasată în sudul peninsulei Sinai. Călătoria nu a fost deloc plăcută. Dar, în pofida timpului extrem de nefavorabil, piloţii au reuşit să menţină aeronavele la numai cîteva zeci de metri deasupra apelor învolburate ale Mării Roşii, evitînd astfel detectarea lor de către radarurile Egiptului, Arabiei Saudite şi Sudanului.

La circa 20 000 m altitudine, două escadrile de avioane de vînătoare „Phantom" supravegheau înaintarea „Hercules"-urilor, gata să intervină în caz de primejdie. Dar această protecţie nu putea fi asigurată decît circa 1 600 km (raza maximă de acţiune a aparatelor), după care avioanele-paznici trebuiau să revină la Sharm el Sheikh. În momentul cînd „Phantom"-urile făceau cale întoarsă, două „Boeing"-uri „707" se plasară deasupra „Hercules"-urilor, dar la 11 000 m înălţime. Oficial, erau înregistrate ca un singur aparat, cursa Tel-Aviv–Nairobi, căci, datorită spaţiului foarte mic care le separa, ecoul reflectat pe ecranul oricărui radar de la sol apărea unic. Diferenţa de viteză dintre „Boeing"-uri şi „Hercules"-uri nu permitea, însă, zborul în paralel decît pe o porţiune de circa 500 km. Distanţa era totuşi suficientă; rutele trebuiau oricum să se despartă deasupra Etiopiei: „Boeing"-urile virau spre Nairobi, „Hercules"-urile spre Entebbé. Pe cei 500 km comuni, dacă cele trei aeronave de transport ar fi fost totuşi descoperite, planificatorii operaţiunii apreciau că ecoul lor va fi considerat o simplă reflectare a „Boeing"-ului *civil*, zborul „El Al 169".

Pe de altă parte, neaşteptata grevă a controlorilor de trafic sudanezi redusese numărul staţiilor radar în funcţiune, mărind astfel şansele forţei expediţionare de a trece neobservată.

În timp ce „El Al 169" contacta normal radiofarurile zonelor survolate, „Boeing"-ul „lipit" de el menţinea o tăcere absolută. Traseele lor s-au separat în apropierea munţilor Nayuki, aparatul ge-

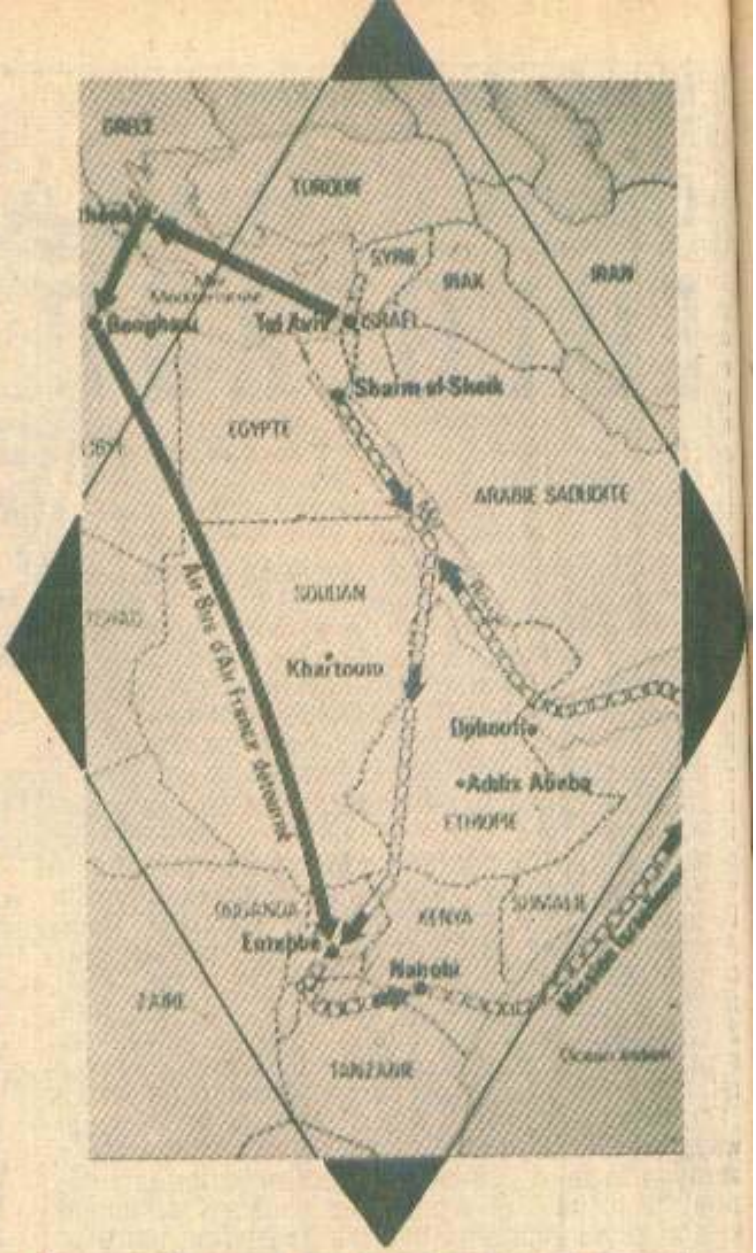

Traseele urmate de avionul deturnat de piraţi (săgeţile negre) şi de misiunea israeliană (săgeţile întrerupte)

Tokyo, Seul etc. oamenilor le este, zi şi noapte, frică. Frică pe stradă, în casă, în automobile, în birouri, în restaurante, în cinematografe sau în magazine. „Peste tot în lumea occidentală — scria revista italiană *l'Europeo* — frica începe să devină o stare obişnuită; nu produce numai alarmă, ci şi o modificare a propriului fel de a fi şi de a gîndi". Actele de terorism provoacă moartea unor oameni politici sau de stat, ca şi a multor altora a căror singură „vină" o constituie rasa, religia, originea, atitudinea civică sau morală; aceloraşi acte le cad adesea victimă şi martorii oculari ai evenimentelor.

Aceste acte de violenţă se manifestă sub cele mai variate forme: guerila urbană, răpirile de diplomaţi şi oameni de afaceri, asasinarea în plină stradă, deturnarea de avioane, luarea de ostateci, plasarea unor bombe la diferite sedii publice, practica „morţii prin poştă" (scrisori sau pachete ce explodează în momentul deschiderii lor de către destinatar) ş.a. Numele generic al tuturor acestor acte: terorism. Şi o caracteristică a lor fundamentală, revelată cu deosebire în ultimii ani: violenţa antiumană. Conform statisticilor, în 1985, de exemplu, aproape 70 la sută din acţiunile teroriste înregistrate pe plan mondial au avut ca ţintă anumite persoane, grupuri de persoane ori colectivităţi umane. Cu 10 ani înainte, în 1975, doar 20 la sută din aceste acte vizau „obiective umane", ponderea îndreptîndu-se spre obiective de ordin material. Practic, la ora de faţă, peste 85 la sută din acţiunile teroriste săvîrşite în lume sînt orientate împotriva „obiectivelor umane". În ultimă analiză, *toate* actele teroriste au ca adresă imediată umanul (persoane, grupuri de persoane, colectivităţi), celelalte „obiective" aflate în atenţia teroriştilor (cele materiale, economice etc.) nefiind, cum se zice, decît „o manta de ploaie", menită să acopere adevăratele scopuri.

neralilor Peled și Adam îndreptîndu-se spre lacul Victoria.

Calculate și executate cu deosebită precizie pe parcursul a circa 4 000 km, cele trei itinerare au permis comandoului să ajungă fără a fi descoperit exact la ora și la locul prevăzute, în imediata vecinătate a obiectivului din inima continentului african. Singurele persoane care aveau o oarecare indicație asupra a ceea ce se petrecea erau operatorii radar de la Nairobi. La un moment dat, ei au observat cu uimire, pe ecrane, cum avionul neidentificat care se apropiase de Entebbé și-a modificat pe neașteptate plafonul, „sărind" de la cîteva sute de metri la 10 000, unde a rămas aparent nemișcat, rotindu-se deasupra aeroportului ugandez. Materializarea și dispariția, în decurs de cîteva secunde, a altor trei ecouri, confirmau o dată în plus kenyenilor că ceva neobișnuit se întîmpla peste graniță...

- Aici zborul „East Africa Airways 17", plecat de la Nairobi... Rog permiteți aterizarea.

- Aici turnul de control Entebbé, permit aterizarea. Folosiți *1735*...

Pistă indicată, orientată nord-sud, măsura 3658 de metri.

Deodată, sub privirile operatorilor ugandezi care urmăreau atenți monitorul, pîlpîitul ecoului dispăru subit, ca și cum „East African Airways 17" s-ar fi volatilizat în aerul liniștit al nopții.

Deasupra lor, la mii de metri altitudine, „East African Airways 17", în realitate „Boeing"-ul de comandament al generalilor Peled și Adam, intrase de acum în „conul orb". După ce la ora 23,26 se despărțise de spitalul mobil „El Al 169", care a aterizat ulterior la Nairobi, cartierul general zburător împrumută numele și ruta zborului „17", efectuat de compania „East African Airways", ce lega capitalele Kenyei și Ugandei și, apropiindu-se de Entebbé pe culoarul de aterizare, coborî la 600 de metri altitudine. Dar, la 14 km de pistă, echipajul acceleră puternic motoarele, făcînd ca viteza să crească rapid de la 200 la 296 noduri, valoare stabilită de specialiști ca fiind corespunzătoare „vitezei oarbe". Două minute mai tîrziu a fost atinsă înălțimea de 10 000 de metri, unde „4XBY 8" începu să se rotească în „conul orb".

La sol, operatorii încercau în van să contacteze avionul „dispărut". Pe ecran apăruse pînă la urmă un ecou, dar provenind din partea opusă direcției din care sosise „East African Airways 17", ca și cum pilotul ar fi decis să revină la aeroportul de plecare! Semnalul mai indica și faptul că „aparatul" se afla la circa 800 de metri înălțime, în cel mult un minut trebuind să atingă pista. Tehnicienii ugandezi nu aveau de unde să știe că spotul de pe monitor aparținea a *două* avioane ce zburau unul în urma celuilalt atît de aproape încît radarurile nu reușeau separarea ecourilor. „Hercules"-urile generalului Dan Shomron, avînd la bord comandourile însărcinate cu ocuparea zonei noii aerogări, se pregăteau de aterizare.

Apoi, radarul ugandez începu să dea primele semne de slăbiciune. Deasupra, la mii de metri, aparatura de bruiaj a „Boeing"-ului „4XBY 8" intrase în funcțiune.

Apropiindu-se cu 120 km/h, cel de-al treilea „Hercules", transportînd echipa lui Natanyahu, aprinse reflectoarele doar cu cîteva clipe înainte de a atinge pista dezafectată numărul *1836*, situată la doi kilometri de turnul de control. Pilotul, folosind ca repere luminile vechii aerogări, așeză aeronava pe betonul crăpat și, la mai puțin de 30 de secunde după contactul cu solul, rula spre clădirea în care erau ținuți ostaticii. O ridicătură de pămînt ce bloca vizibilitatea operatorilor din turnul noii aerogări permise ca manevra uriașului avion de transport să treacă neobservată.

Simultan, agenții israelieni infiltrați cu cîteva zile înainte în zona din jurul aeroportului dinamitau cablurile telefonice și de telex. La ora douăzeci și patru fără un minut, ei comunicară cartierului general că sarcina fusese îndeplinită, aerogara fiind din acel moment izolată de lumea exterioară. Deodată, în difuzoarele turnului de control se auzi un apel. Identificîndu-se drept zborul „El Al 169" care aducea prizonierii de la Tel-Aviv (oferiți de Israel în schimbul ostaticilor), pilotul necunoscut solicita permisiunea de aterizare. Dezorientați continuînd tentativele de a localiza aparatul „East African Airways 17", cei trei tehnicieni ugandezi au hotărît să ia legătura cu directorul aviației civile, Peter Kalanzi, aflat la Kampala. Idee tardivă

De ce escaladează terorismul? — iată o întrebare pe care și-o pun, cu neliniște, toți oamenii de conștiință și, firesc, în primul rînd cei cu sarcini exprese în combaterea flagelului. Răspunsul la întrebare ne conduce, legitim, la căutarea rădăcinilor fenomenului, născut și proliferat în acele țări care, prin natura orînduirii lor de tip capitalist-imperialist, sînt tot mai incapabile să rezolve problemele acute de muncă și viață ale comunității umane, favorizînd răbufniri ale violenței, inițiate și manipulate de factori interesați în provocarea instabilității, a haosului, a dezordinii, a degringoladei social-politice în respectivele țări, inclusiv pe plan mondial, afectînd pacea și înțelegerea planetară.

Sînt însă și voci care se străduiesc să „justifice" terorismul internațional, zugrăvindu-l ca pe o „încercare revoluționară" a ieșirii din criza economică, politică, națională și socială în care se zbate capitalismul contemporan, în special statele de tip totalitarist. Reala intenție a unei astfel de „zugrăviri", de tentative de a oferi o „fațadă umană" (?!) terorismului, e mai mult decît limpede. Au dezvăluit-o proeminente personalități ale contemporaneității, oameni politici și de stat de cea mai largă audiență internațională, între care, printre cei dintîi — cu claritatea și forța de analiză ce sînt proprii gîndirii sale științifice, revoluționare — președintele României socialiste: „...Acțiunile teroriste, terorismul de stat — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — constituie un mare pericol pentru pacea și colaborarea internațională. Terorismul nu a constituit și nu poate reprezenta o formă a luptei politice și de eliberare națională. Este necesar să se înțeleagă că lichidarea terorismului presupune înlăturarea cauzelor care îl stimulează. Represiunile militare împotriva populației civile, a bărbaților, femeilor și copiilor, bombardamente sau alte forme ale terorismului de stat nu constituie calea de combatere a terorismu-

Dan Shomron, general de brigadă, șeful „Operațiunii «Fulgerul»" la vîrsta de 37 de ani (stînga), și locotenent-colonelul Yonathan Natanyahu, comandantul unității care a eliberat ostatecii, ucis în cursul acțiunii

De cîteva minute, legăturile telefonice erau tăiate. Înainte de a avea timp să se întrebe ce anume se petrecea, din întunericul nopții își făcură apariția, în fața ochilor uimiți ai ugandezilor, două enorme avioane de transport vopsite pentru camuflaj, care, în vuietul motoarelor, începură să ruleze pe pista principală.

Era comandoul lui Dan Shomron.

Doi kilometri mai departe, aparatul cu oamenii comandoului condus de Natanyahu se apropia rapid de clădirea vechii aerogări. La patru sute cincizeci de metri de aceasta, acolo unde lumina proiectoarelor instalate pe clădire era înghițită de întuneric, aeronava se imobiliză, trapa posterioară se deschise și din interior coborî un „Mercedes" negru încadrat de două „Land Rover"-uri pline cu indivizi ce păreau a fi gărzile președintelui Idi Amin.

Surprinși, dar obișnuiți cu desele vizite la aeroport ale șefului de stat, ugandezii se pregătiră să-l primească așa cum prevedea protocolul. Bănuitori însă, Gabrielle Tiedemann și Wilfred Böse rămaseră nemișcați, urmărind cu atenție procesiunea care înainta cu viteză constantă. După cîteva secunde, Böse pătrunse grăbit în aerogară pentru a-și lua automatul sprijinit de un perete. Exact în acel moment, mașinile ajunseră la 100 de metri de clădire, lîngă grupul soldaților ugandezi. Cel mai apropiat dintre ei observă că necunoscuții erau înarmați cu automate „Uzi", arme net diferite de cele ale gărzii prezidențiale. Alarmat, scoase un strigăt, gata să deschidă focul. Gestul îi fu curmat însă de o rafală trasă dintr-un jeep.

Simultan, membrii comandoului țîșniră pe rampa de evacuare a „Hercules"-ului și, alergînd spre clădire, începură să tragă spre orice lucru mișcător.

Dinspre „Mercedes" și „Land-Rover"-uri izbucnise un adevărat iad. În timp ce șoferul primului jeep distrugea metodic, unul după altul, proiectoarele montate pe acoperișul construcției, ceilalți soldați israelieni deschiseseră foc continuu cu toate armele. În mai puțin de două minute, platforma de beton se acoperi cu morți și răniți.

În clipa declanșării atacului, Gabrielle Tiedemann se afla într-o zonă mai puțin expusă. După cele cîteva secunde de stupefacție, ținti revolverul spre cel mai apropiat agresor, dar rafala unui automat îi curmă într-o clipă viața.

În aerogară, Böse căuta cu disperare, pe întuneric, încărcătorul. Îl găsi și, cu gesturi rapide, îl montă la armă, deblocînd și siguranța. De afară se auzeau strigăte și împușcături. În interior, captivii se agitau în somn, începînd să se trezească. Böse avansă în mijlocul holului, iar acolo privirile

lui, dimpotrivă pot determina o intensificare a acestuia".

Revenind la ceea ce spuneam mai sus — la escaladarea terorismului internațional în anii din urmă — să mai semnalăm cîteva date. Astfel, după 1980, numărul atentatelor de terorism sau al tentativelor în acest sens a crescut de la an la an, cifra victimelor — morți și răniți — crescînd și ea, proporțional. Cifrele la care s-a ajuns, deși relative, sînt cu totul alarmante, probînd o recrudescență în plină acțiune a fenomenului. Astfel, în 1980—1983, acțiunile extremist-teroriste în lume au avut o medie anuală de 3 100, în 1984 — 3 200, în 1985 — 2 650; în 1986, deși se înregistrează o scădere a numărului — 1 600, ele sînt de o gravitate fără precedent; numărul persoanelor ucise — 36 000, iar cel al răniților — 22 000. Dar starea de spirit a oamenilor, teama permanentă, nesiguranța și tensiunea — se pot ele evalua în cifre?

Spațiul tipografic de care dispunem nu ne permite să cuprindem, fie și „à vol d'oiseau", întinderea contemporană planetară a fenomenului. Vom menționa doar — fapt pe care cititorii noștri, desigur, îl știu, din relatările publicate în presă — că, în momentul de față, regiunea în care terorismul cunoaște cea mai mare intensitate o reprezintă Orientul, îndeosebi Orientul Apropiat. O altă „zonă fierbinte" a fenomenului o putem fixa pe continentul american, în Statele Unite, și, mai ales, în America Latină. Dar, cum spațiul nu ne îngăduie, ne vom opri, în rîndurile care urmează, la o succintă prezentare a fenomenului în Europa — bătrînul nostru continent care, în acest veac, cutremurat fiind de cele mai mari convulsii mondiale, înregistrează, la ora de față, și „asalturi" ale terorismului de o neobișnuită acuitate.

În Italia — patria cazului „Aldo Moro" — numărul organizațiilor terorist-extremiste, în pofida severelor măsuri luate împotriva lor, a crescut alarmant în ultimii

i se întîlniră cu ale unui prizonier. Cu degetul pe tragaci, rămase imobil cîteva secunde, apoi, brusc, făcu stînga-mprejur și alergă spre ieșire cu automatul pregătit. Se prăbuși însă în hol, răpus de gloanțele trase simultan din mai multe direcții. Locotenent colonelul Yehonathan Natanyahu ajunsese în culoarul ce ducea la scările terasei. Alături de el, un soldat israelian sărise pe marginea unei ferestre și, în ebraică, fără să-și dea seama de pericolul la care se expunea, întrebă ostatecii, cu o voce calmă, dacă mai sînt teroriști în sală. Un alt militar năvăli în aerogară și, prin megafon, strigă prizonierilor să rămînă culcați. Deasupra, împușcăturile și strigătele nu mai conteneau. Natanyahu avansă rapid, făcînd semn oamenilor care-l însoțeau să fie pregătiți. Apoi, cu o lovitură violentă de picior, deschise o ușă. Instantaneu, o jerbă de gloanțe țîșni din interior, fără a-i atinge însă pe atacatori, care aruncară imediat în încăpere două grenade defensive. Înspăimîntați, cei trei teroriști ce ocupau camera, baricadați după scaune uzate de avion, se repeziră la ferestre. Exploziile asurzitoare care urmară le sfîrtecară trupurile.

Afară, culcați pe ciment în jurul aeronavei de transport, trăgători de elită echipați cu lunete speciale pentru vedere nocturnă, „Startron", supravegheau spațiul din jur, gata să pareze orice contraatac. Soldații ugandezi scăpați din încleștare se refugiaseră în noapte și, dacă s-ar fi regrupat, avionul devenea o țintă extrem de vulnerabilă.

Între timp, israelienii care înconjuraseră clădirea reușiră să lichideze alți doi pirați ai aerului. Elementele comandoului pătrunseseră în aerogară prin trei puncte diferite. La megafoane se cerea permanent captivilor să rămînă culcați. Cîțiva însă, amețiți de somn sau speriați de explozii, nu respectară avertismentul. Doi captivi se ridicară în picioare, devenind imediat victime ale gloanțelor trase de militari israelieni, incapabili să-și dea seama pe întuneric dacă era sau nu vorba de teroriști.

Grupați în cîteva puncte, ugandezii opuneau acum o rezistență înverșunată. Pe terasă, Natanyahu se văzu obligat să ceară sprijinul mai multor oameni din echipa sa. Abia după zece minute de schimburi violente de focuri dezlănțuite în jurul clădirii și pe acoperiș, israelienii reușiră să pună ferm stăpînire pe situație. Natanyahu avea acum timp să verifice potențialul unității. Cu excepția cîtorva ușor răniți, nimeni nu fusese ucis și, informînd prin radio cartierul general zburător că începe evacuarea ostaticilor, porni spre soldații aflați lîngă jeepuri. Deodată, se auzi un foc de armă și ofițerul se prăbuși secerat. Un ugandez, rămas ca prin minune teafăr în turnul de control, îl vizase, proiectilul rănindu-l mortal. În timp ce soldații, alertați, alergau spre clădire trăgînd cu automatele, medicul care se aplecase asupra trupului nemișcat, constatînd că nu mai putea face nimic, transmise știrea prin radio comandamentului.

În pofida incidentului, după un sfert de oră de la începutul operațiunii pierderile comandoului păreau incredibil de reduse: doar cîțiva răniți și aceia ușor.

De cealaltă parte a aeroportului, oamenii generalului Shomron intraseră și ei în acțiune. Un rulaj scurt pe pista principală și „Hercules"-urile se imobilizară în zona de parcare afectată noii aerogări. După care secvențele s-au derulat ca la antrenamente. Mai întîi jeepurile și un transportor blindat „M 113" au coborît pe rampe, accelerînd spre clădiri și trăgînd simultan cu mitralierele grele. Soldații și vehiculele se despărțiră apoi în două grupe. Dar, cu toate că acțiunea de învăluire fu extrem de rapidă, ugandezii reușiră să se organizeze pe poziții de apărare localizate în interiorul și exteriorul clădirii.

Un vehicul de control aerian, în care se aflau doi ofițeri africani, porni cu viteză maximă spre turn. Mitraliera grea de pe „M 113" vîză, iar rafala lovi mașina care, pierzîndu-și direcția, se strivi de o construcție. Simultan, la o extremitate a suprafeței de parcare, o cisternă atinsă de proiectile explodă într-o minge de foc, unda de șoc făcînd țăndări toate geamurile holului principal al aerogării. Între timp, israelienii pătrunseseră în clădire. Cum ocuparea turnului de control trena, ugandezii plasați pe acoperișul învecinat împiedicînd cu focul armelor orice apropiere, Dan Shomron ordonă ca „M 113" să mitralieze continuu terasele. Astfel protejați, trăgînd fără încetare spre acoperișuri, soldații reluară atacul, iar primul dintre ei ajunse la scara de acces a turnului. Începu să urce, dar la prima cotitură, un ugandez îi apăru în cale, îm-

ani. Amploarea acțiunilor și numărul victimelor l-a făcut pe mulți comentatori să afirme că, în această țară, „nimeni nu se mai simte în siguranță, toți sînt amenințați de acest fenomen ce a luat proporții sîngeroase". Printre numeroasele victime, în afară de Aldo Moro, fostul prim-ministru și președinte al Consiliului Național al Partidului Creștin-Democrat, răpit și ucis în 1978, îi vom aminti pe Marco Amato, locțiitorul procurorului general, unul dintre cei mai renumiți anchetatori în cazurile legate de „terorismul negru" neofascist; magistrații Girolamo Minervini, Nicola Giacumbi și Guido Gali care, de asemenea, se ocupau cu urmărirea și cercetarea grupărilor extremiste, uciși în 1980; reputatul profesor universitar Vittorio Bachelet, asasinat în prima jumătate a anului 1980, în timp ce prezenta o expunere la Universitatea din Roma. Acțiunile au fost revendicate, la scurt timp după executarea lor, de către aceeași organizație extremistă autointitulată „Brigăzile roșii", care, în realitate (așa cum au demonstrat-o numeroși cercetători), urmărește să împingă statul italian spre o formă de neofascism. Una din cele mai odioase crime a fost atentatul cu bombe din gara Bolognei, în care și-au pierdut viața 83 de oameni, alți 200 fiind răniți; cu toții, victime inocente!

Iată și alte exemple, la fel de elocvente, din Italia:

La 17 decembrie 1981 generalul de brigadă James Bozier, șef de stat major adjunct, însărcinat cu logistica și administrația forțelor terestre ale NATO în Europa, a fost răpit de la domiciliul său din Verona de către un comandou al „Brigăzilor roșii". La 23 decembrie 1984, un atentat asupra trenului rapid Napoli—Milano s-a soldat cu 17 morți și rănirea a 116 persoane. La 10 februarie 1986, Lando Conti, primar al Florenței, a fost asasinat cu focuri de armă de către doi teroriști, care au reușit să dispară la bordul unei mașini. Atentatul a fost revendicat tot de „Brigăzile ro-

ALMANAH FLACĂRA 1988 ■■■

pușcîndu-l în piept. Camarazii îl evacuară în grabă, aruncînd apoi în interiorul casei scărilor două grenade. Imediat, rezistența apărătorilor se diminuă considerabil, turnul fiind cucerit în cîteva minute. Cei trei tehnicieni înspăimîntați, găsiți în sala radarului, fură scoși, escortați pînă la parter și încuiați într-o încăpere goală. Alte cîteva grenade și întreg echipamentul electronic fu iremediabil avariat.

Militarii însărcinați cu distrugerea escadrilelor de vînătoare întîmpinară și ei dificultăți. Alertați de canonada declanșată în jurul aerogării, întăriți cu cei fugiți din clădirile ocupate de comando, ugandezii care păzeau aparatele de zbor dezlănțuiseră un puternic foc de baraj. Abia după un sfert de oră de opoziție acerbă israelienii reușiră să se apropie suficient de mult pentru a arunca mai multe grenade. Deflagrațiile acestora și incendiul ce mistui aeronavele îi obligară pe apărători să se retragă în savană, cu speranța că vor primi ajutor din partea bazei militare de lîngă aeroport. Nu aveau de unde ști că, temîndu-se de o eventuală lovitură de stat ce putea fi inițiată în timpul absenței sale din țară, pentru a participa la conferința „Organizației Statelor Africane", Idi Amin, prevăzător, ordonase dezarmarea unității. Drept urmare, în acea seară, ostașii, neavînd altceva mai bun de făcut, se puseră pe băut. Prea amețiți ca să ia vreo inițiativă, lipsindu-le și mijloacele cu care să intervină, preferau să numere exploziile și împușcăturile ce răbufneau în noapte la numai cîteva sute de metri distanță.

Lupta pentru cucerirea aeroportului a durat aproximativ 40 de minute. Din turnul de control, transformat în post de comandă, Dan Shomron transmise cartierului general instalat în „Boeing" ultimele date privind situația de pe teren. La vechea aerogară, operațiunea de îmbarcare a ostaticilor se desfășura fără incidente, iar în zona de alimentare tehnicienii „Hercules"-urilor branșaseră deja conductele la pompele de alimentare cu combustibil. Pierderile în oameni și material se situau la un nivel redus. Grav răniți erau doar soldatul care participase la asaltul turnului și doi captivi împușcați accidental de membrii comandoului.

Schimbul de focuri se rărise, dar fiecare clipă petrecută pe aeroport mărea riscul apariției trupelor din Kampala, care, pentru a ajunge la Entebbé, nu aveau nevoie de mai mult de 50 de minute.

Pe acoperișul aerogării și în împrejurimi se mențineau însă cîteva focare de rezistență ce amenințau însăși securitatea aparatelor de zbor. Concentrînd toate forțele de care dispunea, Shomron ordonă grăbirea lichidării lor și, după cîteva minute, drumul era complet liber.

Primul „Hercules" rulă pe pistă. Din nefericire, doi dintre ostaticii eliberați aflați la bordul său nu supraviețuiseră momentului.

Delicata operațiune a retragerii finale putea începe. Coordonată de cartierul general zburător, ea trebuia să se desfășoare în așa fel încît, pînă la decolarea celor două aeronave rămase, pozițiile părăsite de israelieni să nu fie prea curînd ocupate de soldații ugandezi. În plus, agenții din Kampala transmiseseră că spre aerogară pornise o coloană de blindate care mai avea doar 30 de minute de mers pînă la Entebbé.

Pregătirile se desfășurară rapid și fără incidente. Pretutindeni au fost plasate mine și încărcături explozive reglate să detoneze într-o anume cadență. Încă un avion luă viteză și, desprinzîndu-se de sol, dispăru în noapte. Imediat, ultimul „Hercules", cel care avea la bord pe generalul

ții". La 20 martie 1987, un avion sovietic IL-62 (cu 113 pasageri, plus 11 membri ai echipajului), care circula pe ruta Moscova—Roma, a fost silit să aterizeze grabnic la Budapesta, ca urmare a unui telefon anonim care anunța că la bordul aeronavei se afla o bombă. (Din fericire, de data aceasta nu s-a întîmplat nimic grav!). La 9 iunie 1987, un automobil aflat în viteză a aruncat, în incinta ambasadei Angliei de la Roma, bombe explozive, sfidînd puternicul dispozitiv de securitate creat pentru ocrotirea antiteroristă a reprezentanților celor șapte șefi de state și guverne ale țărilor occidentale, prezenți în Italia pentru o reuniune avînd ca subiect terorismul. A doua zi, 10 iunie, două „mașini-capcană" au agresat cu explozive vecinătatea ambasadei S.U.A. din capitala Italiei, la aceeași oră la care, dintr-un hotel aflat în imediata apropiere, au fost aruncate grenade asupra sediului ambasadei.

Se încearcă, prin astfel de acțiuni, așa cum cititorii noștri o știu, desigur, intimidarea reprezentanților unor state care dețin în închisorile lor teroriști (autori de deturnări de avioane, de asasinate politice etc.), încercarea de a forța respectivele state de a fi „îndulgente" cu teroriștii întemnițați, sau chiar de a-i elibera.

Multe din astfel de acte, ca și altele, de care ne vom ocupa în rîndurile ce urmează, au, vădit, un pronunțat caracter neofascist. Acest fapt nu este întîmplător. Neofascismul se manifestă fățiș în momentele de afirmare tot mai puternică, pe plan internațional și intern, a forțelor progresiste, în momente de marcante evoluții spre stînga ale electoratului din unele țări occidentale, în momente de net avans electoral al partidelor comuniste și muncitorești.

Caracterul internațional al terorismului — în cazul de față, politic și de stat — se străvede din rezultatul cercetărilor întreprinse de organele competente italiene.

Michel Bacos, comandantul airbus-ului „Air France" deturnat de teroriști, la revenirea pe aeroportul Orly, Paris

Membri ai comandoului, în timpul antrenamentului

Dan Shomron, se înscrise la rîndu-i pe banda de beton. Dar, în turnul de control, un ofițer ugandez, realizînd că israelienii plecau și neavînd altă modalitate de a acționa, stinse luminile de balizare. Cufundat pe neașteptate în întuneric, pilotul aeronavei reacționă din instinct, reușind să evite de puțin o ieșire din pistă ce se putea transforma într-o catastrofă. Atent la indicațiile aparaturii, menținu avionul pe traiectorie, ridicîndu-l în văzduh.

Departe, în urmă, rămăsese un aeroport transformat în ruine, presărat cu trupurile a zeci de morți și răniți.

Unul dintre „Hercules"-urile care se îndreptau spre Nairobi purta în pîntecele de aluminiu „Mercedes"-ul negru, elementul surpriză al temerarei acțiuni de la Entebbé. Cu numai cîteva zile înainte fusese doar o mașină veche, uitată în curtea unui imobil din Tel-Aviv. Descoperit și achiziționat de ofițerul care avea sarcina de a găsi un vehicul de același model cu al președintelui Ugandei, „Mercedeș"-ul fusese revopsit și reparat într-un timp record. La volanul său și al „Land Rover"-urilor de escortă se aflaseră soldați israelieni avînd fețele și mîinile înnegrite cu funingine. Pe locul președintelui, ascunși după jaluzelele montate la ferestre, erau doi militari înarmați cu carabine „Galil". La rîndul lor, oamenii din jeepuri fuseseră machiați și echipați astfel încît să semene cît mai mult cu membrii gărzii personale a lui Idi Amin. Șiretlicul s-a dovedit extrem de folositor. El a permis unui grup destul de mare de israelieni să se apropie de obiectiv, întîrziind la maximum riposta teroriștilor și diminuînd astfel riscul ca aceștia să-i execute pe captivi. Practic, acțiunea de lichidare a teroriștilor care-i păzeau pe ostatici în vechea aerogară nu a durat mai mult de 45 de secunde.

După scurta escală făcută la Nairobi, Kenya (cu acordul guvernului acestei țări), aeronavele au aterizat la Tel-Aviv, Israel, la ora 7,35 dimineața.

con orb = **datorită modului de funcționare a radarului, deasupra antenei rotitoare rămîne o zonă, de forma unui con cu virful în axul antenei, în care nu pot fi detectate obiectele ce o survolează. Cunoscînd tipul radarului („Plessey AR 1) folosit de ugandezi, tehnicienii israelieni au calculat că „Boeing"-ul de comandament putea să se rotească la 10 000 m altitudine, într-un cerc cu raza de 8 km, fără ca operatorii din turn să-i cunoască prezența.**

viteză oarbă = **viteza cu care, dacă un avion intră în bătaia unui sistem de detecție, ecoul său nu va apărea pe ecranul monitorului. Se calculează în funcție de tipul radarului.**

Conform acestor cercetări, peste 230 de teroriști aparținînd în majoritate „Brigăzilor roșii" și grupării „Primea Linea" s-ar afla în afara frontierelor țării, în special în Franța, dar și în Marea Britanie, Spania, R.F.G., Elveția, Canada, India, Algeria, Yemenul de Sud, state ale Americii Latine. În aceste țări s-au făcut tot mai simțite activitățile unor grupări de inspirație tipic fascistă, reprezentînd „un nou curent ideologic occidental" cunoscut și sub numele de „noua dreaptă". „Noua dreaptă" își are originea teoretică în lucrările unor publiciști francezi ca Alain de Benoist („Văzut dinspre dreapta" și „Renașterea Occidentului"), Ivan Blot și Louis Pauwels („Dimineața magicienilor"), în care poziția de extremă dreaptă este prezentată ca fiind „singura cale în măsură să restabilească valorile societății capitaliste" în actuala stare de criză pe care o traversează Occidentul.

Analiza ideilor acestei orientări ideologice pune în evidență două caracteristici principale: a) atitudinea violent reacționară a adepților ei, ca „soluție" pentru depășirea actualei crize a societății occidentale"; b) poziția declarată antimarxistă și anticomunistă, evidentă în toate manifestările extremei drepte.

O cunoscută revistă de politică externa consemnează că vechiul strigăt: „Eia, eia, alala!" care pe timpul lui Mussolini constituia semnalul de adunare al fasciștilor, „terorizează din nou cartierele Romei și ale altor orașe italiene pe care «cămășile negre» le-au ales pentru ieșirile lor". În același articol se menționează întărirea legăturilor oculte între „cămășile negre" și organizațiile internaționale de extremă dreaptă făcînd parte din „Internaționala neagră", al cărui sediu s-a mutat din Spania în Anglia, „unde și-au găsit refugiul mai mulți neofasciști italieni urmăriți în țara lor pentru crimele pe care le-au comis".

(continuare în pagina 296)

Jean Georgescu

PRIN BUCUREȘTI, CU MELON ȘI BASTON

„Lanterna cu amintiri" de Oltea Vasilescu, povestea vieții lui Jean Georgescu, ne-a ispitit să întîlnim „pe viu" un personaj celebru, decanul regizorilor de film din România.

Maestrul Jean Georgescu, în ipostazele sale consacrate de lucru: explicînd ce vrea; obligînd la lectura atentă a textului, jucînd el însuși, înaintea interpretului, orice scenă; repetînd asiduu cu același (în cazul de față, Florica Demion)

Două fotolii pregătite pentru o lungă după-amiază așteaptă lîngă floarea care, dacă-l crezi pe Jean Georgescu, „vorbește" ca noi. Pe măsuță, pahare aburinde cu ceai de plante, stive de plicuri cu fotografii, rînduite pe ani și evenimente; la fereastră, perechea de turturele fabrică o „bandă sonoră" bună pentru orice film.

Nu l-am văzut pe regizor de cîțiva ani, dar e neschimbat, parcă a avut forța să oprească timpul în loc. Este același despre care Constantin Țoiu scrie în romanul său „Obligado": „Un domn care trecea cu pas rar în jos pe trotuarul Capșei îi salută exagerat de politicos, ridicîndu-și foarte sus pălăria în cîteva trepte bine marcate. Un salut ca ăsta nu-l puteai vedea decît la teatru și acolo numai dacă aveai de-a face cu un actor de rasă. Acel domn trecu încet, ca scăpat din vitrina unui magazin de pe Bon Street. Marele regizor aștepta la stop, vizavi de Delta Dunării. Cînd s-a făcut verde, păși înainte spre blocul nou. Regizorul trecuse stopul. Cineva din mulțimea de pe zebră îl salutase, probabil, fiindcă din mers, în mijlocul bulevardului, cu trei Dacii nerăbdătoare, oprite la picioarele pietonilor, el își ridică iarăși pălăria havană «claro» și care văzută de la distanță pluti din nou peste capetele tuturor. Scamatorie, truc de cinema vechi".

– De 20 de ani nu v-ați mai încercat măiestria pe platourile de filmare și lumea vorbește mereu despre dv.!

– Dacă n-are ce face!

– Numai din acest motiv?

– Melonul și bastonul meu intrigă strada, îmbrăcată modern:

unii cinefili curioși răscolesc fișa mea biografică.
- Filmografică!
- Și dv. tot despre trecuta mea tinerețe mă veți întreba, sau chiar vreți să aflați ce mai fac acum?
- Maestre, ce faceți acum?
- Trăiesc, sînt sănătos, și nu e puțin lucru la vîrsta mea.
- Mi-ascundeți esențialul, trudiți ca-n tinerețe.
- Pe toate le știți!
- O luăm metodic?
- Scorbiți întîi puțin ceai, vi l-am pregătit ca la carte... Eu n-am avut nici o metodă în viață. Ies și acum în oraș fără să știu pe unde o să mă plimb, numai pentru că-mi place să-l revăd și să mă salut cu cunoscuții, din ce în ce mai puțini. Alții, de vîrsta mea, se ascund. De pildă, Elvira Godeanu. Vreau s-o întîlnesc la o plimbare. Ea nu iese din casă. Regizorii tineri se feresc să stea de vorbă cu mine, deși mă salută ceremonios cu „maestre-n sus, maestre-n jos", dar imediat dispar.
- Se tem de verbul dv. critic?
- Nu prea știu să mă prefac, dacă nu-mi place un film spun deschis ce păreri am. N-am făcut niciodată ceva condus de socoteli meschine.
- Dacă nu acceptați metoda, aveți ceva împotriva cronologiei?
- Mi-ați răscolit fotografiile și nu știu ce-ați ales. Aa! Vă mirați că un bătrîn domn a fost și copil, călare pe o jucărie de la fotograf?
- Mă înduioșează!
- Am iubit mult caii, în „Maiorul Mura" eram un călăreț frumos pentru că splendoarea era a animalului. Aveam 7 ani cînd mama m-a îmbrăcat, în sfîrșit, băiețește. Spuneam, la oricine vroia să mă asculte, că mama mi-a făcut „o rochie cu picioare".

- Iubirea statornică pentru cai a intrat în calculul dv. cînd v-ați înscris la Liceul Militar din Craiova?
- Mama a hotărît în locul meu, vroia să intru în rîndul „lumii selecte". Tata a dispărut repede din viața noastră și buna mea mamă a avut rolul determinant pînă la o vîrstă...
- Cum ați modificat părerea mamei, mai ales că, în concepția largă, teatrul nu era văzut atunci ca o „lume selectă"?
- A fost o luptă surdă și incorectă din partea mea. Am mințit că urmez Liceul militar, iar eu mă înscrisesem la Conservator.
- V-ați descoperit întîmplător „acele sufocante universuri de sunete și imagini", cum numește Malvina Urșianu patima dv. și a ei?
- A fost ceva în mine, o linie pe care mi-a format-o viața. Dacă ar fi să caut influențe, mă opresc la cinematograful di

„Vă vine greu să credeți că am fost cîndva copil?" (sus). „Viața-i frumoasă și la vîrsta senectuții!" (centru). În dreapta, încă una din ipostazele de lucru ale regizorului: punerea de acord cu actorul (în imagine, Vasiliu Birlic) asupra scenei ce urmează să se toarne

Bucureşti, unde locuiam. Acolo, în grădină, mîncam porumb copt şi vedeam filme mute cu tot felul de comicării. Acasă, imitam. Am văzut şi primele filme vorbitoare. Mama, în cele din urmă, a aflat că am înşelat-o în aşteptări. A fost tristă, şi astăzi mă simt vinovat. Era într-adevăr o himeră să vrei să fii cineast în 1920. Era doar o manie pentru unii cu bani; în cazul meu, o dorinţă abstractă.

- Perioada dv. de actorie se întinde pe 9 ani. Publicul începuse să vină la teatru să vă vadă, să vă caute numele pe afiş.

- Am jucat foarte mult, seară de seară. Mă remarcasem în genul „comic-briant", dar eram în stare şi să dansez, şi să cînt. Am fost un timp în trupa lui Leonard. Teatrele de atunci, ca să supravieţuiască, îşi alcătuiau o trupă mică necesară. Nu păteau un actor ca el să aştepte un rol, cîndva. Am avut onoarea să fac parte din trupa lui Iancovescu şi a Elvirei Popescu (pe care am revăzut-o şi la Paris), am trecut pe scenele de la Teatrul Popular şi Teatrul Mic, de pe Sărindar.

- Şi într-o zi, deşi numele Jean Georgescu se mărea pe afiş, aţi plecat la Paris...

- Filmul era marea mea chemare: literatura scrisă cu imagini. Nu mă înşelam, atunci eram un diletant, trebuia să învăţ, să mă afirm printre profesionişti. Am plecat cu 100 de franci în buzunar, o nimica toată ca şi astăzi, am lipsit 10 ani şi am făcut 5 filme în capitala Franţei.

- Aveaţi vreo asigurare că veţi pătrunde într-un studio cinematografic? Vă chemase cineva?

- Un coleg, dar, ştiţi, vorbe de clacă... Am luat viaţa în piept, am trecut prin necazuri, am învăţat să mînuiesc aparatul de filmat, să înţeleg disciplina de pe platou. Am lucrat cu Cristian Jacques, cu Fernandel. Mi se spunea „Georgesco", eram bine cunoscut, dar nu am vrut să devin cetăţean francez. Eu sînt român şi nu-i aprob pe cei care azi au o cetăţenie, mîine alta.

- Vorbeaţi franceza curent cînd aţi plecat la Paris?

- Ca toţi românii, care se cred fini cunoscători ai limbii pînă se găsesc faţă-n faţă cu un autohton. Eram cam leneş la vorbă, nu numai la cea străină. La şcoală treceam clasa, doar atît. Am fost şi premiant, cînd m-am ambiţionat. N-o să credeţi la ce aveam note mari!

- La care materii?

- La fizică, la istorie, la matematică, la desen... După atîţia ani de cînd m-am înapoiat de la Paris, sînt tot nedumerit, cum am reuşit să fac filme? Eram un tînăr ambiţios, dornic să cucerească aplauze, dar fără nici un ajutor. Singurul român care-şi făcuse un loc în lumea filmului era Jean Negulesco, cu cîţiva ani mai în vîrstă decît mine.

- Cu ce planuri în cap, în buzunare, în sertare, reveneaţi acasă în 1940?

- N-aveam sertare, pentru că stăteam la un mic hotel. La Paris îmi cumpărasem, cu un compatriot, un Buick. Maşina a avut sarcina să ne furnizeze bani pentru zile negre: celălalt făcea curse zilnice prin Paris şi seara împărţeam cîştigul. Cu acest Buick am venit în România şi din el am trăit un timp. Aşteptînd să se termine războiul, am scris un scenariu, în dorul lelii, pentru că nu credeam că va fi posibil să fac film. Nu puteam să scriu într-o cameră de hotel şi scenariul pentru „O noapte furtunoasă" a venit pe lume în zgomotul şi furnicarul cofetăriei Nestor. Manuscrisul se găseşte acum la biblioteca Teatrului Naţional din Bucureşti. Nu ştiu cum a ajuns acolo. Directorul Oficiului naţional cinematografic, doctorul Ion Cantacuzino, scrisese şi el un scenariu, tot după Caragiale.

- Urma o confruntare dură, dacă nu v-aţi fi aflat în prezenţa unui creator superior...

- Cantacuzino a renunţat pe loc spunînd: „al dumitale e bun".

- E mai bun!

- Nu, nu, textual aşa a spus, considerîndu-l doar pe-al meu bun. Mi-a propus să-l şi regizez. Nu aveam bani, nu era posibil. Doctorul Cantacuzino a fost providenţa, omul formidabil pentru cinematografia românească. Mi-a fost de un ajutor inegalabil şi vreau, încă o dată, să-i omagiez memoria. A fost întotdeauna alături de mine. Chiar şi „Visul unei nopţi de iarnă" n-ar fi putut deveni film fără contribuţia sa intelectuală şi materială.

- Ana Colda, frumoasa interpretă din „Visul unei nopţi de iarnă", urmase cursul experimental inaugurat de dv., singu-

În imaginea de sus, echipa care a lucrat, în 1942, „O noapte furtunoasă". Dedesubt: La Paris, în anii începuturilor (1935). Încă o fotografie-document, pe pagina noastră din dreapta: culisele filmării „Nopţii...", în 1942

rul existent în România, care punea în circulație noțiuni de cinematografie... Riscați, distribuindu-o, de 2 ori - ca profesor și ca regizor...

- Nu m-am înșelat... Malvina Urșianu, un alt talent excepțional, mi-a fost studentă, mai tîrziu asistentă la cele două documentare, „Petrolul" și „Pădurile". Mă revăd cu colega mea la toate premierele cinematografice.

- Malvina Urșianu vorbește și scrie despre dv., profesorul ei, cu sentimente de admirație neschimbate. Iată: „Ucenicia alături de maestru m-a «emancipat», făcînd ca la un moment dat, așa cum se întîmplă aproape întotdeauna în relația profesor-elev, părinte-copil, să nu mai pot accepta climatul prea riguros al personalității maestrului și să mă despart de el, căutîndu-mi calea proprie de exprimare. La umbra marilor copaci nu crește nici o floare... Nu cunoșteam, poate, citatul, dar i-am simțit din plin adevărul, expulsiv. Astăzi, după atîția ani de la ieșirea de sub severa sa aripă ocrotitoare, încă mai simt un fior de teamă judecății sale la fiecare nou film de-al meu. Nimic nu mă neliniștește mai mult decît o anume privire și un anume ton al unui comentariu de-al său. Și are întotdeauna dreptate. Are un ochi critic cu care nu ne este dat să ne întîlnim în fiecare zi și de care cinematografia noastră are atîta nevoie. Eu nu pot decît să-i mulțumesc profund maestrului pentru clipele bune sau grele pe care mi le-a dat. Mai ales pentru cele grele, care m-au făcut să știu dintru început că cinematografia nu e un cîmp cu flori peste care adie vînturi alizee".

- Mi-au dat lacrimile la aceste cuvinte, pentru că nu toți elevii mei au memorie.

- Maestre Jean Georgescu, cît au durat filmările la celebra „Noapte furtunoasă"?

- Două luni, dar nu zi cu zi. Studioul era foarte mic, am dărîmat și construit 46 de decoruri în ore non stop de muncă. Montajul l-am terminat tot în două luni.

- Seara premierei a fost una din cele mai triste pentru dv.

- De unde știți?

- Mi-ați mai povestit... Am și citit despre această întîmplare.

- Era în 22 martie 1943. La Aro, lume de premieră, strada arhiplină, jandarmii păzeau ordinea, femei elegante coborau din mașini. În hol, manechinele erau îmbrăcate cu costumele din „O noapte furtunoasă". Ca o noutate pentru acel timp, se filma premiera. Operatorul francez, înainte să înceapă spectacolul, a avut o nefericită idee. A cumpărat niște lumînări de spermanțet și tot filmul a fost luat da capo și trecut prin ele, înainte de proiecție. Eu nu mi-am dat seama ce va fi. În timpul reprezentației spermanțetul s-a îngrămădit pe banda sonoră și a acoperit cuvinte sau replici întregi. Multe poante au trecut neobservate, sala era nedumerită, agitație...

- Dezastru!

- Cantacuzino a reinvitat presa a treia zi și a arătat filmul așa cum era el, fără „inovații". Eu am fost distrus multă vreme. Pe mine tracul mă macină. În timpul filmărilor nu dorm noaptea și-i telefonez montezei, indiferent de oră, să verific dacă un cadru nu a fost tăiat greșit. Îngrijesc montajul ca pe un copil. Cronicile care au urmat au fost amestecate. Am avut mulți inamici printre teatraliști. Eram sigur însă că distribuția era tot ce se putea realiza mai bun atunci. Cu cît un film este mai local, cu atît este mai universal. „O noapte furtunoasă" s-a bucurat într-adevăr de recunoașterea valorii ei abia în regimul socialist. Ceea ce se scrisese la premieră, și după, fusese puțin fandosit.

- Programul național de televiziune, care debuta la 31 decembrie 1956, transmitea această capodoperă, nu întîmplător.

- Filmul însă s-a deteriorat, integralitatea lui este în pericol, mereu este cerut și mereu reparat la montaj. I s-au tăiat fotograme, din 2 200 de metri a ajuns la 1 600. Îmi vine să plîng cînd îl revăd mai împuținat.

- Nu înțeleg, nu este păstrat sub cheie în arhiva națională?

- S-a pierdut negativul. Cinemateca a împrumutat filmul tuturor celor care au vrut să-l vadă și acum a ajuns la 1 600 de metri. Cinemateca din Moscova are o copie integrală, de 2 200 de metri, și sper în acest fel că vom avea și noi ceea ce echipa a gîndit și pus pe peliculă în 1942.

- Sînteți un pedant - așa se zice - al detaliului. Nu numai artistic, ci și tehnic.

- Să vă spun, să nu vă spun? Nu degeaba mă ironizează unii numindu-mă „Georgescu-peliculă".

- Eu îl găsesc un foarte respectuos apelativ...

- La vîrsta mea am datoria să nu mai fiu reticent. Iată cîteva din non-sensurile de pe platou. Apare pe genericul filmului regia de montaj. Dar nu tot regizorul principal gîndește și această importantă fază de lucru și de creație? Am repetat unele cadre și de 30 de ori. Azi se spune „30 de... duble". Se vehiculează și „motor". Sunetul și imaginea pornesc odată, și eu spuneam „moteurs"; s-a ajuns la „motor".

– De vină să fi fost accentul dv.?
– La înapoiere vorbeam perfect franceza.
– Sînt elemente exterioare care țin de limbaj. Nu din acest motiv unele filme n-au spectatori decît pentru 2-3 zile?...
– Firește, firește!
– „Directorul nostru", după 30 de ani de la premieră, a rămas un film tînăr, cu multe secvențe de actualitate, plin de ironie, la care se rîde cu poftă. Ce loc ocupă el în „arhiva" dv.?
– În memoria mea? Cinematografia a avut un director care putea fi actor, scenarist sau regizor. Avea talent organizatoric, putea să te facă să urci munții Himalaya... desculț. El a citit o nuvelă foarte bună și mi-a sugerat filmul. Birlic-„Ciubuc" a fost, cred, cea mai inspirată alegere.
– Vorbeam de actualitatea filmului, acest „ciubuc" nu a dispărut.

– M-am distrat tot timpul filmării. Am rîs cît într-o viață. Giugaru era foarte inventiv, ca și Beligan și Florica Demion, cu care lucrasem înainte. Simțeau imediat ce vreau, mă întreceau cu interpretarea lor.
– Intră în vederile dv. regizorale să arătați și cum să se interpreteze?
– Întîi joc eu scena!
– Incomod regizor!...
– Mulți n-au vrut să lucreze cu mine pentru acest mod categoric care mă caracterizează. Sînt primul care respect personalitatea actorului, dar văd filmul pînă la ultima lui imagine și vreau să iasă așa cum îl port eu în gîndul meu. E o farsă să credeți că actorul, care joacă o piesă de 100 de ori, creează în fiecare seară. Este o profesiune care trebuie învățată de la A la Z. Eu am simțit fiecare interpret, măsura puterii lui artistice, și am venit în calea talentului lui. Un bețiv nu poate să joace un bețiv. Am studiat reacțiile, firile actorilor și nu m-am înșelat niciodată.
– Necruțător!
– Am văzut de curînd o piesă al cărei regizor punea o actriță bătrînă, care abia se ridica, doborîtă de reumatisme, să schimbe un fotoliu cu altul, gîfîind. Las-o să stea acolo, într-unul singur, cocîrjată, ca-n viață!
– Dv. stați falnic în fotoliu.
– Mă prefac (rîde). Am văzut, nu de mult, la televiziune, o scenă care se petrecea în biroul unui director. Intra o femeie, bărbatul se ridica (foarte bine), după ce dădeau mîna el o poftea să ia loc și se așeza... primul. Vă amuzați? Sînt scăpări grave.
– De educație!
– Educația omului este și educația regizorului. Eu nu calc niciodată pe iarbă. Mi-e milă că suferă, dar respect și munca celor care pun sămînța să crească. Floricica pe care o vedeți lîngă mine, pe birou, o îngrijesc și vorbesc frumos cu ea, dimineață de dimineață. Dacă mă răstesc, simte! Turturelele de la fereastra mea sînt a nu știu cîta generație, le dau de mîncare, le învelesc cînd le e frig. Într-un scenariu am decupat o secvență care exprimă tot ceea ce simt eu în această direcție. Un dansator pirueta pe un cîmp, bineînțeles călcînd totul în picioare, și iarba, speriată, căuta să fugă.
– În ce stadiu vă găsiți cu redactarea memoriilor?
– Nu sînteți bine informată. N-am scris un rînd. Mai am timp. Am o memorie vizuală perfectă, care reține totul, așa că e bine depozitat tot ce am trăit.
– Totuși, nu stați cît e ziua de mare aici, în fotoliu!
– Nu-mi ajunge timpul. Scriu poezii pentru sufletul meu, am gata cîteva scenarii. „Zorba grecul nu era grec", replică la cunoscutul film cu A. Quinn, „Partituri în foi de viță", o ecranizare după D.D. Pătrășcanu... Oricînd aș putea face un film, dacă aș fi invitat. Mă țin bine pe picioare, fac gimnastică precum un tînăr, rîd de răsună blocul, memoria mea este intactă. Nu știu de ce nu mai este nevoie de mine! Cu toate că sînt vreo 100 de regizori, poate că nu ar deranja și cel de-al 101-lea. Nu oricine termină institutul și scrie pe diploma sa că l-a absolvit este și... creator. Nu vreau să supăr pe nimeni, dar John Huston a murit filmînd, Fellini, la 70 de ani, termină un film și începe altul și tot pe platou se va sfîrși.
– Ați avut o viață plină, maestre...
– Și tot mereu am lăsat impresia că nu fac nimic. „Ce noroc ai, te plimbi! Citești! Te distrezi la filmare! Iar vezi un film! Te duci la bibliotecă, ai timp! Ce faci? Nu faci nimic!" Așa am fost văzut de unii dintre contemporanii mei. Am trecut și prin dezesperări cîteodată, dar se uită. Totul e bine cînd se termină cu bine! Făceți-mi plăcerea și notați în carnetul dv.:... Eu nu mă consider autor. Autor este George Enescu, este Caragiale, este Tudor Mușatescu, dacă vreți... Desigur, gîndindu-ne la film ca la un spectacol, atunci regizorul se poate considera și autor, dacă ține el neapărat, dar nu trebuie să facă un caz din asta, mai cu seamă atunci cînd transpune un subiect conceput de un creator autentic. Rostul regizorului e altul, mult mai modest, dar și dificil în același timp. Regia nu trebuie să se simtă... Nu există spontaneitate în artă. E o opinie falsă. Cînd plînge, un actor trebuie să plîngă cu meserie! Cînd rîde, să rîdă cu meserie! Spontaneitatea nu reprezintă altceva decît o predispoziție, un prim pas pe calea lungă și anevoioasă a elaborării artistice.
– Vă mulțumesc, Jean Georgescu, autor de filme...

Floarea de pe birou se întoarce către mine, turturelele din fereastră bat cu ciocul în geam. Sîntem de aceeași părere...

CARMEN DUMITRESCU

Maestrul, pe platoul de filmare, contemplîndu-și opera. Contemplîndu-și viața...

File din istoria spionajului

MATA HARI N-A FOST SINGURA

Despre spioni s-a scris o întreaga literatură, despre spioane mai puțin. Specialiștii domeniului afirmă însă că, în istoria spionajului, n-au fost numai „maeștri" ai războiului din umbră, și ci „maestre", unele cu totul și cu totul redutabile. Și iată, nu de ieri-alaltăieri.

Într-un verset al Bibliei se spune: „Iosua, asediind Ierihonul, a trimis înainte iscoade în oraș, care au intrat în casa unei femei desfrînate pe care o chema Rahab. Rahab a dezvăluit iscoadelor toate slăbiciunile apărătorilor orașului, iar Iosua l-a cucerit. Toți au fost dați pieirii, doar Rahab a fost lăsată în viață". Prin urmare, prima femeie-spion din lume s-a numit Rahab.

Epoca cea mai veche ne oferă - reale sau legendare - și alte exemple de acest fel. Se știe că Dalila a devenit iubita lui Samson pentru a-i descoperi miraculosul secret al puterii sale și, aflînd că puterea îi stă în păr, nu numai că a transmis secretul filistinilor, ci i-a și ajutat, tunzîndu-i șapte fire din podoaba capilată. Așadar, și Dalila a fost o spioană... Dar oare celebra Olimpia, soția regelui Filip al II-lea al Macedonei și mama lui Alexandru cel Mare, ucisă cu pietre de poporul revoltat de intrigile ei, nu poate fi considerată - și ea - ca un precursor al spionului-intrigant?

Mult mai tîrziu, pe timpul lui Ludovic al XIII-lea, Richelieu a făcut apel deseori la contesa Carlyle pentru a o spiona pe Ana de Austria, soția regelui. Această contesă din anturajul reginei a servit drept model personajului din vestitul episod cu colierul de diamante, descris de Alexandre Dumas în **Cei trei mușchetari.** În roman, contesa se numește Lady Winther. Tot Richelieu este cel care a recurs, de mai multe ori, la „serviciile secrete" ale două femei, curtezana Marion Delorme și mademoiselle Chaimere - mai cunoscută sub denumirea de „frumoasa desfrînată" - care, împărțindu-și favorurile diverșilor ambasadori străini, culegeau informații pe care le aduceau la cunoștința cardinalului.

Făcînd o incursiune într-o etapă mai apropiată de noi, să amintim, pe scurt, cazurile unor spioane din timpul războiului de secesiune. Vom începe cu miss Bell Boyd, o adeptă a „sudiștilor". Despre această femeie care, după sfîrșitul războiului, a cucerit o faimă europeană, efectuînd o serie de turnee unde ținea conferințe (firește, cu substanțiale avantaje materiale) privind activitatea ei de spionaj în favoarea Sudului, ne vorbește scriitorul Joseph Hergesheimer.

Fermecătoarea Miss Bell Boyd, scrie el, era într-adevăr răpitoare în crinolina ei. Fiică a unui funcționar federal, se născuse la Martinsberg, în statul Virginia. Avea 17 ani cînd Sudul a început să-și mobilizeze armata. Adeptă cunoscută a rebelilor, a împușcat pe un subofițer federal care a vrut să pătrundă cu forța în casa familiei Boyd, pentru a arbora steagul federal.

Cînd nu avea nici 18 ani a dus informații peste linia frontului de zeci de ori. A reușit aceasta grație „farmecului ei romantic", lipsei de vigilență a ofițerilor din armata federală și, mai ales, necunoașterii de către aceștia a procedeelor activității de spionaj și contraspionaj. Miss Bell Boyd a fost deseori arestată, dar nu a fost percheziționată și nici interogată cu toată seriozitatea. I s-a permis să-și ia valizele în închisoare și astfel a putut ascunde suma de 26 000 de dolari. Era o aventuriera înnăscută. De la corespondenții ziarului „New York Herald" și de la ofițerii federali care locuiau în casele familiei Boyd, Bell obținea, datorită farmecului ei, cele mai variate informații militare. La 23 mai 1862 a cules date importante asu-

Mata Hari: aventuriera sau spioană?

Misterul celebrei dansatoare a rămas nedezlegat pînă azi

FEMEI-SPIOANE DE-A LUNGUL VEACURILOR

pra viitoarei ofensive a trupelor federale, pe care s-a decis să le transmită generalului Jackson, comandantul armatelor Sudului. Bell Boyd a trecut singură linia frontului, ziua în amiaza mare, îmbrăcată, ostentativ, într-o rochie în culorile sudiştilor, cu o bonetă albă şi cu un şort scrobit. Ea a pătruns în mijlocul armatelor federale şi a ajuns în zona de foc dintre liniile adversarilor. Deşi s-a tras asupra ei, a reuşit să ajungă la rebelii care au întîmpinat-o cu urale. Informaţiile aduse de Bell au fost atît de preţioase încît rebelii au repurtat o mare victorie împotriva Nordului. În urma acestei victorii, generalul Jackson i-a trimis tinerei următoarea scrisoare:

„Miss Bell Boyd, vă mulţumesc în numele meu şi al întregii armate pentru marele serviciu pe care l-aţi făcut patriei noastre. Al dumneavoastră prieten devotat, T.D. Jackson, comandantul armatei Sudului".

Orbită de succesele ei, Bell Boyd a făcut şi unele greşeli, care i-au atras arestarea şi întemniţarea. În urma intervenţiilor unor ofiţeri federali îndrăgostiţi de ea a fost eliberată, în cadrul unui schimb de prizonieri, şi trimisă la Richmond. Aici, primirea care i s-a făcut a fost triumfală. O gardă de onoare a însoţit-o pînă la locuinţa ei, iar seara orchestra orăşenească i-a cîntat serenade sub fereastră.

Finalul este cunoscut. Miss Bell Boyd a făcut un „business" din meseria ei de spioană.

Dar, în acelaşi război de secesiune, nici Nordul nu s-a lăsat mai prejos, avînd la rîndu-i o şi mai mare celebritate în materie de spionaj, pe Miss Elisabeth Van-Lew. Numai puţini eroi din istoria universală a serviciilor secrete, chiar bărbaţi, pot rivaliza, s-ar părea, cu această femeie. Miss Elisabeth Van-Lew, căreia i se mai spunea şi „nebuna Beth", a fost singura spioană a Nordului care a acţionat în tot cursul războiului pe teritoriul inamic. Biograful ei, William Guilmor Bamer, o descrie astfel: „Era o femeie de statură mică, slabă, prezentabilă, manierată, plină de vioiciune şi hotărîtă. Fără a fi frumoasă, te simţeai cucerit de la prima vedere de sinceritatea şi farmecul ei". Willmar-Richard Rowen (el însuşi agent al serviciilor de spionaj americane din timpul primului război mondial), în lucrarea sa „Spionaj şi contraspionaj", apărută în S.U.A în 1928, carte care se ocupă de cazul Van-Lew, o consideră „spioană genială", o „eminentă conducătoare" a serviciului de spionaj creat de ea. Transcriem din carte: „Elisabeth avea 41 de ani cînd soldaţii infanteriei marine de sub comanda colonelului Robert Lee l-au executat, pentru vederile sale abolţioniste, pe un oarecare John Brown, paznic la un depou de locomotive, om în vîrstă de 78 de ani. A fost momentul cînd Elisabeth, care asistase la execuţie, s-a hotărît, scîrbită de brutalitatea „sudiştilor", să activeze în favoarea Nordului". „De această clipă - scrie în jurnalul ei - mă aflu în război împotriva Sudului!" Începuturile au fost modeste. „Beth" a trimis autorităţilor federale scrisori, informîndu-le asupra situaţiei din Sud. Scrisori care, la început, nu au fost luate în seamă. A continuat totuşi să culeagă informaţii şi să trimită rapoarte în care descria activitatea duşmanilor unităţii Statelor Unite. Plină de entuziasm pentru cauza pe care o îmbrăţişase, Elisabeth a avut curajul de a lua cuvîntul pe străzile Richmondului, manifestîndu-se, în faţa concetăţenilor ei, ca o înfocată abolţionistă. Îşi eliberase sclavii negri şi nu-şi ascundea dezgustul şi indignarea faţă de sclavaj. Aristocraţia Richmondului, din care făcea şi ea parte, o socotea anormală, de unde şi epitetul de „nebuna Beth". Sub masca „nebunei", Beth şi-a putut atinge obiectivele propuse - informarea Nordului - şi a izbutit să-şi continue activitatea de spionaj.

Pentru realizarea părţii celei mai primejdioase a activităţii sale - transmiterea informaţiilor - ea a creat un sistem cu „cinci puncte de legătură în lanţ" (o inovaţie în materie de spionaj). Punctul iniţial al „lanţului" era casa ei, unde îşi compunea rapoartele; ultimul punct era statul major al generalului Sharp, comandantul operaţiunilor de front. Obţinînd permise militare pentru slugile şi muncitorii ei, documente care le dădeau acestora dreptul de a circula de la casa ei din oraş la fermi Van-Lew, din împrejurimile Richmondului, Elisabeth organizase o legătură continuă de agenţi-curieri, purtători de coşuri cu ouă, între ambele puncte de spionaj. În fiecare coş, o găoace de ou conţinea o misivă. Una din agentele ei, o croitoreasă, circula peste linia frontului ducînd rapoar-

CAZUL „MADONNA"

ALMANAH FLACĂRA 1988 ■■■

tele de spionaj cusute în eşantioane de stofă sau în rochie. În unele împrejurări, cînd era lipsită de curier şi cînd transmiterea informaţiei era urgentă, „nebuna Beth" se îmbrăca în veşminte de muncitoare agricolă - fustă cusută dintr-o singură bucată de stofă, bluză de stambă, bocanci uzaţi din piele de cerb şi o bonetă mare pe cap - şi, trecînd linia frontului, ducea mesajul la destinaţie. Un astfel de mesaj transmis personal a făcut ca armatele generalului Grant să repurteze o victorie hotărîtoare, la Appometox Court house, asupra trupelor sudiste ale generalului Robert Lee, care au capitulat. Această bătălie a hotărît soarta războiului civil în favoarea Nordului.

Sfîrşitul acestei neînfricate femei n-a fost cel meritat de devotamentul, curajul şi sacrificiile făcute pentru cauza Nordului. În timpul războiului, ea şi-a vîndut întreaga avere, banii rezultaţi fiind întrebuinţaţi pentru echiparea cu arme şi efecte a luptătorilor. Singura ei satisfacţie, morală, au fost cuvintele de mulţumire pe care generalul Grant i le-a adresat, în numele guvernului şi al armatei Nordului, la sfîrşitul ostilităţilor: „Domnişoară Van-Lew, mi-aţi trimis cele mai preţioase informaţii din toate cîte am primit din Richmond în timpul războiului".

Alte spioane nordiste au fost Emma Edmonds şi Paulina Cashman. Prima din ele, o foarte tînără soră medicală din Canada, n-a pregetat, în entuziasmul ei pentru aboliţionism, să-şi abandoneze casa, familia, soţul şi să se alăture luptătorilor pentru eliberarea sclavilor negri din Sud. Încorporată în unitatea de sub comanda generalului Mac Clellan, s-a ocupat la început cu alinarea suferinţelor răniţilor. Însă pentru entuziasmul Emmei acest lucru era prea puţin. Considerînd că un război trebuie cîştigat pe cîmpul de luptă şi nu în spatele frontului, ea a cerut - şi i s-a aprobat chiar de către Mac Clellan personal - să participe, în calitate de combatant, la bătăliile purtate pe cîmpurile de luptă.

Martorii oculari au afirmat că, în bătălia de la Hannover, Courthouse, ea s-a avîntat călare, cu sabia în mînă, în fruntea unui pluton de călăreţi, izbind cu sete pe cei ce-i stăteau în cale şi scoţînd „asemenea strigăte înfiorătoare" încît soldaţii sudişti au rupt-o la fugă. Nordiştii au repurtat atunci victoria, deşi adversarii le erau cu mult superiori numeric. Altă dată, tot călare, a luptat, alături de generalul Kerney, sub focul nimicitor al artileriei, avînd un comportament similar.

Odată, armata Nordului avînd nevoie de informaţii asupra unor fortificaţii din faţa ei, Emma a fost solicitată să întreprindă o incursiune în liniile rebelilor. A încercat să se strecoare spre fortificaţii, noaptea, dar a fost zărită de o santinelă, care a arestat-o. În timp ce era condusă la comandament, Emma, profitînd de trecerea printr-un loc pustiu, s-a întors fulgerător spre santinelă, i-a smuls baioneta de la armă şi i-a înfipt-o în piept. Apoi s-a îmbrăcat în uniforma soldatului mort şi, astfel echipată, a pătruns pînă la fortificaţii. Neluată în seamă de nimeni, a putut să deseneze pe o bucată de hîrtie configuraţia terenului, după care s-a reîntors cu misiunea îndeplinită.

Paulina Cashman, o altă neînfricată agentă a Nordului, şi-a pus şi ea, deseori, viaţa în pericol pentru cauza eliberării negrilor din sclavie. Considerată o „Bell Boyd" a armatei din Cumberland, ea pătrundea mai tot timpul în zona operaţiilor militare, în care se găseau bandiţi puşi pe jaf şi crime, dezertori şi grupe de detaşamente nedisciplinate ale rebelilor. Fără să-i fie teamă de aceste elemente periculoase, spiona poziţiile inamice, apoi, reîntorcîndu-se la bază, raporta cele văzute. Într-una din expediţiile ei a fost arestată. Neputînd îndura torturile la care a fost supusă, a mărturisit că este spioană a Nordului. Judecată sumar, a fost condamnată la moarte de generalul sudist Bruxton Bregg. Cererea ei de graţiere fiind respinsă, urma ca să fie împuşcată în zorii zilei de 16 decembrie 1864. Generalul nordist Rosenkranz, înştiinţat despre arestarea şi condamnarea la moarte a celei mai capabile agente din unitatea sa, a hotărît s-o salveze. Fără a face preparative, a atacat chiar în acea noapte. Sudiştii, surprinşi de acest atac neaşteptat, au rupt-o la fugă în debandadă, abandonînd-o pe Paulina. Paulina Cashman a trăit fericită pînă la adînci bătrîneţi, înconjurată de copii, nepoţi şi strănepoţi, cărora iarna, la gura sobei, le povestea faptele ei din timpul războiului de secesiune. S-a stins din viaţă la Detroit, la începutul celei de-a treia decade a

---

În urmă cu nu prea mult timp, o apariţie fulminantă pe scenele muzicii rock începuse să dea de gîndit sociologilor. O fată blondă, nu prea înaltă, cu o coamă rebelă, dezordonată, cu buzele vopsite violet sau sîngeriu, cu ochii exagerat de machiaţi, parcă învineţiţi în urma unei bătăi, îmbrăcată într-un colant de dantelă ţipătoare, scurt şi despicat pînă peste şold, încinsă cu o frînghie în chip de cordon, purtînd cizme grosolane de şantier, iar ca ornamente perle, cruci, mătănii se exhiba cu furie, în urlete demenţiale şi mişcări paranoice. Era ceva şocant chiar şi pentru publicul american, obişnuit cu cele mai stranii şi extravagante show-uri. Nu se putea spune că interpreta era lipsită de voce, dimpotrivă; ceea ce şoca era însă atitudinea de pe scenă, de un erotism menit să provoace scandal. Şi scandalul n-a întîrziat să se declanşeze. I s-au reproşat interpretei incitarea la impudoare. Ea a reuşit să reînvie pînă şi defuncta **Ligă puritană** care, în anii de glorie ai Hollywoodului, se ocupa cu denunţarea starurilor bănuite de imoralitate. În fruntea cruciadei s-a situat actriţa şi militanta socială Jane Fonda, care, într-un interviu televizat, a declarat textual: „Ar trebui ca acestei fete să i se interzică să locuiască în S.U.A. Ce e prea exagerat strică". Drept urmare a scandalului, „incriminata" a apărut pe coperta influentei reviste **Time**, ceea ce a constituit, implicit, şi o imensă

FEMEI-SPIOANE DE-A LUNGUL VEACURILOR

secolului nostru. Ajunsese la venerabila vîrstă de 88 de ani.

Dacă secolul trecut a avut eroinele sale în materie de spionaj, nici secolul nostru, al XX-lea, care a trecut prin două războaie mondiale, nu a dus lipsă de agente secrete. Dimpotrivă.

Agentele moderne au activat, firește, în cu totul alte condiții decît înaintașele lor. Nu li s-au cerut să se strecoare noaptea în liniile dușmane, nici să ucidă santinele pentru ca apoi să se înveșmînteze în uniformele acestora. În schimb li s-au cerut, mai mult ca oricînd, subtilitate și sînge rece. Aceste agente, indiferent de serviciile secrete de care au ținut, au fost alese dintre femeile cu o cultură superioară, manierate, inteligente, spirituale, prompte în gîndire și acțiune, în general posesoare ale unor calități deosebite (între care, firește, farmecul - condiție sine qua non a meseriei!) Ele au fost instruite în școli speciale, trecînd prin furcile caudine ale unor teste dintre cele mai severe. Desigur că în rîndurile lor - ca totdeauna în astfel de cazuri, istoria stă martoră - s-au infiltrat și aventuriere...

Înaintea primului război mondial și în timpul desfășurării ostilităților hoinărea prin Europa o turistă bogată, care cheltuia sume exorbitante și locuia în cele mai luxoase hoteluri din capitalele continentului. La Paris era cunoscută sub numele de Mezie, la Londra și Madrid sub numele de Heșked, la Roma i se spunea Davidovici, la New York se înscria la recepționerii hotelurilor ca mrs. Despina, iar la Washington ca baroana de Belleville. În fapt, se numea Despine Davidovici, născută la Constantinopol, cu tată evreu și mamă creștină. Cultă, vorbea curent cîteva limbi de mare circulație. Se măritase de tînără - la 17 ani - cu un francez, de care divorțase imediat după căsătorie. Nu se știe modul în care a fost racolată de serviciul secret german de sub conducerea colonelului Walther Nikolai. Dar contactele pe care, în timpul peregrinărilor ei prin Europa, le stabilea cu diverse personalități politice și militare i-au sesizat pe cei de la Scotland Yard, care au pus-o sub o strictă și continuă supraveghere. Aflîndu-se în Spania, ea a fost pe punctul de a „cădea", dar, descoperind la timp pericolul, a traversat Oceanul, pierzîndu-și urma. Totuși, detectivii Yardului au redescoperit-o la New York și, printr-un procedeu mai puțin elegant, au demascat-o. Cu asentimentul poliției New Yorkului, au percheziționat seiful băncii unde își ținea actele compromițătoare. Dovada concludentă fiind făcută, Despine a fost arestată împreună cu un complice al ei, un neamț cunoscut sub numele de „Baronul". Acuzată de spionaj și anchetată, ea a refuzat să facă mărturisiri, susținîndu-și sus și tare nevinovăția. N-a fost crezută, dovezile împotriva ei fiind peremptorii, așa că urma să fie judecată. Ceea ce nu s-a mai întîmplat, fiind găsită moartă în celula ei. Din ancheta efectuată s-a constatat că s-a sinucis. Ulterior, s-a afirmat că „mîna" lui Walther Nikolai n-ar fi fost străină de această sinucidere.

O altă spioană celebră a fost cea cunoscută în documentele serviciului secret britanic sub indicativul Flora. Se pare că era posesoarea unor calități deosebite. De altfel, reușitele ei atestă acest lucru. Frumoasă, cultivată, distinsă, cu o educație aleasă, vorbea curent mai multe limbi europene și orientale. S-a afirmat că ar fi fost de origine irlandeză, deși unii susțin că era austriacă, născută la Viena.

Momentul racolării ei de către I.S. nu ne este cunoscut. Ceea ce se știe însă este faptul că a fost de mare folos Antantei. Circulînd prin Europa cu diferite misiuni, însușindu-și nume sonore, aristocratice, a reușit într-un timp foarte scurt să se introducă în societatea înaltă a epocii, avînd strînse legături cu membrii unor guverne și cu diverși diplomați, cărora le devenea, cînd era cazul, amantă, reușind să obțină informații pe care le transmitea I.S.-ului.

A obținut succese notabile în toate colțurile Europei, în special în Austro-Ungaria, Turcia, Germania, Grecia și în alte țări vizitate de ea. Una din numeroasele acțiuni prin care s-a făcut remarcată a fost și cea denumită „lista secretă". I.S.-ul fusese informat că un oarecare profesor doctor Erhardt, rezidentul serviciului secret german, aflat în Elveția, era deținătorul unei liste cu numele și indicativele spionilor nemți. În această situație I.S.-ul a apelat la Flora. Primind această delicată misiune, ea a devenit curînd prietena profesorului. Cercetînd discret, Flora a descoperit încăperea și locul unde profesorul își ținea faimoasa „listă" și, într-una din zile, în lipsa acestuia, i

(continuare în pag. 304)

---

publicitate. Astfel, dintr-un fenomen de subsol, cu un public marginal, „bomba sexy" — cum a fost denumită cîntăreața — s-a transformat peste noapte într-o supervedetă, cu admiratori pe multe meridiane, cunoscută sub numele de **Madonna.**

Cum s-a produs ascensiunea acestui star? Cît din insolitul fenomenului se revendică personajului și cît, mai ales, unei societăți care întreține, dacă nu cumva chiar provoacă, astfel de întîmplări?

Madonna Louisa Ciccone s-a născut 1960 la Bay City, un orășel în apropierea Detroitului. Tatăl, metalurgist la uzinele „Chrysler", s-ar fi descurcat, poate, onorabil dacă familia nu i-ar fi crescut mereu și dacă soția nu ar fi căzut bolnavă. Madonna este cea mai mică dintre cei șase copii. Copilăria i-a fost adînc zguduită de moartea mamei. „Aveam șase ani — povestește ea într-un interviu — cînd am ieșit din spitalul din Detroit, unde mama murise. Strîngeam mîna tatălui și plîngeam în hohote. Eram copleșită. Veneam s-o vizităm pe mama, ca în fiecare duminică. Era bolnavă de cancer. În ziua aceea a murmurat că dorește nu știu ce, apoi buzele i s-au strîns și capul i-a căzut într-o parte. O soră a acoperit-o cu cearșaful. Cît eram de mică, am înțeles că murise". Acestei tragedii i s-au mai adugat și alte nefericite îm-

(continuare în pag. 304)

BIOLOGUL MIRCEA ALEXAN VĂ RECOMANDĂ:

FARMACIA VERDE

Sucuri—medicamente de legume și fructe, cură de băi de plante la domiciliu: o terapeutică la îndemîna oricui

I. SUCURILE DE LEGUME ȘI FRUCTE

Este cunoscut faptul că fructele și legumele nu au numai o importanță strict alimentară, ci – prin conținutul lor în diverse principii active, săruri minerale, vitamine, enzime – sînt și adevărate medicamente naturale.

În cazul fructelor și al legumelor se întîlnește un larg evantai de valori terapeutice. La unele dintre ele (ca, de exemplu, la tomate) predomină net valențele nutritive; la majoritatea, balanța dintre proprietățile nutritive și cele medicinale este destul de echivalentă; pentru ca, în fine, unele (cum ar fi usturoiul sau morcovul) să poată fi considerate adevărate plante medicinale.

Pentru păstrarea substanțelor active ce imprimă proprietățile medicinale este foarte important modul în care se face prelucrarea fructelor și legumelor. Din păcate, prin fierbere, în diverse preparate culinare o bună parte din substanțele active (îndeosebi enzime și vitamine) se pierd, se produc modificări structurale importante. (Este deosebit de ilustrativă în acest sens o experiență conform căreia, după o masă la care se consumă preparate culinare fierte sau prăjite, la scurt interval crește pînă la de 2 ori numărul de leucocite din sîngele circulant, adică se produce așa-numita leucocitoză post-prandială, fenomen normal, care cedează în 1-2 ore. Mobilizarea aceasta a leucocitelor, bravii „soldați" ai organismului, similară cu cea produsă în timpul unei infecții, arată că alimentele care au suferit transformări prin fierbere sau prăjire agresează organismul, intervin ca un element străin acestuia. Consumul de fructe și legume crude nu produce o creștere a numărului de leucocite, impunîndu-se concluzia că sub această formă ele sînt apropiate de structura organismului uman).

Între formele de consum al fructelor și legumelor crude, cercetările au arătat, fără echivoc, superioritatea sucurilor, asimilarea avînd loc mai rapid (circa 15-30 minute, față de 3-5 ore în cazul produsului integral) și totodată mult mai complet. Orientarea privind utilizarea masivă a sucurilor proaspete din legume și fructe a apărut ca un posibil antidot împotriva efectului degenerativ al alimentelor pe care civilizația actuală le-a adus la un înalt grad de rafinare (îndeosebi zahărul și dulciurile pe bază de zahăr, făină albă).

Desigur, sucurile se obțin cel mai ușor cu ajutorul aparatelor speciale, dar, în lipsa acestora, produsele bine curățate și spălate se pot da pe răzătoare de sticlă, pulpa astfel mărunțită urmînd a fi strecurată, prin presare, printr-un tifon. În unele cazuri – ca, de exemplu, la ridichi sau hrean – se presară zahăr peste feliile tăiate subțire, iar după cîteva ore se strînge sucul scurs.

Și acum, pe larg, despre aceste sucuri:

• **Sucul de morcov**, un adevărat „lapte vegetal", este unul din cele mai importante, prin conținutul său ridicat în vitamine (mai ales A, B_1 și B_2) și elemente minerale (inclusiv microelemente). Este considerat un remediu de bază în afecțiunile aparatului digestiv, în cataruri intestinale, în reglarea tranzitului intestinal, în dispepsii, gastrite hiperacide și ulcere; stimulează apetitul și este un bun stomachic. Este activ în tratamentul afecțiunilor hepatice, fiind în fapt un stimulent al regenerării parenchimului hepatic, un bun coleretic și colagog (mărește secreția biliară și ajută la evacuarea bilei).

A doua grupă de recomandări privitoare la sucul de morcovi se bazează pe acțiunea sa diuretică, însoțită de o eliminare masivă de acid uric, fiind astfel recomandat în litiază urică, ca și în alte forme de diateze urice (reumatism, gută, artritism).

Ca vitaminizant, sucul de morcovi este util în accelerarea creșterii la copii, mărirea rezistenței la infecții, păstrarea rezistenței epiteliilor, mărirea acuității vizuale, fiind și un factor antianemic.

Prin eliminarea masivă de toxine pe care o provoacă, morcovul este un excelent depurativ, fiind recomandabil în dermatoze (eczeme, acnee, furunculoze).

De dată mai recentă sînt cercetările privind efectul vasodilatator al acestui suc, îndeosebi la nivel coronarian, cu efecte favorabile în cardiopatiile ischemice, angine, prevenirea infarctelor.

Alte virtuți ale sucului de morcov: acționează asupra aparatului respirator, fiind util în bronșite cronice și astm; prin efectul său galactogog (mărirea secreției lactate), este recomandat mamelor care alăptează; bactericod activ, este un adjuvant prețios și în colibaciloză; se citează și faptul că sucul de morcov, datorită bogăției în beta-caroten, are rol antitumoral.

Mai importantă însă decît folosirea sa ca atare este utilizarea sucului de morcovi în combinație cu alte sucuri, acțiunea lor potențîndu-se reciproc și ducînd la lărgirea paletei de recomandări și la o eficiență sporită.

Din combinațiile cele mai interesante, citãm:

— **Suc de morcov 300 g + suc de spanac 180 g** – cu recomandări în ateroscleroză, hipertensiune, afecțiuni cutanate (acnee, furunculoză, eczeme), bronșită și pneumonie, diabet, afecțiuni ale aparatului digestiv (colită, constipație, gastrită hiperacidă).

— **Suc de morcov 330 g + suc de sfeclă 90 g + suc de castraveți 30 g.** Acest amestec, prin mobilizarea depozitelor de calciu insolubil și de acid uric de la nivelul rinichilor și eliminarea lor, este util îndeosebi în litiaze urice și alte diateze urice, în alte afecțiuni urogenitale (nefrite, cistite, prostatite, enurezis), ca și în reumatism.

— **Suc de morcov 270 g + suc de ţelină 150 g + suc de pătrunjel 60 g** (sau într-o formă mai simplă: din 2 părţi suc de morcov şi o parte suc de pătrunjel) este foarte activ în afecţiuni hepatice (îndeosebi colecistita), gută, artritism, litiază urică.

— **Suc de morcov 210 g + suc de ţelină 150 g + suc de spanac 120 g** - se consideră a fi util în obezitatea datorată dezechilibrului glandular.

În toate aceste cazuri se începe cu cantităţi mai reduse (50-100 ml pe zi), pentru a se testa toleranţa organismului, ajungîndu-se la 2-3 pahare de 200 g pe zi. Unele reacţii ce apar la începutul curei, îndeosebi o uşoară pigmentare a pielii în galben-portocaliu, nu reprezintă o reacţie de intoleranţă, ci un semn că a început acţiunea depurativă de curăţire a organismului de toxine. Se fac cure de întreţinere de cel puţin 2-3 săptămîni.

• **Sucul de ţelină** - recomandat în special în cure de slăbire, reumatism, gută, tuse şi catar bronhic: cîte 100 g dimineaţa, înainte de masă; pentru afecţiuni oftalmice, se picură pe pleoape cîteva picături sau se tamponează uşor cu un tampon curat, umectat.

• **Sucul de ridichi** - mult utilizat în medicina populară pentru proprietăţile sale pectorale: se scobeşte o ridiche mai mare, se umple cu zahăr (sau miere) şi hrean. Se coace, iar apoi se stinge sucul care se lasă, luîndu-se 3-4 linguriţe pe zi.

• **Sucul de castravete** - în principal, diuretic, diureza fiind însoţită de dizolvarea acidului uric şi uraţilor, util deci în litiază urică, gută, artritism.

• **Sucul de cartofi** - util în fototerapia aparatului digestiv, în tratarea gastritelor hiperacide, ulcerului gastric şi duodenal, ca şi în dispepsii, precum şi ca adjuvant în litiaza biliară.

• **Sucul de tomate** are proprietăţi stomachice, stimulînd secreţia de suc gastric şi pancreatic; prin consumul de suc de tomate se realizează o micşorare a vîscozităţii sîngelui şi, prin aceasta, o reducere a riscului de tromboză şi ateroscleroză, ca şi a afecţiunilor vasculare. Avînd valoare nutritivă redusă, este indicat în cura de slăbire.

• **Sucul de varză** (despre care marele savant rus Mecinikov spunea: „în regiunile unde se consumă multă varză crudă, longevitatea este mult mai mare"): se recomandă în gastrite hiperacide şi ulcer gastric, datorită acţiunii conjugate a vitaminei U (ca protectoare a mucoasei) şi vitaminei K (antihemoragică). Este, de asemenea, diuretic, ducînd la resorbţia edemelor, ameliorîndu-se chiar stările de ascită şi ciroză. Datorită principiului hipoglicemiant, se recomandă în dieta diabeticilor.

• **Sucul de spanac** - un bun tonic fizic şi nervin.

• **Sucul de fasole verde** - un depurativ eficace mai ales în acneea juvenilă, tonic hepatic şi pancreatic, dar îndeosebi tonic cardiac, un bun adjuvant în pauza de digitalice.

• **Sucul de prune** - cîte un pahar înainte de mese, este laxativ şi diuretic.

• **Sucul de cireşe şi vişine** - recomandabil în litiază biliară şi în hepatitele cronice sau sechele de hepatită (ajutînd la regenerarea parenchimului hepatic); în gerontologie, duce la întîrzierea fenomenelor de îmbătrînire.

II. **FITOTERAPIA**

Utilizarea plantelor medicinale, cunoscută sub numele de **fitoterapie** - deşi atît de veche, istoria ei confundîndu-se, în fapt, cu istoria omenirii -, prezintă numeroase noutăţi, nu numai în ceea ce priveşte descoperirea sau reconsiderarea proprietăţilor terapeutice ale unor specii, şi chiar unele noi orientări.

Iată, de pildă, **FITOBALNEOLOGIA.** „Spăla-mă-voi cu isop şi de toate voi fi curăţat!" Aceste cuvinte atribuite legendarului rege David arată că încă din antichitate se cunoştea şi se aplica respectivul mod de utilizare a plantelor medicinale. De altfel, indicaţii despre acestea, unele valabile şi azi, sînt cuprinse şi în Vedele indiene, în papirusuri, în scrierile marilor medici şi naturalişti ai antichităţii.

Băile de plante constituie un procedeu terapeutic din ce în ce mai utilizat astăzi în staţiuni balneoclimaterice, dar perfect accesibil şi în cura la domiciliu. Acest procedeu se bazează, în principal, pe acţiunea directă la nivelul tegumentului a diverselor principii active cu acţiune antiseptică, antiinflamatoare, cicatrizantă, fiind astfel deosebit de util în numeroase boli de piele, dar şi într-un evantai mult mai larg de afecţiuni. Prin tegument se absorb o serie întreagă de substanţe active ce

- Iarba, dragul meu, e un fel de covor artificial!

- Aşa este, Marcele, că nu-ţi vine-a crede că organismul uman este cel mai perfect de pe pămînt?

- E formidabil: consumă sub 10 kilograme de iarbă la suta de kilometri!

ajung în zone subiacente (așa cum se explică acțiunea lor în reumatism, gută) sau sînt transportate apoi, prin curentul sanguin, în întreg organismul, cu efecte în variate afecțiuni ale organelor interne. În fine, o altă poartă de pătrundere a substanțelor active o constituie căile respiratorii, lucru valabil pentru substanțele volatile, fiind inhalat aerul cu o concentrație ridicată din vaporii acestor substanțe.

Băile de plante, ca procedeu terapeutic, se aplică în două moduri: fie generale (la cadă), fie locale, interesînd numai o anumită zonă a corpului, așa cum sînt cele în cazul unor plăgi purulente, băile de șezut, de mîini, de picioare, băile de ochi ș.a. Să se înțeleagă însă că nu se pot obține rezultate miraculoase cu o singură baie, că procedeul trebuie repetat într-o veritabilă cură, efectele făcîndu-se simțite, cel mai adesea, după primele 5-7 zile de aplicații. (Cazurile de intoleranță sînt destul de rare, manifestîndu-se prin inflamații, înroșiri ale pielii, mîncărime, situație în care cura trebuie întreruptă).

Foarte important pentru reușita băilor este modul în care se face extracția substanțelor active. O primă modalitate este de a pune planta mărunțită într-un săculeț de tifon peste care se toarnă apă clocotită, apoi restul de apă pînă la completarea cantității necesare. O a doua, de a se face cu planta sau cu amestecul de plante o infuzie concentrată (în cazul florilor, frunzelor sau părților aeriene), sau un decoct concentrat (pentru rădăcini sau cojii) care se adaugă apoi în apa de baie. Se recomandă mai ales acest al doilea procedeu, tocmai pentru a se asigura o extracție mai completă a principiilor activi.

Cantitatea de produs vegetal ce va fi folosită va fi astfel calculată încît să asigure circa 5-10 g plantă la litru de apă pentru băile generale și 20-30 g plantă la litru (sau chiar mai mult), pentru cele locale, de data aceasta concentrația fiind de 2-3 ori mai mare.

Apa se aduce la temperatura corpului, atît pentru a nu se produce contracții, spasme, cît și pentru a se realiza o vasodilatație accentuată a vascularizației periferice care să favorizeze absorbția substanțelor active. În același scop, al unei bune absorbții prin tegument, baia de plante este precedată de o baie de igienă corporală. Desigur, băile de plante își găsesc locul cel mai mult în tratarea unor afecțiuni ale pielii. Plantele medicinale utilizate în aceste scopuri conțin, de regulă, **uleiuri volatile,** cu proprietăți puternic antiseptice, asemănătoare cu efectul antibioticelor (făcîndu-se deci utile în plăgi purulente, furuncule, abcese) și **taninuri,** cu proprietăți astringente și cicatrizante. În afara lor mai pot contribui și alte substanțe, așa cum este **alantoina** din rădăcina de tătăneasă (Radix Symphyti), și ea un cicatrizant deosebit.

Din multitudinea plantelor cu uleiuri volatile, cele mai recomandate sînt florile de mușețel (Flores Chamomillae), de coada șoricelului (Flores Millefolii) sau pelinul (Herba Absinthii) - toate conținînd miraculoasele azulene; apoi sunătoarea (Herba Hyperici) - reputată cicatrizantă în arsuri, frunzele de salvie (Folium Salviae, al cărei nume vine de la latinul „salvia", adică „cea care salvează"), parfumatele flori de soc (Flores Sambuci), isopul (Herba Hyssopi), șovîrvul (Herba Origani), florile de levănțică (Flores Lavandulae), sulfina (Herba Melloti) - cea care mai conține și cumarină, care-i conferă inefabila aromă a „fînului de curînd cosit"; apoi rădăcina de iarbă mare (Radix Inulae), mugurii de pin (Turiones Pini) - cu aroma lor balsamică, florile de gălbenele (Flores Calendulae) și încă multe altele. Dintre cele cu taninuri menționăm răchitanul (Herba Salicariae), frunzele de nuc (Folium Juglandis), cele de pătlagină (Folium Plantaginis) - planta pe care și cronicarii o numesc „cea bună pentru vătămătură" și cu care se zice că și-a vindecat rănile căpătate în multele-i lupte și marele Ștefan; ungurașul (Herba Marrubii), dar în mod deosebit cojile de stejar și salcie (Cortex Querci et Salicis).

Pe baza acțiunii sinergice și complementare a plantelor medicinale, este ușor de dedus că amestecurile sînt mai eficiente, astfel încît recomandăm asocierea a 2-3 plante cu uleiuri volatile cu o plantă cu taninuri, adăugîndu-se eventual și rădăcină de tătăneasă.

Vasocastan, Aescin – sînt denumiri ale unor reputate medicamente destinate tratării maladiilor circulatorii periferice, mai ales la nivelul membrelor inferioare, lor adăugîndu-li-se în ultimul timp și unguentul românesc „Variterp". Toate au la bază, ca materie primă, castanele. Chiar denumirile le trădează originea. „Aescin" vine de la substanța activă de bază – din grupa flavoroidelor – eseina. Dar castanele se pot folosi și ca atare în același scop, făcîndu-se băi locale cu 200 g fructe uscate și bine mărunțite la 4–5 litri apă, zilnic, cu o durată de circa o jumătate de oră, în cure de 12 zile pe lună, 3 luni la rînd, reluîndu-se după alte 3 luni de pauză.

Tot în afecțiunile circulatorii periferice, mai cu seamă în ulcerele varicoase, sînt utile și alte plante cu proprietăți antiseptice și cicatrizante, reîntîlnindu-ne cu vechile noastre cunoștințe – florile de mușețel și coada șoricelului (Flores Chamomillae et Millefolii), frunzele de pătlagină (Folium Plantaginis), rădăcinile de tătăneasă (Radix Symphyti), răchitanul (Herba Salicariae), foarte importante cicatrizante și antiseptice fiind frunzele de urzică (Folium Urticae) datorită bogăției lor în clorofilă, apoi urzica moartă albă (Herba Lamii albi).

Tot efecte antiseptice, cicatrizante și emoliente se urmăresc și în băile pentru combaterea hemoroizilor. Dintre antiseptice, iarăși la loc de frunte vor fi florile de mușețel și coada șoricelului, drept cicatrizante de bază cojile de stejar și de salcie, ca și rădăcina de tătăneasă sau florile de gălbenele, frunzele de mur (Folium Rubi fruticosi), iar ca emoliente frunzele sau rădăcinile de nalbă (Folium et Radix Althaeae). **O formulă echilibrată** pentru astfel de băi va cuprinde una din plantele antiseptice, din cele cicatrizante, astringente, apoi un produs emolient, fiind de dorit și adăugarea de muguri de plop (Gemmae Populi) – produs de bază în acest sens, care îmbină proprietățile antiseptice, cicatrizante și calmante.

Un cuvînt despre **Sinapisme**, procedee recomandate de medicii de modă veche, aproape uitate azi. Și totuși, băile cu făină de muștar negru sînt deosebit de utile ca adjuvante în combaterea durerilor reumatismale. Efectul lor se explică prin acțiunea revulsivă pe care o au (de a provoca o iritație locală cu un aflux puternic de sînge în zona periferică respectivă, cu diminuarea durerilor articulare și musculare). Se utilizează băi locale cu circa 30–50 g făină de muștar pusă într-un săculeț de tifon, peste care se toarnă 2–3 litri de apă caldă la 25–30°.

Tot în reumatism se mai recomandă și plante cu compuși salicilici, fiind apropiați de aspirină – în speță coaja de salcie, precum și unele plante cu uleiuri volatile: mugurii de pin, cimbrișorul și cimbrul de cultură (Herba Serpylli et Thymi Vulgaris), fructele de ienupăr (Fructus Juniperi).

Fitobalneoterapia nu se adresează numai suferinzilor, ea putîndu-ne fi utilă tuturor. Astfel, adăugarea în apa de baie a unui decoct concentrat de frunze de nuc cu 200 g la litru sau agitarea în apa caldă a băii a unui săculeț de tifon cu 200–250 g frunze de mentă (Folium Menthae) vor avea un efect tonic general, în timp ce florile de levănțică sau cele de tei (Flores Tiliae) – în ambele cazuri, infuzie cu 50 g la litru – conferă băii un efect sedativ.

Prin cele arătate, sîntem departe de a epuiza domeniile de utilizare a plantelor medicinale în băi. Pentru a veni în sprijinul tot mai numerosilor solicitanți, în ultimii ani a fost creată o largă familie de amestecuri de plante pentru băi, toate testate clinic ca și orice alt medicament. Produsul care a deschis seria, „Baby-plant", este destinat combaterii eritemului fesier și a altor procese inflamatorii cutanate, atît de întîlnite la nou-născuți. I-au urmat amestecurile de plante antieczematos, antireumatic, tonic capilar, ginecologic, cele mai noi fiind 2 formule de amestecuri antihemoroidale, tonic pentru copii, inhalant, fiind în pregătire și alte produse din această gamă.

III. AROMATERAPIA

Deși utilizarea uleiurilor volatile este foarte veche, mergînd pe firul timpului pînă în antichitate, în Egipt (ce altceva era îmbălsămarea mumiilor?), India sau China, noțiunea de „aromaterapie" a apărut relativ recent, în lucrările francezului R. Gattefossé, în anul 1928.

Acțiunea terapeutică de bază a uleiurilor volatile este aceea de a opri dezvoltarea unor microorganisme. Ea are un spectru amplu, acționînd atît asupra unor bacterii larg răspîndite (Escherichia coli – temutul colibacil care provoacă infecții urinare, intestinale, peritonite, septicemii, Staphylococcus aureus – agentul infecțiilor purulente) sau fungi (din genurile Aspergillus, Penicillium, Trichoderma viride). Pentru a fi mai ușor de înțeles marea valoare antiseptică a uleiurilor volatile, luîndu-se ca unitate de măsură puterea bactericidă a fenolului (un antiseptic cunoscut ca foarte eficient), uleiul volatil de cimbru (Actheroleum Thymi vulgaris) are indicele fenolic 3 (adică de 3 ori mai activ decît fenolul!), apropiate de el fiind și uleiurile volatile de șovîrv (Origannum vulgare), busuioc (Ocimum Basilicum) sau chiar de levănțică (Lavandula vera).

Prezentăm principalele recomandări pentru uleiurile volatile care sînt comercializate în prezent prin rețeaua PLAFAR:

• **Uleiurile de conifere** (de brad, de pin sau de molid), cu efecte antiinflamatoare și antiseptice asupra căilor respiratorii, sînt eficiente în bronșite și traheolaringite, sub formă de inhalații, turnîndu-se cîteva picături de ulei volatil într-un vas cu apă ajunsă la clocot, din care se aspiră apoi repetat și adînc. În același scop se recomandă și utilizarea ca atare, luîndu-se 6–8 picături pe zahăr, de 3–4 ori pe zi. Sub aceeași formă sînt utile în colecistite, litiază biliară, dureri gastrice și intestinale.

– A avut noroc că l-am călcat tocmai noi. Altfel, cine știe cît dura pînă să poată ajunge la spital!

– Vă mulțumim că ați călătorit cu noi, domnilor, și vă urăm o zi bună în continuare!

– Și dacă se întîmplă să treci prin orașul nostru natal, nu uita să mergi și pe la mine!

Efectele antiseptice fac ca aceste uleiuri să fie utile în inflamații ale pielii de diferite etiologii, sub formă de băi, punîndu-se în apa de baie 2-4 g dintr-un amestec în părți egale de ulei volatil și alcool. Se cunoaște, de asemenea, efectul aromatizant pentru băi și deodorizant pentru încăperi, imprimînd ceva din aroma înălțimilor cu păduri de conifere.

• **Uleiul de levănțică** are o paletă surprinzător de largă de recomandări, în prim plan fiind cea de sedativ, util în iritabilitatea crescută, spasme, migrene, vertij sau chiar insomnie. Ca și celelalte uleiuri volatile este recomandat în afecțiuni respiratorii (astm, tuse convulsivă, gripă, bronșite), precum și în atonie gastrică sau intestinală. În toate aceste cazuri se iau 4-5 picături de 2-3 ori pe zi (în cazul insomniilor, ultima priză luîndu-se cu circa jumătate de oră înainte de culcare). În caz extern dă bune rezultate în răni atone, infectate, gangrene și chiar în dermatoze (eczeme cronice, acnee), sub formă de soluție în ulei comestibil (o parte ulei de levănțică la 10 părți ulei comestibil). Mai originale sînt recomandările în peladă (masaj cu ulei ca atare) sau pediculoză. Adăugînd în apa de baie 2-3 g de soluție de ulei în alcool (în părți egale) se obține un efect sedativ marcat, mai ales în combaterea insomniilor.

• **Uleiul de mentă** este în principal un tonic general, inclusiv tonic nervin. Asupra aparatului digestiv acționează în atonie, indigestii, aerofagie, dar în special ca antispasmodic (în spasme gastrice, colici intestinali, biliari), apoi ca antivomitiv și coleretic-colagog și antilitiazic biliar. În toate aceste cazuri, doza zilnică va fi de 10-15 picături, în 2-3 doze. În afecțiuni respiratorii (sinuzită, astm bronșic, bronșită cronică) se recomandă inhalații. Pentru migrene se fac masaje la tîmple cu ulei volatil. Și uleiul de mentă este un bun dezodorizant pentru încăperi, iar o apă de gură foarte plăcută și eficientă se realizează punînd cîteva picături dintr-o soluție alcoolică 5% de ulei de mentă în paharul cu apă. Împotriva șiclitorilor țîntari tot uleiul de mentă este cel mai bun remediu, tamponîndu-se părțile descoperite ale corpului cu un tampon de vată muiat într-o soluție alcoolică slabă de ulei.

• **Uleiul de coriandru** are multe recomandări comune cu uleiul de fenicul, fiind un bun carminativ și stomachic. Mai aparte este recomandarea în astenie nervoasă, dar mai ales ca stimulent al memoriei (3-5 picături, de 3 ori pe zi, după mese). Cîteva picături dintr-o soluție alcoolică 10% de ulei de coriandru, adăugate într-un vin alb, îi conferă acestuia o autentică aromă de muscat.

Ca noutăți de ultim moment în aromaterapie sînt alte două uleiuri cu mare valoare antiseptică - de ienupăr și de cimbru de cultură:

• **Uleiul de ienupăr** se recomandă în mod prioritar în afecțiuni ale aparatului urinar, în special cele legate de dezechilibrul uric (litiază renală urică), precum și în albuminurie, obligurie, hidiopizie ca și în infecții urinare; tot prin eliminarea excesului de compuși urici, uleiul de ienupăr este util în reumatism, gută. Asupra aparatului digestiv acționează ca stomachic în digestia lentă, ca dezinfectant în colite de fermentație și carminativ în meteorism, aerofagie. Tot ca dezinfectant acționează și asupra căilor respiratorii în bronșite acute sau cronice. Se iau cîte 3-5 picături de 3 ori pe zi, cu contraindicații în iritații ale căilor urinare manifestate prin hematurie. În uz extern este un bun sedativ al durerilor reumatismale, făcîndu-se fricțiuni cu o soluție alcoolică 2%, iar 2-3 g dintr-o soluție din ulei și alcool în părți egale, adăugate în apa de baie, dau rezultate pozitive în eczeme, acnee, plăgi atone și diverse alte dermatoze.

• **Uleiul de cimbru** - cel care se află cel mai sus pe scara puterii antiseptice - va fi, desigur, în primul rînd un excelent dezinfectant digestiv (în enterocolite), respirator (în bronșite și chiar un adjuvant în tratamentul TBC) și urinar (în atît de răspînditele și rezistentele la tratament colibaciloze).În plus, se manifestă ca tonic nervin în stări de astenie, angoasă, acțiunea stimulativă manifestîndu-se și asupra circulației capilare. Mai aparte este acțiunea de stimulare a leucocitozei în maladii infecțioase. Provocînd o ridicare a tensiunii, este indicat pentru hipotensivi, dar, desigur, contraindicat pentru hipertensivi.Ca antitusiv și expectorant este util în astm, emfizem sau chiar tuse convulsivă, apoi carminativ și stimulent al digestiei, puternic vermifug contra oxiurilor, ascarizilor, teniei, ankilostomei. Se iau cîte 3-5 picături de 3 ori pe zi. În uz extern, fricțiuni cu soluție alcoolică 2% sînt utile în dureri sciatice, reumatismale, gutuoase. Aceeași soluție, cîteva picături la un pahar cu apă, reprezintă o apă de gură foarte utilă, înlăturînd mirosul neplăcut al gurii. Băile la care se adaugă o soluție în părți egale de ulei cu alcool sînt sedative nervoase.

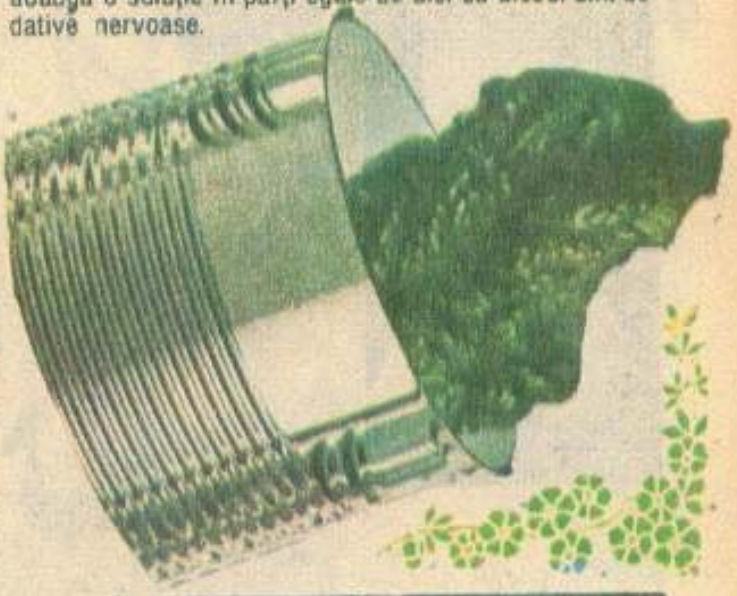

- Dar este prima dată, din 1909, cînd uit să plătesc o rată!

- Rămîneți cu noi la cină, vă rog: unde ajunge pentru trei, ajunge și pentru patru.

- Nevastă-mea mi-a dăruit un pulover făcut de ea!

Cînd te numești Marilyn Monroe te poți îmbrăca oricît de simplu. Dar în rest?...

Care e moda vestimentară la zi?

O întrebare la care ne răspunde, cu... eleganță, colectivul de creație al UCECOM-ului (căruia îi datorăm și accesul la majoritatea modelelor din aceste pagini).

— Moda feminină pentru sezonul rece se caracterizează — afirmă interlocutorii, și, după cele văzute aici, nu putem să nu le dăm dreptate —

Linia modei '88: amplă, lăsînd corpul să respire în voie

MODA

prin ingeniozitatea design-ului, prin rezolvările simple, dar armonioase ale croielilor și drapajelor și prin generozitatea „repertoriului": se poartă de la mini la maxi. O noutate interesantă ni se pare pardesiul scurt, cu rochia de același fel, valorate de diverse genuri de gulere și închideri practicate în asimetrie. La mantouri reapare manșeta. Jachetele (din stofe sau tercot) vor fi ample, confortabile, cu linia umerilor ro-

Design ingenios, croieli și drapaje simple, eleganță neașteptată

Moda la domiciliu: pulover brodat manual

tunjită, cu mînecă raglan și tighele de culoare contrastantă.

O altă noutate: rochiile de dimineață vor fi foarte lungi, iar cele de după amiază-seară se scurtează. Pentru ocazii, rochia elegantă va avea drapaje, înfășurări și broderii. Pentru un acord perfect cu vestimentația, la pantofi vor predomina calapoadele alungite, cu vîrful ascuțit, în modele simetrice-asimetrice. „Ultimul" toc scurt se va ridica la 8—10 cm., contextura încălțămintei fiind din piei velurate, alături de cele lăcuite. Rețineți poșetele plic cu modele geometrice, la care vor predomina combinațiile de materiale, dar și gențile tip ghiozdan.

Pentru a rămîne în sfera imparțialității, am invitat-o pe inginera-șefă Mihaela Tudorică să ne vorbească și de moda masculină. „Mantourile — ne-a declarat interlocutoarea — vor fi confortabile, cu revere lungi, păstrînd linia peste genunchi. Nu s-a renunțat de tot la stilul clasic, cu influențe din romanticul anilor '60, dar, alături de acesta, stilul tineresc a adus în actualitate sacoul scurt, cu butonaj coborît; pantalonii vor fi largi, cu două-trei pliuri la betelie și cu manșetă foarte scurtă. Se poartă paltoanele din țesături ușoare, cu căptușeală în carouri. Revin în actualitate jachetele din catifea reiată, asociată, ca și în cazul modei feminine, cu bascuri duble, asimetrice."

Revenind la moda feminină, semnalăm că pe locul întîi în „topul vedetelor" se mențin tricotajele în contextură jacquardată. Rețineți creațiile Camelliei Vlad: rochiile drapate, mulate, cu înfășurări și broderii, de această dată tricotate din diverse fire înnobilate și în. Cromatica acestui sezon va fi dominată de verdele smarald și de mov.

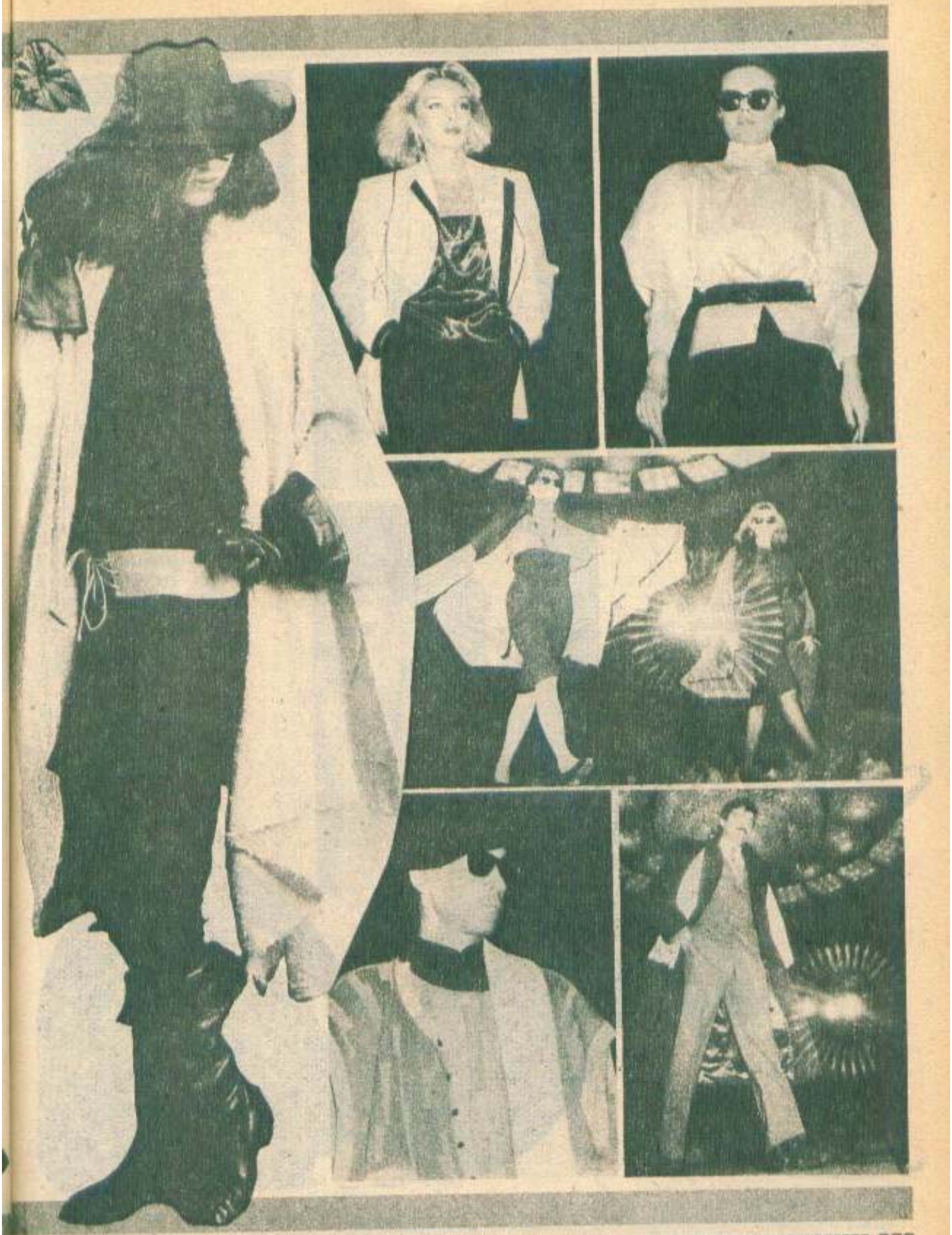

Dintre creațiile de ultimă oră: rochiile drapate, mulate, cu înfășurări și broderii

Nu s-a renunțat complet la „stilul clasic", dar cel zis „tineresc" cîștigă vizibil teren

Prezentare și fotografii
ADRIAN POPESCU

• Un avion survolează pustiul Saharei. Pilotul zărește un punct mișcător printre dunele de nisip. Se apropie și vede un om în costum de baie și cu un prosop în mînă. Aterizează, se apropie și-l întreabă:
- Ce s-a întîmplat? V-ați rătăcit?
- Nu, nu. Mă duc să fac baie.
- Să faceți baie? Dar nu sînteți în toate mințile? Aici, cît vezi cu ochii, e numai nisip. Marea este la 500 de kilometri.
- Da? Ei, asta zic și eu plajă!

• Un puști dă buzna în camera tatălui:
- Tată, știi, azi am cîștigat un franc!
- Da? Cum?
- Am alergat după autobuz. Și pentru că voiam să-l prind cu orice preț, am ajuns în stație o dată cu el.
- Nătăfleț mai ești! Dacă ai fi alergat după un taxi, ai fi cîștigat de zece ori mai mult.

• Un recrut care traversează cazarma este oprit de un superior:
- Hei, tu, ăla de colo! Cum te cheamă?
- Sammuel Levy...
- Ce companie?
- Levy and Compagnie.

• Oricare soț din America este îngrijorat, se spune, doar de două lucruri cînd este vorba de bani: cît cheltuiește guvernul și cît cheltuiește nevasta. Singura diferență este că pe guvern are curajul să-l critice.

• - Aș vrea să am atîția bani încît să-mi pot cumpăra un elefant - spune un copil.
- Și ce vrei să faci cu elefantul? - îl întreabă tatăl.
- Dar eu nu vreau elefantul, îi răspunde copilul, ci numai banii respectivi.

• — Aș vrea să divorțez de soțul meu, îi explică femeia avocatului.
- Pe ce motiv? - o întrebă avocatul.
- Mi-a fost necredincios.
- Ce vă face să vă închipuiți asta?
- Păi... cred că nu el e tatăl copilului meu.

• — Draga mea, ar trebui să-mi cumpăr un ceas nou. Asta rămîne mereu în urmă și întîrzii de la serviciu.
- Bine, dar tu întîrzii oricum de la serviciu.
- Da, dar vreau să știu exact cît timp întîrzii.

• — Ascultă, Donovan, zise clientul întrînd dis-de-dimineață în bar, seara trecută n-a fost cumva pe la tine prietenul meu Jim Foster?
- Ba da, domnule.
- Și... am fost și eu cu el?

• — În fiecare an, îmi petrec concediul împreună cu soțul. Și e minunat. Dv. cum obișnuiți?
- Acum cinci ani l-am petrecut separat.
- Și cum a fost? i-a plăcut soțului?
- Nu știu, că încă nu s-a-ntors...

• — Soacră-mea numai o singură dată a venit la noi după nuntă.
- Ești un om fericit!
- Da de unde. A venit și n-a mai plecat!

• — Diseară te răpesc! Ți-e gata valiza?
- Încă nu, dar mama mi-a făgăduit că o să-mi împacheteze lucrurile.

• — Alo, Gigi, vreau să-ți dau o veste bună! Vom avea în curînd un copil!
- Minunat! Dar cine e la telefon!

• — Domnule, de douăzeci de minute sînteți cu receptorul la ureche și nu vorbiți!
- Ba da, vorbesc cu soția!

• Intrînd într-o floărie, Oscar Wilde întreabă:
- Puteți să scoateți flori din vitrină?
- Sigur că da, domnule. Pe care le doriți.
- Oh, mie nu-mi trebuie nici o floare. Dar m-am gîndit că unele dintre ele par cam ofilite...

• Politicianul John Wilkes era faimos pentru antipatia sa față de regele George al III-lea, așa că toată lumea a rămas cu gura căscată cînd, la un dineu, a băut un pahar în sănătatea suveranului.
- De cînd îi doriți tatălui meu viață lungă? - îl întrebă prințul de Wales, care era și el prezent la dineu.
- De cînd am avut onoarea de a face cunoștință cu alteța voastră, îi răspunse Wilkes, amabil.

• — Scuzați-mă, domnule doctor, pacientul care de-abia a ieșit de la dv., cu fișa de om perfect sănătos, a căzut mort de cum a închis ușa cabinetului. Ce să fac? întreabă îngrijorată asistenta.
- Schimbă-i poziția, să pară că intră - răspunde prompt doctorul.

• — Mă doare genunchiul, o să plouă!
- Dacă o să ieși doctoria asta n-o să te mai doară și nici n-o să plouă...

• — Timp de doi ani de zile, în fiecare duminică, mergeați împreună la pescuit - spuse judecătorul celor doi împricinați - și deodată v-ați luat la ceartă pentru un pește. Cum așa?
- Să vedeți - lămuri reclamantul - a fost primul pește pe care l-am pescuit amîndoi.

• Un tată cu trei fete de măritat ridică receptorul.
- Alo, tu ești, Broscuțo?
- Nu, răspunde tatăl. Aici e proprietarul iazului.

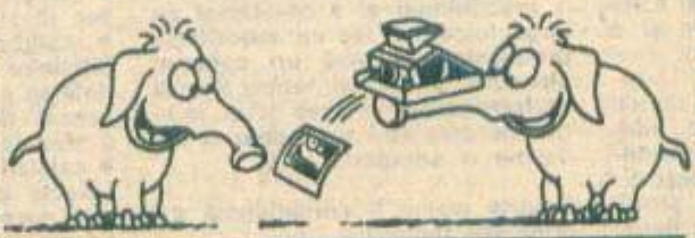

• O femeie intră în cabinetul doctorului și, cu o voce baritonală zice:
- Bună ziua.
- Dar ce-aveți la gît? întreabă doctorul.
- Mărgele, răspunde aceeași voce.

• Un individ stătea în sală de așteptare a doctorului, mormăind:
- Sper că sînt bolnav, sper că sînt bolnav.
- Hei, îi spuse cel de lîngă el, de ce tot spui „sper că sînt bolnav"?
- Pentru că ar fi îngrozitor să fiu sănătos și să mă simt ca acum.

• - Eram la vînătoare și m-a alergat un urs aproape o jumătate de noapte.
- Și n-ai tras în el?
- Nu. Am trezit-o din somn pe nevastă-mea, să o alerge și pe ea cealaltă jumătate.

• - Plec, se supără Mișu ridicîndu-se în picioare și uitîndu-se în jur, spre ceilalți musafiri. Nu mai stau la tine - îi spune gazdei. Nu vezi că lumea este rea?
- Dar eu? - întrebă amfitrionul.
- Oricum, tu ești ca lumea.

• - Alo? Familia Popescu?
- Da.
- Sîntem ICRAL-ul.
- În sfîrșit! Veniți să-mi reparați acoperișul?
- Nu putem să venim săptămîna asta să vă reparăm acoperișul.
- Păi bine, asta ne-ați spus și acum o săptămînă, și acum două săptămîni.
- Da, și ce? Nu ne-am ținut de cuvînt?!

• Un medic din Londra, oprindu-și mașina într-un loc în care parcarea era interzisă, a introdus sub ștergătorul de parbriz un bilețel destinat polițistului: „Am înconjurat acest bloc de 20 de ori. Sînt așteptat la oră fixă. Iartă-ne nouă greșelile noastre...". Cînd s-a întors, a găsit răspunsul polițistului: „Înconjur acest bloc de 20 de ani. Dacă nu te amendez, o să-mi pierd slujba. Și nu ne duce pre noi în ispită...".

Cum ne mobilăm apartamentul?

Cine, o dată instalat într-un apartament nou, nu a simțit dorința de a-i amenaja cît mai frumos? Și cine nu a încercat să realizeze acest lucru, cu rezultate mai mult sau mai puțin reușite?
Compunerea ambianței unui interior necesită unele cunoștințe și un gust care se desăvîrșește în timp, prin educație și experiență. Ea se realizează prin echilibrul volumelor, armonia stilurilor și a suprafețelor, natura culorilor și a iluminării.

În dorința rezolvării cît mai rapide a amenajării „casei" se fac, adesea, investiții mari, dar cu rezultate nu întotdeauna la același nivel. Se uită că „graba strică treaba", că personalitatea fiecăruia se exprimă în timp, prin completări sau schimbări, și că bucuria unei ambianțe constă uneori și în senzația că mai există ceva de făcut. Se poate demonstra că pot fi amenajate interioare deosebit de atrăgătoare, în care se îmbină în mod fericit utilul cu frumosul prin folosirea unor mijloace financiare modeste. Apartamentele-tip, precum și fabricarea în serie mare a mobilierului și a obiectelor de largă folosință, fac ca majoritatea produselor să aibă un caracter standard. Și tocmai pentru a evita uniformizarea, crearea unui interior pe care să-l simți doar al tău devine o adevărată artă.

Reușita poate fi condiționată de următorii factori:

- modulul pieselor de mobilier (acea dimensiune bazată pe multipli și submultipli) creează grupări de mobilier foarte variate și ușor de modificat;
- grupări variate între aceleași tipuri de mobilier — de exemplu, mai multe fotolii fără brațe, care pot fi dispuse insular, în cruce, spate în spate, liniar, în banchetă;
- integrarea unor piese de mobilier în structura constructivă;
- multitudinea țesăturilor, a materialelor de finisare și decor, varietatea culorilor, care, aplicate pe aceeași piesă de mobilier de serie, o transformă complet;
- existența unui mare număr de obiecte decorative sau lucrări de artă, care vor imprima o notă personală ambianței.

ALMANAH FLACĂRA 1988 ••••••

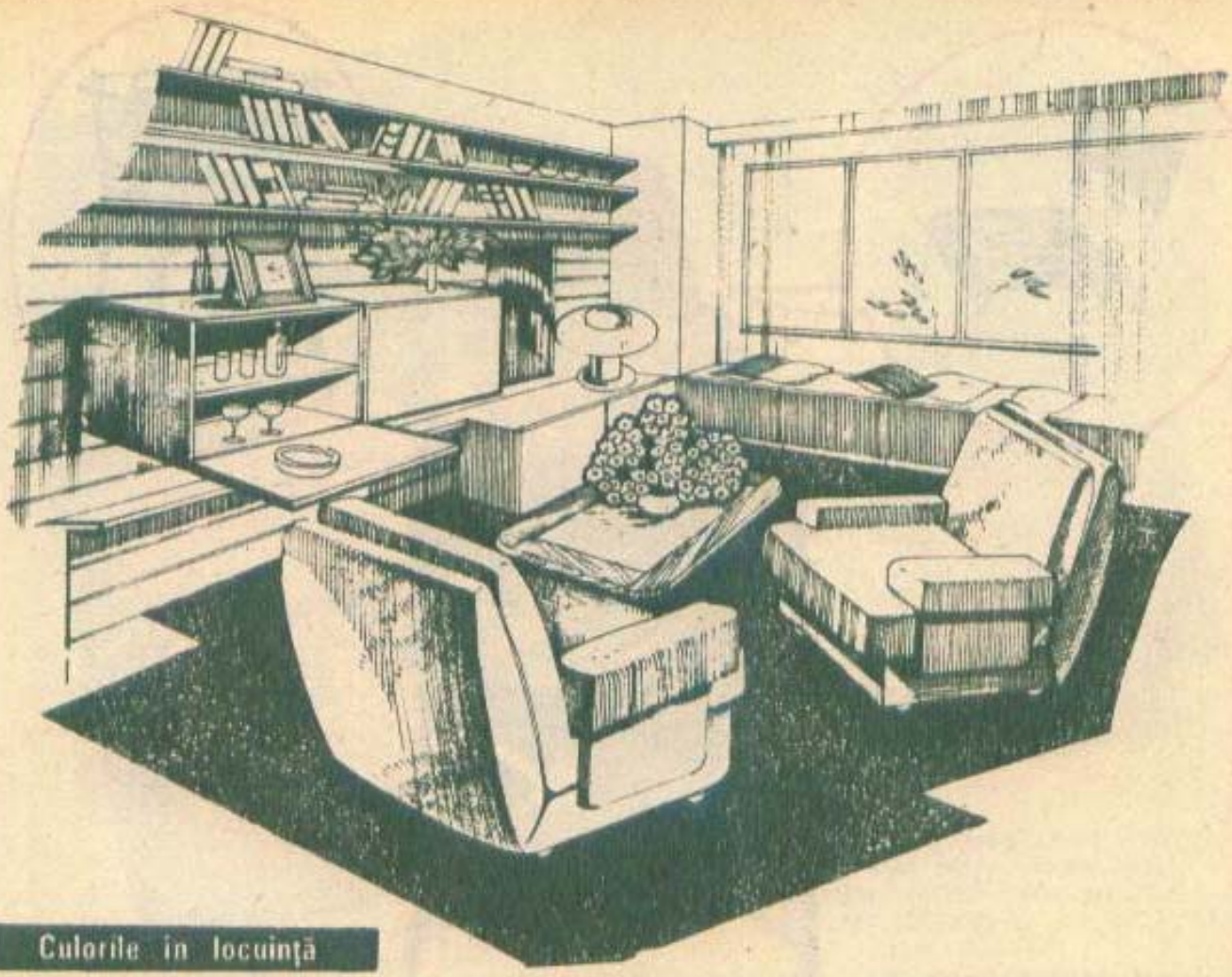

Culorile în locuință

Tot ceea ce ne înconjură, tot ce intră în cîmpul nostru vizual și ne pare fie intens, fie palid, viol sau trist, optimist sau apăsător, incandescent ori rece, ieșer sau plin de greutate — se datorează triadei formă, culoare, lumină. Culoarea însuflețește, variază luminile și umbrele, diversifică nuanțele, formele și contururile, creează strălucire, tensiune sau liniște, amplifică, subliniază sau chiar determină stările noastre emoționale.
Felul în care influențează culoarea impresia de spațiu nu trebuie urmărit numai în limitele unei încăperi, ci în întreg ansamblul, în trecerea dintr-o încăpere în alta, de la o funcțiune la alta, în corelația funcțional-spațială a întregului cadru. Culoarea poate apropia sau îndepărta pereții, plafoanele, mobilierul. Ea poate sublinia efectul arhitectural, sau îl poate modifica.
Se poate vorbi despre culoarea mobilei, a covoarelor sau a perdelelor, despre culoarea obiectelor de decorație interioară.
Ne vom referi la principalii purtători de culoare în locuința noastră, și anume la pereți. Vă oferim cîteva sugestii cu ajutorul cărora puteți modifica, din punct de vedere optic, proporțiile unei încăperi:

- o cameră foarte înaltă va deveni scundă prin folosirea unui tapet sau a unei zugrăveli cu dungi orizontale. Și, bineînțeles, o cameră scundă se va înălța cu ajutorul dungilor verticale;
- zugrăvirea pereților și a tavanului în culori deschise lărgește camera, o face spațioasă, dînd impresia că pereții se îndepărtează;
- culorile închise pe pereții laterali îi apropie și îngustează camera;
- o cameră zugrăvită sau tapetată cu motive geometrice sau florale își „schimbă" dimensiunile dependent de mărimea modelului;
- camera al cărei plafon este închis la culoare pare mult mai joasă;
- camera pare mai înaltă dacă pardoseala este acoperită cu o culoare închisă;
- cînd mobila are o culoare deschisă, iar pereții o culoare închisă, camera pare mică, iar mobila pare mare;
- dacă pereții au culoare deschisă, iar mobila închisă, aceasta pare mai mică, iar camera mai mare.

...Și acum, ceva despre efectele psihofizice ale culorilor.
Există culori calde (galben, portocaliu, roșu), reci (verde, albastru, violet) și neutre (alb, gri, negru). Dependent de caracteristicile emoționale, folosirea lor poate fi benefică sau nu în locuința noastră. Astfel:
GALBEN: culoare înviorătoare, optimistă; privită mult timp obosește. Se recomandă în încăperi cu luminozitate redusă, orientate spre nord.
PORTOCALIU: mai activă decît galbenul, dă impresia de sănătate și optimism. În suprafețe mari este ușor iritantă. Se poate folosi pe suprafețe mici în camera copiilor. Camere lungi și înguste se pot „scurta" colorînd pereții din capete în portocaliu.
ROȘU: vie, dinamică, excitantă, cheamă la acțiune. Se recomandă în vestibul sau în camere, ca accent de înviorare.
VERDE: culoare odihnitoare care exprimă liniște, siguranță. Este ușor de suportat în tonuri deschise. În tonuri tari se folosește la tapițerie, lîngă lemn deschis (o rețetă mai veche la bar de zi).
ALBASTRU: dă calm, reverie, predispune și la concentrare. În tonuri foarte deschise se recomandă la suprafețele mari ale camerelor.
VIOLET: distantă, gravă, solemnă, se folosește în suprafețe mici.

ALB: reflectînd lumină, devine obositor prin strălucire; se foloseşte în suprafeţe şi volume mici.
GRI: este interesant în prezenţa altor culori, al căror efect îl slăbeşte. Deci: gri-verzui, gri-albăstrui, gri-gălbui — poate fi culoarea pereţilor, covoarelor, tapiţeriei.
NEGRU: adînc, plin, greu, valorifică celelalte culori. Lîngă o mobilă neagră, orice culoare este plăcută. Deci, în suprafeţe mici.

Lumini şi umbre

Cum trebuie să folosim lumina? Unde avem nevoie de ea? Ce culoare trebuie să aibă? Sînt probleme complexe, care trebuie rezolvate în mod convenabil. Lumina accentuează, pune în evidenţă sau subordonează părţi componente ale creaţiei oamenilor şi folosirea ei, în mod abil, duce la obţinerea de calităţi noi. Repartizarea greşită a luminozităţii poate să producă puncte de orbire şi suprafeţe extrem de luminoase în locuri secundare. O iluminare incorectă poate avea repercusiuni asupra sistemului nervos, de aceea trebuie urmărită realizarea ei cît mai corectă, ţinîndu-se seama de natura şi specificul încăperii, mărimea şi forma acesteia, natura şi culoarea pardoselii, pereţilor şi mobilierului, natura lucrului efectuat în încăpere.
În funcţie de aceste condiţii trebuie să stabilim cantitatea corectă de lumină necesară.
Un bec prost plasat, care ne bate în ochi, va crea impresia unui exces de lumină cînd, în realitate, nu s-a asigurat nici minimul necesar.
Un amănunt care trebuie reţinut: noaptea se pierde pe fereastră o mare cantitate de lumină dacă nu există perdele care să o reflecte.

ILUMINAREA CAMEREI DE ZI trebuie să ţină cont de faptul că această încăpere reprezintă sinteza modernă a mai multor încăperi din vechile case, ea cuprinzînd zone pentru masă, repaus, recepţie, muncă, distracţie.
Pentru locul de luat masa este indicată o lampă suspendată de plafon la aproximativ 1,20 m deasupra centrului mesei. În zilele de sărbătoare se va crea o atmosferă festivă cu ajutorul unui sfeşnic cu luminări.
În spaţiul rezervat primirii prietenilor, discuţiilor, un lampadar va da o lumină plăcută. Luminile aşezate aproape de pardoseală măresc încăperea şi creează o senzaţie de odihnă propice unor audiţii muzicale sau meditaţiei.
BIBLIOTECA va fi luminată cu ajutorul unor spoturi dirijabile încastrate în plafon sau al unor aplice.
LOCUL DE LUCRU, biroul, e bine să aibă asigurată iluminarea planului de lucru cu ajutorul unei lămpi dirijabile.
ILUMINAREA DORMITORULUI trebuie să creeze un climat cald şi odihnitor. Se evită luminile venind direct din plafon, deoarece sînt obositoare şi dăunează ochilor. Luminile localizate sînt necesare cititului, machiajului, aşezării hainelor în dulap. Astfel, pentru lectura în pat, sînt practice aplicele orientabile sau lămpile de noptieră, permiţînd citirii fără a fi deranjat vecinul. Iluminatul toaletei se realizează cu ajutorul a două aplice aşezate în părţi sau al unei suprafeţe luminoase difuze situate deasupra oglinzii.
Dulapurile e bine să fie luminate

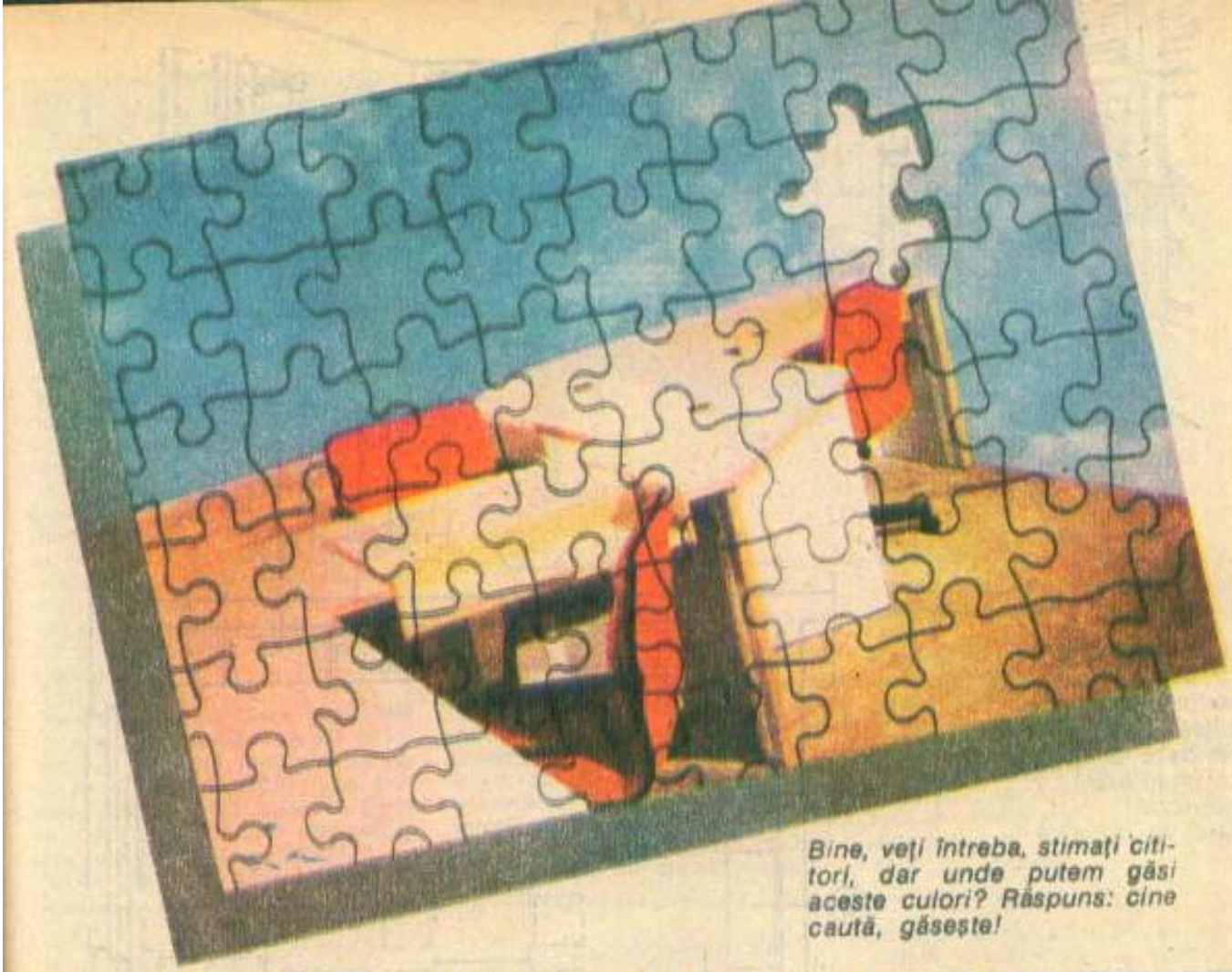

Bine, veți întreba, stimați cititori, dar unde putem găsi aceste culori? Răspuns: cine caută, găsește!

de o lampă luminoasă situată în fața lor la înălțime, care ar asigura și lumina pentru interiorul dulapului și iluminatul general al încăperii.

BUCĂTĂRIA ocupă un loc important în viața familiei. Majoritatea familiilor obișnuiesc să ia masa aici; tot aici, în timp ce gospodina pregătește mîncarea, copiii vin să stea de vorbă, aducîndu-și o jucărie, ori un caiet, ca să deseneze.

- Aveai dreptate, draga mea: culoarea asta este, într-adevăr, odihnitoare...

Iluminarea generală a bucătăriei o puteți realiza direct cu un glob luminos, sau cu ajutorul tuburilor fluorescente, și indirect, construind o grindă falsă și montînd la partea superioară un tub fluorescent, care, luminînd tavanul de jos în sus, va da senzația că bucătăria este mai înaltă; la partea inferioară vom monta becuri sau spoturi dirijînd fasciculul luminos dispus în jos.

Iluminatul planurilor de lucru va ușura mult munca gospodinelor, dîndu-le un plus de calm și voie bună. Pentru această lumină, care trebuie să fie amplasată deasupra nivelului ochilor, propunem:

— folosirea corpului superior al modulului de bucătărie. Pe placa inferioară se fixează o scîndură cu ajutorul unei șipci, în spatele căreia se va afla becul sau tubul fluorescent;

— confecționarea din scînduri a unei mici etajere care să mascheze becul, fixată pe perete deasupra mesei de lucru;

— fixarea unui tub fluorescent în hotă pentru supravegherea preparării bucatelor.

Locul pentru luat masa devine mai intim luminîndu-i cu ajutorul unei lămpi cu braț mobil, care poate fi deplasată cu ușurință.

Mobilier KIT

Sondaje de opinie efectuate de specialiști în domeniu arată că tineretul este foarte preocupat de natura mobilierului și de modul de aranjare a locuinței.

Motivația achiziționării mobilierului are în vedere, în acest caz, activitățile pe care tinerii le destășoară și „nevoia de nou" — de mobilă modernă. El doresc, cu precădere, mobilier modulat cu etajere suspendate, cu posibilități multiple de schimbare.

Mobilierul KIT, apărut la tîrgurile internaționale cu cîțiva ani în urmă, corespunde în totalitate acestor cerințe și se concretizează prin:

• funcționalitate ridicată, flexibilitate în compunerea fronturilor de mobilare prin alăturări sau suprapuneri de corpuri;

• demontabilitate integrală a corpurilor, avînd ca rezultat ambalaje cu volum mic, ușor de manipulat și transportat;

• oferă cumpărătorului, cu ajutorul unui prospect, posibilitatea să aleagă și să monteze singur una din multiplele variante de aranjare pe care proiectantul le-a gîndit;

• posibilitatea achiziționării treptate, în etape.

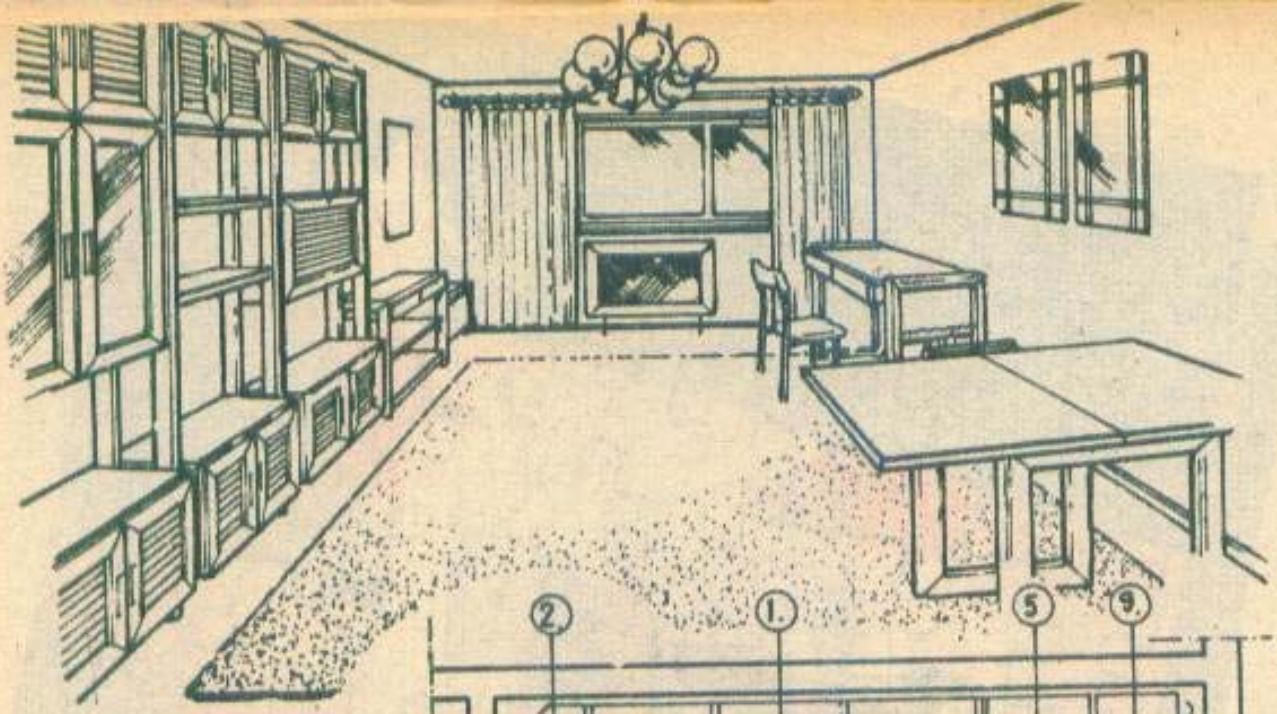

Dacă ați urmărit cu atenție textul nostru, puteți și dv., pe baza acestor desene, să imaginați interiorul care vă convine

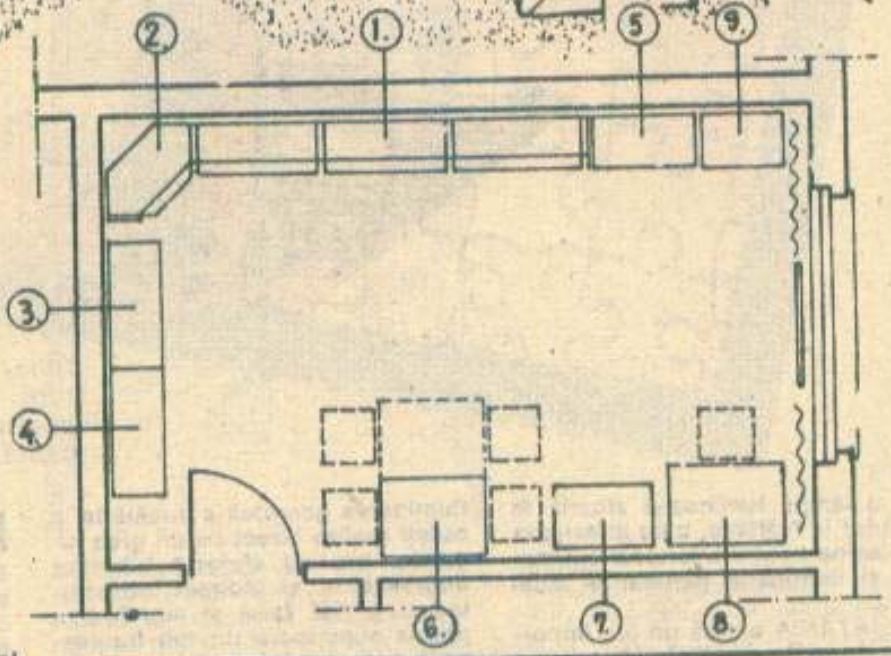

Pe planșetele arhitecților și proiectanților din cadrul Institutului de Cercetări și Proiectări pentru Industria Lemnului se află proiecte de mobilier KIT, demontabil, modulat extrem, rezolvind în mod optim amenajări ale camerelor pentru copii și tineret, în funcție de imaginația și spațiul cumpărătorului. Un fel de joacă serioasă cu cutii, uși, sertare și pereți cu rezultate care, după cum afirmă studiile de specialitate, au mare importanță în dezvoltarea interesului pentru cunoaștere, cultivarea și formarea unor deprinderi, aptitudini și asociații logice. În concluzie, mobilierul KIT este un pachet cu mobilă demontabilă, de o mare varietate funcțională și estetică, destinat camerelor cu suprafețe reduse, care se poate monta și demonta ușor, devenind scunde sau înalte, loc de lucru sau depozitare, bibliotecă sau dulap de haine etc. Oferim, în paginile de față, o mostră cu piese de mobilier KIT, într-un număr foarte mic de variante posibile.

Mobilier KIT românesc, deocamdată în faza de prototip. Pe cînd și seria?

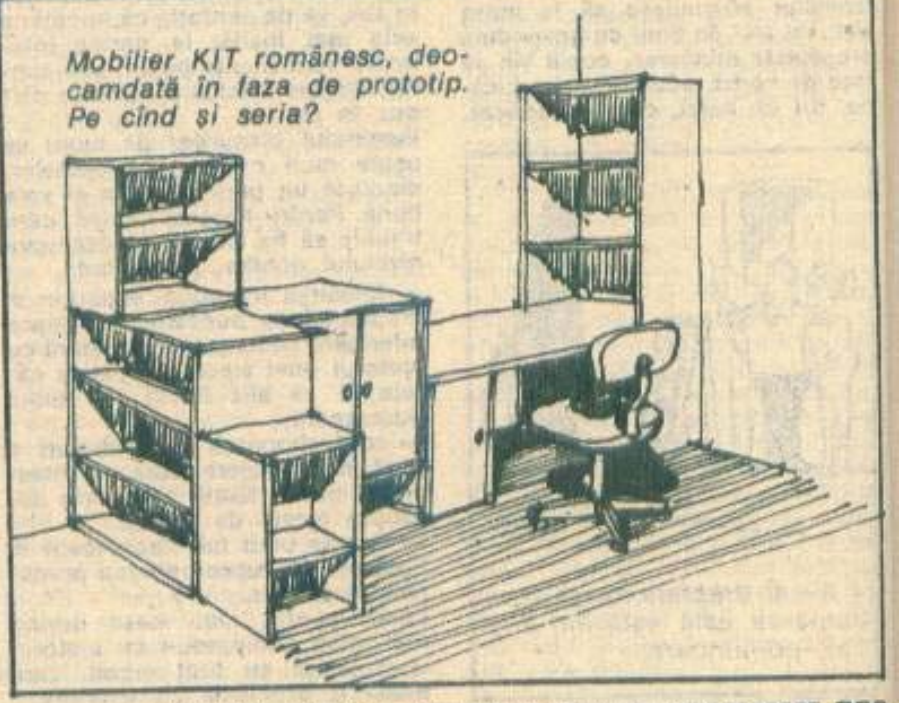

ALMANAH FLACĂRA 1988 ■■■

Mobilă „veche" în interior modern

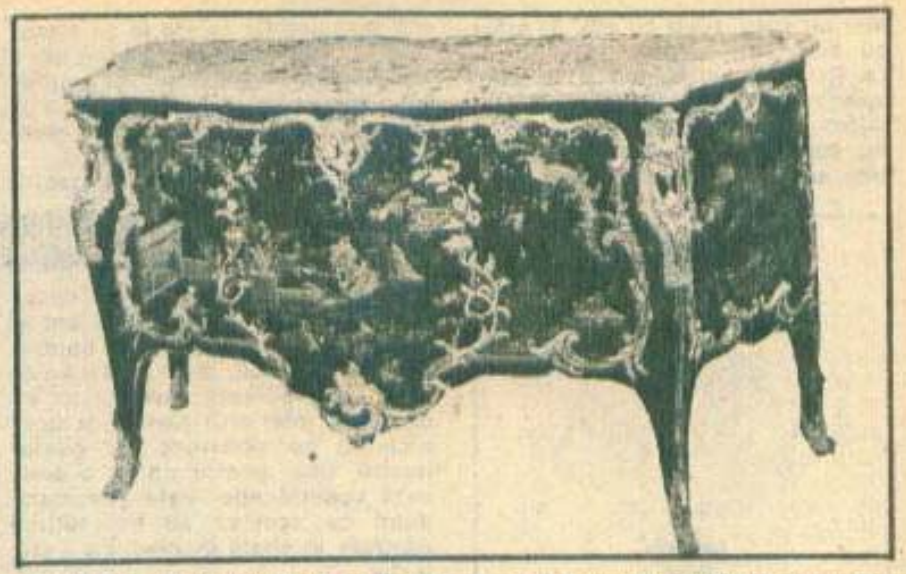

Dorința de a avea în mijlocul unui mobilier modern o piesă veche, autentică, este justificată.
Mulți oameni, și printre ei mulți tineri, doresc ca prin contrastul vechi-nou să releve ambiția modernă a locuinței. Cei mai în vîrstă păstrează cu nostalgie piese vechi valoroase, pe care le oferă cu generozitate copiilor.
Dar... asocierea mobilei stil cu mobila modernă prezintă o serie de dificultăți și nu este totdeauna posibilă.
Pentru a realiza o impresie de bun gust și armonie, locuința modernă cu dimensiuni reduse are nevoie de mobile cu linii simple, potrivite spațiului. Atunci? Realizarea cu multă grijă a combinației nou-vechi va personaliza un interior și îi va face să se deosebească de cei de la etajul trei, cinci sau șapte.
Uneori, o singură piesă de mobilă frumoasă de epocă reușește să înlăture o anumită impresie de răceală dintr-un apartament modern. Izolată, bine așezată, piesa va căpăta o valoare deosebită printr-un efect de contrast.
Pentru ca alăturarea piesei de epocă să nu fie respinsă de interiorul modern, trebuie să se aibă grijă de:
• acordul de proporție (o mobilă prea voluminoasă va distruge de la bun început senzația de spațiu și va înăbuși tot ce-i va sta în preajmă);
• acordul de materiale și colorit (lemnul închis al mobilei stil va fi valorificat de pereții zugrăviți în culori luminoase; tapițeria de mătase cu fiori, în culori pastelate, nu va putea sta alături de unele materiale moderne în culori violente);
• acordul de obiecte (obiectele vechi prețioase se expun izolat pentru a fi puse în valoare; cele moderne se armonizează cu mobilele vechi, așezate pe un fundal deschis la culoare);
• acordul de lumină (eventual o lumină direcționată cu grijă pe detaliile unei piese vechi o pot pune în valoare).

Un plus de prospețime: plantele

Știm toți cît de importante sînt plantele, cu delicatețea liniilor și bogăția culorilor, cu efectul lor binefăcător de reîntinerire și prospețime.
Florile culese din grădină sau de pe cîmp, cele primite sau cumpărate nu se așază la întîmplare în orice vas, ci se compun în buchete armonioase, echilibrate, respectînd anumite principii privind proporția, echilibrul, formele și culorile.
Atunci cînd alegem flori și plante pentru decorarea locuinței este bine să ținem seama de destinația încăperii în care vrem să le așezăm.
Astfel, la intrare, în vestibul (atunci cînd se poate!) un buchet de flori proaspete, de sezon, va fi mult mai de efect decît unul pretențios, sau o plantă verde și rece. În camera de zi depinde de locul pe care îl vor ocupa. În general, sînt preferate buchetele bogate celor rare. În bucătărie, culoarea lor va trebui să se armonizeze cu cea a mobilierului.
Pentru dormitor este bine să alegem flori fără miros pătrunzător. Atenție! Noaptea ele trebuie scoase afară. Se știe că orice plantă, dacă în cursul zilei consumă bioxid de carbon, noaptea absoarbe o mare cantitate de oxigen.
Amplasamentul lor în camera respectivă ne obligă iarăși să fim atenți la alcătuirea și alegerea buchetelor. Uneori sînt indicate compoziții joase și bogate, alteori sînt preferate compoziții suple, aerate.
Pe un fundal pestriț este contraindicat un buchet multicolor. Din contra, un efect deosebit va avea unul uni și viu colorat. Și invers. Culoarea frunzelor și a florilor trebuie să se armonizeze cu cea a mobilierului, a tapetului, a perdelelor, a pardoselii. Pe mobile înalte sau pe polițe nu trebuie așezate plante înalte, ci joase, eventual plante agățătoare, care se întind (pe polițe). Pe pardoseală, lîngă fereastră, va fi de efect o plantă înaltă.
Armonia unui buchet este determinată și de culorile care-l compun. Frunzele gălbui sau de un verde clar merg mai bine cu flori albe, galben închis, albastre. Frunzele închise preferă flori albe, roșii, galben deschis. Trandafirii și laleleie sînt flori pretențioase, nu acceptă decît propriul lor frunziș. Se pot alcătui, așa cum am spus, buchete mono sau policrome. Putem combina galben cu mov, gal-

ben cu roşu, roşu cu alb. Şi orice cu alb.
La fel putem combina şi varietăţi aparţinînd aceleiaşi specii. Să nu uităm însă că dalilie şi trandafirii nu suportă acest lucru. Sau putem amesteca diverse specii între ele, cu condiţia ca ele să se armonizeze. De exemplu: lăcrămioare cu trandafiri roşii; liliac cu trandafiri roşii; bujori mov cu irişi albi şi grozame; lalele roşii cu margarete albe şi trandafiri roz ş.a.m.d.
Trebuie avut în vedere şi efectul luminii electrice, în special al celei fluorescente, care alterează, în oarecare măsură, culorile.
Foarte importante sînt şi formele pe care le dăm acestor buchete, precum şi forma şi dimensiunea vaselor în care le aşezăm.

Bibeloul şi interiorul modern

Categoria de obiecte denumită „bibelou" a constituit întotdeauna o temă de discuţii furtunoase, deoarece a născut opinii foarte diferite.
Cumpărarea unui bibelou are o importanţă aproape tot atît de mare ca şi aceea a unei mobile, a unui tablou sau a unui covor, deşi dă impresia de efemer, de capriciu momentan.
Marele public doreşte bibelourile, cumpărîndu-le uneori fără mult discernămînt; specialiştii în decoraţii interioare le înlătură, avînd şi ei dreptate în argumentele contra. Facem concesii, din sentimentalism, unor obiecte care nu au ce căuta în interiorul nostru şi care nici nu se potrivesc cu gustul nostru, doar pentru că au o anumită semnificaţie. Este recomandabil ca acestea să fie, totuşi, păstrate în spaţii închise, ca o colecţie.
În personalizarea interioarelor bibelourile îşi spun ultimul cuvînt. Ele pot anima o încăpere, care în absenţa lor pare severă, goală, nelocuită; poate crea destindere psihică, focalizînd interesul estetic în direcţia lor şi a obiectelor din jur. Pentru evitarea unor excese stilistice bibeloul trebuie să aibă caracteristici care să se armonizeze cu ansamblul.
În marea masă a apartamentelor echipate cu mobilier modern funcţional nu au ce căuta bibelourile-figurine în stil rococo, supraîncărcate de detalii şi dulcege, nepotrivite cu secolul nostru.
Adaptarea la epoca noastră înseamnă alegerea unor bibelouri moderne, grupate în cîteva categorii:

- figurine cu personaje umane sau animale în interpretări moderne, cu caracter static, de simboi, mate sau semi-mate, monocrome;
- figurine în stilul artei neolitice, scheme ale figurii umane de o tipologie specifică, simboi ale unor trăiri eterne, ale cultului pămîntului sau fecundităţii. Un exemplu ar fi figurinele gen Hamangia;
- obiecte non-figurative, mici opere de artă, realizate din gresie, faianţă, porţelan, care exprimă o idee sau o atitudine afectivă, mişcările naturii la scară cosmică sau planetară, poezia pietrelor etc.;
- obiecte-imitaţii de ceramică veche;
- obiecte de sticlă cu forme pure, moderne, din lumea realului sau abstractului, cu suprapuneri de culori care dau valenţe plastice moderne.

Bineînţeles că bibelourile moderne nu exclud achiziţionarea unor piese figurative, mai vechi şi valoroase. Acestea îşi vor găsi locul în spaţii speciale amenajate, într-o vitrină sau într-un aranjament simplu de poliţe, cu fundal din oglindă.

Ştiţi să vă întreţineţi mobilierul?

Ne vom referi, în mod special, la întreţinerea, curăţirea şi repararea tapiţeriei mobilei.
Tapiţeriile actuale ale divanelor-studio, canapelelor şi fotoliilor se execută din miezul elastic cu arcuri încorporate, vată, covor impisilit şi poliuretan, acoperite cu stofă. Calitatea şi buna utilizare a saltelelor Relaxa (executate în acelaşi sistem de miez elastic încorporat) ne fac să părăsim, încetul cu încetul, saltaua din lînă cu care eram obişnuiţi.
Duşmanii tapiţeriilor din casa noastră sînt praful, soarele prea puternic, insectele şi neatenţia noastră.
Pentru a evita îmbîcsirea cu praf, vă recomandăm să folosiţi, fără brutalitate, dar cu perseverenţă, bătătorul, peria de haine şi aspiratorul. Actualmente, stofele din comerţ sînt tratate în procesul de fabricaţie cu o substanţă antipraf. Dacă îmbrăcămintea mobilei s-a pătat, este bine să se cureţe cît mai repede; o pată proaspătă se curăţă cu mai multă uşurinţă.

- Petele de noroi se lasă să se usuce bine, apoi se perie.
- Grăsimea se scoate prin procedeul clasic al fierului cald şi al şerveţelelor de hîrtie. Luaţi apoi o cîrpă înmuiată în benzină şi frecaţi în cercuri concentrice mereu mai largi. Acoperiţi totul cu o pudră absorbantă: talc sau bicarbonat de sodiu. Periaţi după 24 de ore.
- Pentru o curăţire generală a stofei vă dăm următoare reţetă: scuturaţi bine mobila tapiţată de praf, curăţaţi-o apoi cu o perie înmuiată într-o soluţie de apă amoniacală (amoniac 10%— 10 ml, apă rece 500 ml) şi apoi ştergeţi-o cu o cîrpă înmuiată într-o soluţie de oţet (oţet 9° — 10 ml, apă rece un litru). Ultima operaţie va fi o nouă ştergere, cu o cîrpă uscată, care nu lasă urme.

Vara, soarele prea puternic poate să decoloreze ţesăturile. Nu uitaţi să trageţi storul în timpul zilelor prea fierbinţi, sau cînd plecaţi în concediu.
Pentru protejarea tapiţeriei, o soluţie bună sînt husele. Ele pot fi confecţionate uşor chiar de către dv. din materiale uşor lavabile, în culori care să se armonizeze cu restul interiorului.
Repararea tapiţeriei cere răbdare, atenţie şi o serie de materiale şi de unelte: cleşte, ciocane speciale, foarfece, ace curbate, cuie lungi, cuie mici, arcuri, chingi, pînză de iută. Este mai prudent să apelaţi la un specialist!

LILIANA RADU
Desene: arh. A. CHIALDA

ALMANAH FLACĂRA 1988 ••••••

CORĂBII ASTRALE

Călătoriile corăbiilor cu pînze spre planetele sistemului solar ies din sfera romanelor de ficțiune, devin o realitate. Propulsia acestora cu ajutorul fotonilor a fost concepută, pentru prima dată, în anul 1920, de savantul sovietic Constantin Țiolkovski, care scria: „Presiunea luminii solare ar putea fi aplicată vehiculelor spațiale care au de învins gravitația terestră". Ideea, reluată de inginerul german Eugen Sänder, prin anii '50, a fost pusă în practică abia în noiembrie 1964, cînd, în vederea economisirii de carburanți, NASA a aplicat-o la „Mariner-3" și „Mariner-4" - primele nave cosmice cu direcția de zbor Marte, fiecare din ele fiind dotate cu cîte 4 pînze, așezate în formă de X.

O defecțiune la „Mariner-3" a făcut însă ca dispozitivul să rămînă închis în locașul de lansare. La „Mariner-4" el n-a putut fi manevrat după lansare. Recent, problema a fost luată în studiu de Institutul „Battelle", din Columbia, statul Ohio, și de inginerul Jerome Wright, de la „Jet Propulsion Laboratory" din California, care au imaginat realizarea unor ambarcații cu pînze a căror suprafață să atingă... 600 000 metri pătrați. Ele urmează să fie plasate în jurul Soarelui, de unde, ulterior, să capete o asemenea viteză încît să poată fi dirijate spre alte planete ale sistemului nostru solar, și chiar mai departe. Deși, inițial, impulsul în spațiul interstelar este mic, el poate dobîndi o accelerare continuă, capabilă să se amplifice pînă la viteze care le depășesc pe cele ale celor mai rapide rachete existente în prezent. De curînd, cercetătorii „Societății Planetare" din Pasadena (California) au experimentat la sol, cu succes, un sistem cu vele de 14 metri lungime. Specialiști de la Universitatea din Utah, de la Fundația Spațială Mondială și de la „Uniunea pentru promovarea propulsiilor fotonice", asociație internațională cu sediul la Toulouse (Franța), sînt de părere că aceste „corăbii astrale" vor fi gata de „navigație" în curînd, lansarea lor urmînd să se facă de la bordul rachetei europene de tip „Ariane".

În California a luat naștere organizația „World Space Foundation", care are în vedere trei proiecte. Primul constă în executarea unei corăbii cu o pînză de o mie de metri pătrați, aluminizată, și care să fie plasată experimental pe o orbită terestră joasă. În a doua etapă va fi plasată pe orbită o pînză solară de 2000 metri pătrați, cu posibilități de reorientare prin modificarea unghiului în care cade fluxul luminos pe pînzele așezate pe un catarg central (ce va servi drept ax de rotație). O cameră cu baleiaj, avînd și memorie de stocare, va prinde și transmite imagini de pe Terra, de pe Lună și chiar de pe vele, iar un sistem de telemetri va furniza informații relative la orientarea velelor, în funcție de Soare și de stele. Energia de bord, necesară în special motoarelor ce rotesc catargele, este livrată de un panou solar de un metru pătrat, așezat în centru. Al treilea și ultimul proiect îl constituie exploatarea asteroizilor în cadrul unor experiențe care ar putea începe către finele anului 1988, urmînd ca dezvoltarea sistematică a acestui fel de navigație să debuteze în 1990. Întregul vehicul va fi instalat într-un cilindru cu un diametru de 2,5 metri, iar după plasarea lui pe o orbită la 200 kilometri altitudine, velele se vor deschide, fotonii ridicînd „corabia" pînă cînd aceasta va atinge orbita Lunii. Această extraordinară „corabie astrală" nu va mai reveni pe Pămînt, ci va rămîne, probabil, pe o orbită a Lunii sau își va continua drumul spre Soare, totul depinzînd de „viața" velelor.

AUREL DIANU

SĂ LE ZICEM „ORIGINALE"!

Aparat de controlat pulsul, fixat pe ceasornicul-brățară

Cadă de baie în care poți intra fără să escaladezi bordura (după revista italiană „Scienza")

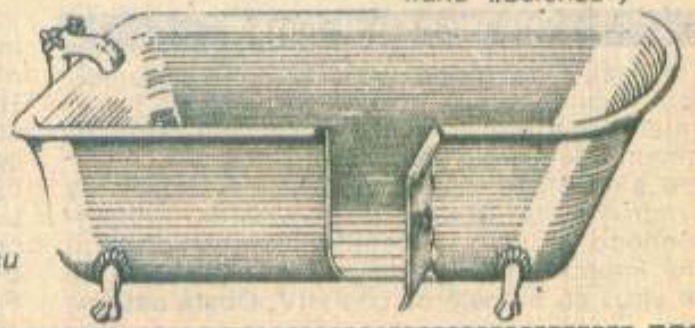

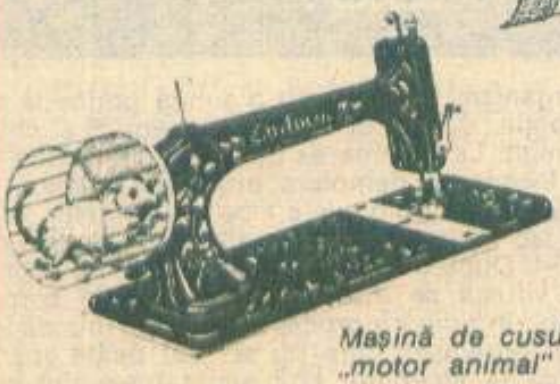

Mașină de cusut cu „motor animal"

SIDA
flagelul secolului

O boală în fața căreia medicina își depune armele?

CE INSEAMNĂ SIDA?

SIDA sau Sida, formă sub care s-a fixat numele bolii în publicistica românească, vine de la inițialele denumirii în franțuzește (Syndrom immuno-déficitaire acquis). În engleză, inițialele sînt AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome), iar în rusă SPID (Sindrom Priobretiónnogo Imunnogo Defițita). Așadar, Sindromul Imuno Deficitar Dobîndit. Este provocat de un virus cu numele de cod HIV. Odată pătruns în organism, virusul are o lungă perioadă de incubație, de obicei 2—3 ani, uneori 5 și chiar mai mult. La terminarea perioadei de incubație, HIV începe să demoleze organismul uman. El atacă mai întîi globulele albe ale sîngelui, cele care fac așa-zisa poliție sanitară, limfocitele de tip T-4. După blocarea mecanismului de imunitate, virusul se instalează temeinic în corpul omului, în timp ce procesul infecțios inundă întregul organism, care nu se mai poate apăra. Fiindcă la începutul bolii simptomele sînt nu-

meroase, diagnosticul este greu de stabilit imediat. Febra, durerile de cap și musculare, frisoanele, durerile de gît, caracteristice și gripei, pot deruta. Dificultatea diagnosticării este mărită și de faptul că primele semne ale bolii dispar, în multe cazuri, după 2—3 săptămîni,. pentru ca apoi maladia să reizbucnească cu și mai multă furie. Însă apariția ganglionilor măriți în regiunea cefei și a gîtului, mărirea splinei, prezența herpesului, toate acestea pe fondul unei prelungite lipse de poftă de mîncare, o slăbire galopantă (au fost cazuri de slăbire cu 10 kilograme pe zi) înlătură orice dubii: avem de-a face cu Sida. Virusul ia în primire, din acest moment, întregul organism, ducîndu-l, inevitabil, la pieire. (Nu există, pînă în prezent, nici o posibilitate de tratament.) De reținut că virusul Sida afectează nu numai sistemul imunitar al organismului, ci și, în mod direct, creierul și măduva spinării. El se află la originea unor meningite acute, a unor pierderi de memorie și a altor tulburări cerebrale și neurologice. Infecția se produce prin sînge, prin contacte sexuale cu parteneri necunoscuți, prin injecții, prin transfuzii de sînge, prin sărut. În luna august 1987 în lume existau, în circa 100 de țări, peste 60 000 de bolnavi de Sida și aproximativ 2,5 milioane de seropozitivi (cei care au intrat în contact cu virusul și deci sînt purtători ai lui). Din circa 50 de țări lipseau — cînd s-au făcut statisticile de mai sus — datele. Specialiștii au stabilit că numărul bolnavilor și al seropozitivilor se dublează la fiecare 8 luni. S-a calculat că în cazul cînd, în ciuda tuturor eforturilor depuse, nu se vor descoperi mijloace eficiente de tratament împotriva Sidei, către anul 1990 numai în S.U.A. numărul celor bolnavi va ajunge la o jumătate de milion, iar numărul seropozitivilor din lume va ajunge la 50 de milioane. În acel moment vor fi murit jumătate din pacienți, inclusiv toți cei ce sînt bolnavi acum. Majoritatea celor care au contractat virusul sînt capabili să-l transmită — indiferent de faptul dacă ei se îmbolnăvesc sau nu — vreme de mulți ani, posibil toată viața.

DE UNDE VINE?

Fiind vorba de o boală infecțioasă, sînt întru totul valabile și în acest caz cele spuse de Paracelsus despre sifilis: Sida nu se produce de la sine, Sida „se ia", „se dobîndește" de undeva. Deci, de unde au dobîndit europenii și americanii Sida? Înainte de a încerca, pe baza datelor existente, să răspundem, vom face cîteva precizări. Europa va fi avut și ea, în vremuri de mult apuse, unele boli infecțioase „autohtone". Mărturii despre ele însă nu avem. Pentru că toate epidemiile mari pe care le-a suferit continentul nostru au venit din alte părți, în primul rînd din Asia: ciuma, holera, malaria, variola ș.a.; din Lumea Nouă se pare că ne-a venit sifilisul (după alte atestări, „frenția" ar fi venit tot din Asia). Faptul de necontestat că epidemiile cele mai distrugătoare au venit în Europa de pe alte continente nu are nimic comun cu rasismul — sînt realități istorice, și atît. În cazul Sidei, ceea ce se cunoaște pînă acum duce la încheierea că focarul din care această boală teribilă s-a răspîndit în toată lumea este Africa ecuatorială (acolo s-au semnalat numeroase cazuri de îmbolnăviri „în stare pură", adică în mijlocul populației simple, nevoiașe). A constata și a spune acest lucru nu presupune, iarăși, nici un fel de rasism. Dimpotrivă, cunoașterea temeinică a izvoarelor bolii (ale Sidei ca ale oricăreia) nu poate fi decît în avantajul celor care au constituit focarul, întrucît se vor putea lua toate măsurile necesare pentru combaterea maladiei. S-au emis însă și alte păreri. Iată un fragment dintr-un comentariu apărut în revista sovietică „Za Rubejom": „Potrivit concluziilor unui raport, publicat nu de mult, al savanților francezi Jakob și Segal, virusul Sida este rezultatul unei experiențe periculoase făcute în S.U.A. pentru crearea de arme bacteriologice. Cercetările au arătat — se spune în raport — că prin întreaga sa structură acest virus este un produs artificial, obținut ca rezultat al manipulării unei gene umane. Cei doi savanți arată că în 1977, la Fort-Detrick, statul Maryland, Pentagonul a creat un laborator unde s-au făcut experiențe pe oameni, condamnați la ani mulți de închisoare; li se promitea că, în cazul în care vor rămîne în viață, vor fi eliberați. Există mărturii că unii dintre cei puși în libertate după ce au slujit drept cobai au devenit răspînditori de boli. Afirmațiile că Sida ar fi început să se răspîndească de pe teritoriul Africii, subliniază Jakob și Segal, constituie o parte a unei operații rasiste de proporții, desfășurate de S.U.A. cu scopul de a abate atenția opiniei publice de la faptele reale". Cei doi francezi nu aduc însă probe în sprijinul afirmațiilor lor.

Oricum, este cert că civilizația modernă a contribuit mult la răspîndirea Sidei. Astfel, după cum remarca „Der Stern", dacă mai de mult viteza de înaintare a unei epidemii era, pe uscat, de 20 de kilometri în 24 de ore, iar pe apă, cu vaporul cu pînze, de 150 de kilometri în 24 de ore, astăzi, în epoca supersonicelor, microorganismele pot ajunge, în timpul menționat, în orice punct al globului. În legătură cu aceasta, profesorul francez Daniel Zagury, autorul unui „candidat-vaccin" antisida, declara revistei „Paris March": „Este tulburător să constați că Sida a apărut în momentul precis în care omul dispunea de mijloacele pentru a identifica agentul cauzator al bolii, pentru a combate maladia și, după cum sper, pentru a opri și lichida epidemia. Dar dacă progresul științific dă omului arme noi, el este de asemenea suportul dezvoltării socio-culturale responsabile de epidemia Sida. Această epidemie s-a propagat într-adevăr datorită dezvoltării călătoriilor, concentrării populației urbane, promiscuității, perversității sexuale, multiplicării actelor medicale cum sînt injecțiile în dispensare, transfuziile de sînge. Dar aceste două fațete ale progresului științific, ale dezvoltării tehnologice și socio-culturale nu sînt legate direct, și mi se pare că omenirea a beneficiat, în contrapondere, de o anumită șansă".

S-a emis, în prima jumătate a anului 1987, și ipoteza — susținută în primul rînd de ziarul britanic „The Times" — că vaccinul antivariolic ar fi favorizat apariția bolii. Organizația Mondială a Sănătății a dezmințit însă categoric orice posibilitate de corelare a campaniilor de vaccinare antivariolică cu extinderea epidemiei de Sida. Doctorul J. Mann, care conduce programul de combatere a Sidei în cadrul OMS, a declarat: „Nu există nici un argument științific care să permită susținerea unei astfel de ipoteze. Singurul rezultat al campaniilor de eradicare a variolei duse de OMS a fost dispariția variolei. Numeroase argumente epidemiologice contrazic ipoteza lansată de «The Times». Pe lîngă aceasta, eu nu știu nimic despre desfășurarea unor studii asupra acestui subiect în cadrul OMS. Este vorba de o confuzie regretabilă. Cu atît mai regretabilă, cu cît virusul «vaccinia», utilizat pentru eradicarea variolei, ar putea constitui un suport perfect pentru vaccinul anti-Sida". De fapt — susțin cunoscătorii —, teoretic, o legătură între Sida și vaccinul antivariolic ar putea exista. Este vorba de activarea sistemului imunitar — activarea limfocitelor B —, fapt care ar putea avea consecințe grave asupra unei persoane seropozitive pentru Sida. Existența acestui risc i-a determinat pe specialiștii în domeniul Sida să contraindice în mod categoric vaccinările cu germeni vii — împotriva variolei, poliomielitei, rujeolei — la nou-născuții seropozitivi pentru Sida, avînd adesea mame toxicomane, și ele seropozitive pentru Sida.

CUM SE TRATEAZĂ?

Ceea ce a făcut ca Sida să fie comparată cu ciuma a fost în primul rînd neputința medicinei de a-i ține — deocamdată — piept: cine e atins de flagel, e condamnat. Pe urmă, forța virusului, puterea lui de îmbolnăvire. În numai șapte ore un virus produce 20 000 de semeni de-ai săi. În organismul fiecărui bolnav se găsesc miliarde de viruși HIV, care îl macină ireversibil. Se știe că împotriva virusurilor în general nu s-au găsit pînă în prezent mijloace eficiente. Antibioticele — se știe, de asemenea — acționează numai împotriva bacteriilor. Nu degeaba s-a născut gluma, nu prea veselă, că guturaiul este boala de care cu ajutorul doctorului scapi într-o săptămînă, iar fără ajutor — în șapte zile. Spre amărăciunea medicilor, în conștiința opiniei publice s-a încetățenit ideea că medicina este neputincioasă în lupta cu virusurile. Amărăciunea vine și de acolo că în această convingere există încă și o doză de adevăr. În ceea ce privește virusul Sida, doza este, cel puțin pînă azi, de sută la sută.

Ca și în cazul ciumei, singura posibilitate de a scăpa de Sida este, pînă în prezent, să n-o contactezi și să n-o contractezi. Deci, măsuri preventive eficiente. Soluția radicală ar fi depistarea tuturor bolnavilor și a purtătorilor (seropozitivilor), prin teste obligatorii și izolarea acestora în așezăminte speciale de sănătate. Însă în Occident atît bolnavii de Sida, cît și numeroși oameni de știință, intelectuali și factori

La Washington, în vara lui 1987, un bolnav de Sida își manifestă opoziția față de măsurile de urgență propuse de administrație (depistare și izolare). Polițiștii poartă mănuși de cauciuc, pentru a nu se contamina. Pe tricoul bolnavului se poate citi: „Luptăm pentru viața noastră! Sînt o ființă umană care are Sida" (După „Paris Match")

Un bolnav de Sida, în momentul cînd a aflat că boala lui e fără scăpare (După „Paris Match")

În metroul parizian, campanie de colectare de fonduri pentru cercetări în domeniul combaterii Sidei (După „L'Express")

ALMANAH FLACĂRA 1988 ••••••

politici au inițiat o adevărată campanie împotriva luării de măsuri pentru depistarea și izolarea bolnavilor.
Desigur, fiecare țară își ia propriile ei măsuri de securitate anti-Sida, dar, în lipsa unui consens în ceea ce privește depistarea obligatorie și izolarea, medicii dau unele sfaturi, ca să zicem așa, general-valabile: seringile să fie utilizate o singură dată, cei ce pot veni în contact cu răni deschise să poarte mănuși, sîngele pentru transfuzii să fie controlat cu strășnicie și altele. Însă factorul cel mai important — pentru că privește un număr imens de oameni — îl constituie raporturile intime: numai cu parteneri cunoscuți și siguri. În țările apusene s-a și remarcat, de altfel, un puternic reviriment al vieții de familie, după ce mulți ani a fost la modă „unirea liberă". Se recomandă, de asemenea, ca tinerii să fie informați încă de pe băncile școlii asupra Sidei și a pericolelor pe care ea le prezintă.
Tot în rîndul măsurilor preventive se înscriu și eforturile pentru crearea unui vaccin anti-Sida.

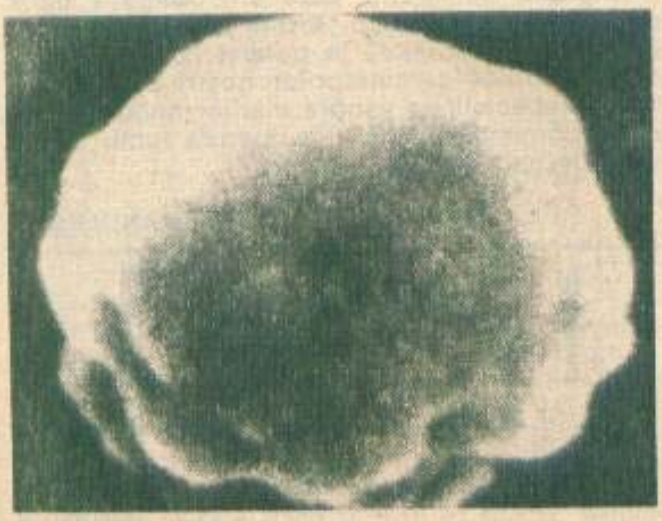

În 1987, specialiștii japonezi au anunțat că au izbutit să fotografieze virusul Sida, publicînd imaginea de mai sus

Un „candidat-vaccin" a realizat, după cum am spus mai înainte, profesorul Daniel Zagury, care și l-a inoculat lui însuși. Dar, după chiar spusele realizatorului, care a lucrat pentru aceasta în Zair împreună cu medicii Lurhuma, Solaum și Chazal, un vaccin propriu-zis nu va putea fi gata mai devreme de 2—3 ani și nu va putea fi apreciat decît pornind de la testări clinice la scară mare asupra unei populații de voluntari recrutați dintr-un mediu adecvat, cuprins adînc de epidemie.
Fără îndoială că idealul tuturor — și în primul rînd, se-nțelege, al bolnavilor — și obiectivul de bază al cercetărilor de tot felul în materie de Sida este realizarea unui medicament eficace, care să fie pentru Sida ceea ce a fost penicilina pentru sifilis. Cercetători de pretutindeni trudesc intens în acest scop. Omenirea le așteaptă cu încredere rezultatele.

ION D. GOIA

CALM ȘI TEHNICITATE, NU TEAMĂ ȘI EXAGERĂRI

— Interviu cu prof. dr. Ludovic Păun, șeful Clinicii de boli infecțioase și tropicale de la Spitalul „Dr. Victor Babeș", rectorul I.M.F. — București, membru în Comisia română de supraveghere a infecției cu virusul imunodeficienței umane dobîndite —

— După cum se știe, sindromul de imunodeficiență dobîndită (SIDA) a provocat, în multe țări, măsuri urgente de combatere, la nivel guvernamental. Sistemul de supraveghere a acestui sindrom e condus de O.M.S; pentru Europa a fost creat un organism internațional, Centrul european de supraveghere Sida. Și la noi în țară, după cum ne-a informat presa, a fost înființată o comisie de specialiști pentru supravegherea infecției cu virusul imunodeficienței umane (HIV). Ne adresăm dumneavoastră, stimate tovarășe profesor Ludovic Păun, cu rugămintea de a oferi cititorilor noștri, în calitate de membru al acestei comisii, o imagine a principalelor obiective pe care le urmăresc specialiștii angajați în combaterea infecției.
— După ce anii din urmă au clarificat, cel puțin parțial, unele controverse privind originea geografică a virusului, prioritatea descoperirii agentului etiologic, asocierea celui de-al doilea tip de virus în producerea bolii (HIV 2), stadiul actual de cunoaștere a acestei maladii impune, ca obiectiv realizabil, încetinirea ritmului ei de răspîndire. În acest sens, nouă, specialiștilor, ne revine sarcina de a sintetiza elementele ce domină epidemiologia infecției, de a aprecia corect situația, evaluînd potențialul de difuzare a bolii și de a elabora, în funcție de această evaluare, măsurile de supraveghere și control ce se impun. Prima noastră grijă a fost de a informa și sensibiliza personalul medical din întreaga țară în legătură cu simptomatologia caracteristică maladiei, astfel încît informarea publicului să fie însoțită imediat și de posibilitatea educării acestuia. Așa cum am mai spus, și la nivel mondial primul obiectiv urmărit este încetinirea ritmului de răspîndire a infecției, iar aceasta presupune prioritar informare și educare.
— În ceea ce privește țara noastră, s-a apreciat că ea face parte din zona a treia de difuzare a infecției, cea mai puțin afectată.
— Într-adevăr, în cursul difuziunii infecției apar particularități geografice ale evoluției acesteia, în funcție de care au fost delimitate trei zone. Zona A care cuprinde America (în special America de Nord), Europa de Vest, Australia, Noua Zeelandă și Japonia; Zona B — Africa, iar zona C — Europa de Est, Orientul Mijlociu, Orientul Îndepărtat. Teritoriile incluse în zona A cumulează cele mai multe cazuri de Sida. Zona geografică B, constituită din Africa, este considerată, prin consens, locul de origine al infecției cu HIV. Cea de-a treia zonă geografică, din care face parte și Europa de Est, prezintă caracteristicile implantării recente a infec-

ției, manifestată prin cazuri atît de puține încît nu permit, practic, studii complete și generalizări. Ceea ce este însă sigur e faptul că Europa de Est se găsește la aproximativ cinci ani distanță, în evoluția infecției cu virusul imunodeficienței umane, față de Europa de Vest. Este, cred, unul din cazurile rare cînd se poate vorbi despre „rămînerea în urmă" în sens favorabil. Beneficiem, așadar, de o situație privilegiată în privința difuziunii infecției, ceea ce nu înseamnă însă cîtuși de puțin că putem adopta o atitudine pasivă. Experiența celor din zona întîi de difuziune a infecției a arătat cele două categorii de factori limitativi ai difuzării acesteia: este vorba de factori ce aparțin biologiei și caracteristicilor de patogenitate ale agentului etiologic și de factori ce aparțin comportamentului social, inclusiv comportamentului sexual al populației. Homosexualitatea, numărul de parteneri sexuali, asocierea consumului de droguri administrate intravenos, prostituția s-au dovedit a fi factori favorizanți ai bolii.

— Care sînt principalele măsuri pe care le are în vedere activitatea comisiei române de supraveghere a infecției?

— S-a mai amintit, cred însă că merită repetat, textul unei pancarde purtate de un medic din New York: „Educație și îngrijire, nu teamă, pentru a ajuta bolnavii de Sida" — cuvinte vizînd, deopotrivă, practica medicală și munca de educare și de supraveghere a difuziunii infecției: așadar, calm și tehnicitate, nu teamă și exagerări. Pe baza experienței internaționale, specialiștii noștri au în vedere dezvoltarea unei supravegheri clinico-epidemiologice, testarea anticorpilor — atît ai grupelor de risc cît și ai donatorilor de sînge — pe esantioane reprezentative. Cum s-a comunicat și la Centrul european de supraveghere Sida, în România au fost depistați doi bărbați suferind de această maladie; ambii au decedat. De asemenea, au mai fost depistați 22 de subiecți pozitivi la testul de detectare a anticorpilor anti HIV cu (sau fără) simptomatologie clinică caracteristică diferitelor stadii de evoluție a infecției. Așa cum s-a mai arătat, de altfel, cercetarea a 2111 donatori de sînge nu a depistat nici o persoană cu anticorpi anti HIV, iar 120 de șarje de imunoglobuline au fost, de asemenea, negative. Așadar, deși virusul a apărut și în țara noastră, cercetarea unor grupe de risc nu a pus în evidență o circulație importantă a acestuia. În asemenea condiții, activitatea noastră se concentrează pe menținerea la o difuzie redusă a virusului. În acest sens, sarcini speciale revin Institutului de igienă, care are obligația de a găsi cele mai eficace forme de informare și educare a populației, în paralel cu concentrarea eforturilor cercetătorilor noștri din institutele de specialitate asupra marilor necunoscute ale fenomenului, aflate în atenția lumii medicale de pe întreaga planetă.

ROXANA MANOLESCU

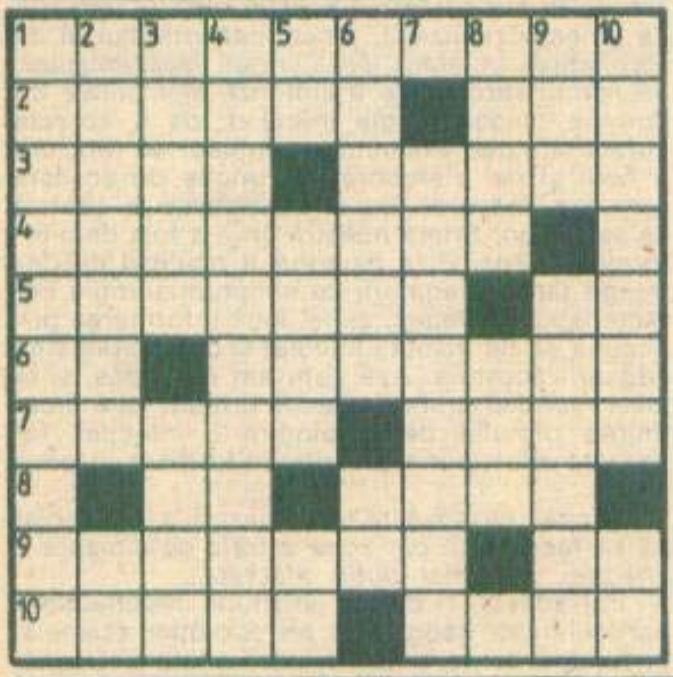

flacăra rebus

BISURI

ORIZONTAL: 1) Șocul viitorului (pl.). 2) Schimb de opinii sau de simple impresii - Se ține de pereți cînd e bine șprițuit. 3) Pică cu tronc la inimă - Vechi cuceritori ai Spaniei. 4) Retras în rezervă. 5) Ținută pe banca de rezervă - Față în față! 6) Umplutură de paie! - Scos din birlog. 7) Termen de gîndire (pl.) - Oamenii în sine. 8) Scurt metraj privind penaltiul - Ape... nestătătoare. 9) Invitată la inaugurarea unei case - Poarta sărutului! 10) Leac expectorant - A avea activitate de teren.

VERTICAL: 1) Sistem multicameral. 2) Scoase la tablă - Semnal tip C.F.R. (!). 3) Mijloace de rectificat - Tare... plouat. 4) Judecată... nedreaptă (pl.). 5) Lipsă de fond la inventar! - A urmări... ad litteram - Înhămat în față la atelaj! 6) Lumea dispărută - Pusă înăuntru! 7) Sistem de rotație. 8) Rezultat strîns - Un gol... model. 9) Aflat cu greutate - Copii naturali (sing.). 10) Nu sînt bine rași... și nici bine dispuși - Atacă pe extreme!

NICOLAE HERESCU

- Cine îmi dă și mie un pahar cu apă?

- N-o să mă crezi niciodată, Alexandra, dar mașina asta mi-am construit-o singur!

- De cîte ori v-am spus să nu dați de mîncare animalelor pe stradă!

ALMANAH FLACARA 1988 ••••••

CE ESTE SAU CE VREA SĂ FIE INSTINCTOTERAPIA

Noua disciplină terapeutică s-a născut în Franța și reprezintă una din ultimele soluții propuse de către medicina naturistă. Autorul ei, Guy-Claude Burger, este de profesiune violoncelist (dar și diplomat al Facultății de fizică din Lausanne) și, se pare, un artist instrumentist îndeajuns de cunoscut din moment ce a concertat pe cîteva din marile scene ale lumii. El locuiește împreună cu soția și cei cinci copii ai săi într-o localitate rurală din Provence, unde, de mai mulți ani, înconjurat zilnic de sute de vizitatori, persoane suferinde sau simpli curioși, recomandă și propovăduiește un nou regim de viață, bazat pe o dietă alimentară alcătuită în exclusivitate din produse crude (legume, fructe, carne), netrecute prin foc și lipsite de orice adaosuri condimentate. Din alimentația pe care o propune sînt înlăturate chiar și sucurile sau uleiurile vegetale.

Instinctoterapia, declară Guy-Claude Burger, reprezintă o descoperire și s-a născut într-un moment dramatic al vieții sale. În 1961, în timp ce locuia în Elveția, a fost anunțat că suferă de un cancer la gît. Se supune, pentru început, tratamentelor medicale recomandate, dar, constatînd că boala își continuă evoluția, hotărăște să încerce stoparea ei, adoptînd un nou mod de viață și de alimentație. Pentru început înlătură toți posibilii factori de stres, renunță la serviciile presei, radioului, televiziunii, și chiar la folosirea curentului electric pentru luminat și încălzit. Își impune apoi o dietă alimentară alcătuită în întregime din crudități. În timpul unui turneu desfășurat în Statele Unite, susține în continuare violoncelistul francez, se produce revelația: el constată că în una și aceeași zi, sau chiar de la o oră la alta, simte nevoia de a consuma un anumit aliment, iar alteori același produs îi este indiferent. Continuă experimentele, așezînd pe un platou mai multe feluri de legume și fructe, precum și bucăți de carne crudă de bovine, păsări, pește, observînd că nevoile biologice ale organismului sînt indicate cu precizie nu de gustul sau aspectul alimentelor, ci de un singur simț, cel al mirosului, simț care, la fel ca la animale, este singurul în măsură să indice nevoile reale biologice. Încercînd același experiment cu alimente preparate, Guy-Claude Burger observă că, în fața acestora, simțul olfactiv nu mai are nici o putere de selecție. „Toate acestea mi-au demonstrat, declară autorul instinctoterapiei, că omul, aidoma animalelor, dispune de un instinct infailibil, cu ajutorul căruia este capabil nu numai de a selecta alimentele în funcție de nevoile organismului său, ci chiar de a preveni și vindeca anumite maladii. Această facultate ereditară apare numai în prezența alimentelor originare, pe baza cărora s-a format codul genetic al organismului. E firesc să fie așa. Vreme de 25 de milioane de ani omul a consumat produsele vegetale și carnale în stare crudă, alimentele transformate prin foc și mai apoi denaturate prin arta culinară fiind o practică ce însumează abia cîteva mii de ani. Un timp mult prea scurt pentru ca organismul să se adapteze din punct de vedere genetic și imunologic acestor „mutații nutriționale".

Guy-Claude Burger mărturisește că, prin acest mod de viață, boala sa a cunoscut o involuție treptată, pentru a dispare definitiv. Metoda a fost extinsă asupra familiei sale, în cercul prietenilor apropiați, iar, de la un an la altul, locuința sa de la țară a devenit un veritabil loc de pelerinaj. „După 15 ani de observații, de reflexii și practică personală - mai spune violonistul-terapeut - sînt convins că nutriția originară este capabilă de a vindeca cele mai multe maladii. Am avut și am urmărit ameliorarea și chiar vindecarea totală a unor cazuri de cancer, poliartrite, artroze, scleroze în plăci, cataracte, calviție, obezitate. Nici un mister. Dacă asemuim organismul nostru cu un motor, atunci trebuie să avem în vedere că un asemenea mecanism funcționează numai cu carburantul prescris de constructorul lui. Orice alt combustibil îl va face să «tușească», să se «ancrasează», să se uzeze prematur și apoi să sucombe".

Un reporter al revistei „VSD", prezent la fața locului, ne-a lăsat o descriere a modului în care se desfășoară aici tratamentul. Persoanele prezente (bolnavi sau sănătoși) sînt așezați în fața unor platouri cu diverse alimente crude și sînt invitate să aleagă **după miros** produsul pe care simt nevoia să-l consume în acele clipe. Astfel, relatează ziaristul francez, o pacientă a consumat șase ouă crude, un alt vizitator a mîncat sardele proaspăt pescuite, iar alții, de la caz la caz, și-au manifestat opțiunile pentru o anumită legumă sau fruct, ori pentru unele din bucățile de carne crudă aflate în farfurii.

Experimentele lui Burger au atras și atenția cercurilor medicale, autorul instinctoterapiei fiind invitat să țină o suită de prelegeri în cadrul departamentului de naturoterapie al Facultății de medicină din Bobigny. Medicii continuă însă să rămînă sceptici în privința rezultatelor terapeutice anunțate de Burger. Ei s-au declarat de acord că o viață echilibrată, aerul curat, excluderea factorilor de stres și o alimentație bogată în crudități sînt capabile de a fortifica organismul și de a-l feri de boli. Dar în privința vindecărilor spectaculoase, anunțate de Guy-Claude Burger, mai ales în cazurile de cancer, ei rămîn încredințați că autorul instinctoterapiei n-a fost decît martorul acelor vindecări spontane, consemnate de către practica medicală și a căror cauze continuă să rămînă inexplicabile. Or, în această privință, literatura de specialitate nu oferă date care să certifice terapia propusă de Burger.

Dar cercetările continuă și viitorul mai poate rezerva surprize.

LIVIU TIMBUS

BOTANICĂ... ZOOLOGICĂ

ORIZONTAL: 1) Fanfoş reprezentant al neamului păsăresc, al cărui „moţ" dă numele unei plante ornamentale cu frumoase inflorescenţe roşietice (pl.) - „Ochiul" său, mare şi aparent inexpresiv, îl găsim în numele unei compozite asemănătoare muşeţelului, dar cu florile mai mari şi mai puţin mirositoare. 2) Simbolul hărniciei în lumea celor care nu cuvîntă, insectă ce-şi „împrumută" înfăţişarea unei plante erbacee înrudite cu orhideele - „Spinarea", „ochiul", „colţul" sau „gura" acestui feroce mamifer carnivor intră în denumirea unor plante din diverse familii botanice (pl.). 3) Nichel (simb.) - Tudor Georgescu - „...găinii", „...boului", „...lupului", „...broaştei" etc. sînt alte puncte onomastice de întîlnire ale celor două regnuri: vegetal şi animal (neart.). 4) Localitate în U.R.S.S. - Mică monedă romană - Oraş în Suedia. 5) „Limba" acestui blînd animal dă numele unei plante ţepoase indicatoare de soluri sărăturoase - „Fata...", plantă erbacee din familia Labiatae (neart.). 6) „Păsările de curte" înrudite în botanică cu „piciorul cocoşului" - Cămăşi înflorate. 7) Lutră - Scop. 8) Intrare - Curs de apă (dim.). 9) Liviu Tudose - Plantă erbacee cu frunze păroase dispuse în evantai, al cărei nume vine de la aspectul serpentiform al tulpinilor sale tîrîtoare. 10) „...porcului", altă denumire pentru ţăpoşică, graminee slab productivă de pe pajiştile alpine (pl; neart.) - Dumitru, în familie. 11) „...iepurelui", erbacee cu flori roşii sau violete - Pană de despicat.

VERTICAL: 1) „...bălţii" şi „iarba..." sînt două plante hidrofile în denumirea cărora intră şi numele unei păsări exotice, frumos cîntătoare (nom.) - Vicleana din fabule, a cărei „coadă" lungă şi stufoasă a dat numele a două graminee furajere valoroase. 2) Pasăre răpitoare - Labele cu o conformaţie specifică ale acestor păsări de curte iubitoare de apă au dat numele unor plante ale căror frunze imită perfect această formă. 3) Radu Buzea - „...vulpii", „...calului", „...racului" sînt cîteva plante ale căror tulpini au frunzişul bogat - Curse! 4) Iese la raport - Podiş muntos în Sahara - Anastasia pentru prieteni. 5) „...oilor", plantă erbacee asemănătoare cu o compozită cultivată ca legumă sau ca plantă medicinală (neart.). 6) Natriu (simb.) - Regele animalelor, a cărui „gură" deschisă ca pentru răget a dat numele unei plante ornamentale, frumos şi divers colorată - Localitate în Italia. 7) Element de schelet din anatomia „iepurelui"; întîlnit în denumirea unei plante leguminoase de obicei spinoase - „Obiceiul" urît al cucului, care dă numele unei plante ce creşte spontan prin locuri mlăştinoase. 8) Loc gol! - Copilul neastîmpărat al oii, a cărui „limbă" apare şi ea în onomastica unor plante (fem.). 9) Una din denumirile populare ale taurului este, în acelaşi timp şi numele unei orhidee cu flori grupate în inflorescenţe mari, multicolore - Loc acoperit cu rogoz. 10) A-şi aduna toate puterile pentru a ridica o greutate mare - A uza. 11) Ulpiu Ionescu - Răpitoare, ale cărei „unghii" au dat numele unei leguminoase cu păstaia curbată, terminată cu un colţ lung şi ascuţit - „Coada...", erbacee cu flori mari de culoare galbenă (nom.).

RADU STOIANOV — Fundulea, Călăraşi

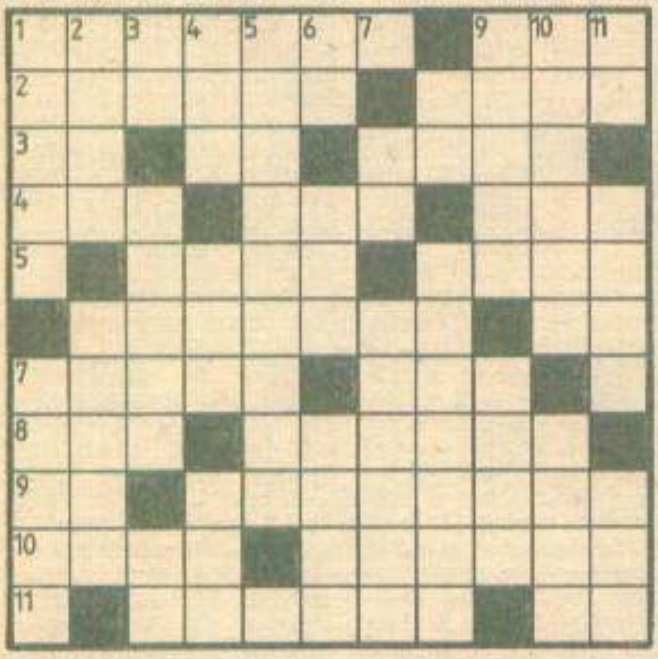

ALLA BREVE

— surpriză —

ORIZONTAL: 1) Neprihănit - Respectă normele etice 2) x aritmetic - Constructori de case. 3) Aureolă - Furnizoare de... cerneală. 4) Partea jugului amplasată pe ceafa unor animale de tracţiune (pl.) - Rîu în R.P. Ungară. 5) Fişie de blană ce împodobeşte gîtul şi umerii femeilor (pl.) - Interjecţie de asmuţit cîinii. 6) Leziune - Medic ardelean, specializat în boli digestive (Octavian; n. 1913). 7) Munte în Creta - A uni cu temeinicie. 8) Aici (pop.) - Bluză românească. 9) Localitate în S.U.A. - Fecior - Radu Şerban. 10) Exprimată prin viu grai - Viaţa noastră cea de toate zilele.

VERTICAL: Piese şi note muzicale.

GABRIELA NARTESCU

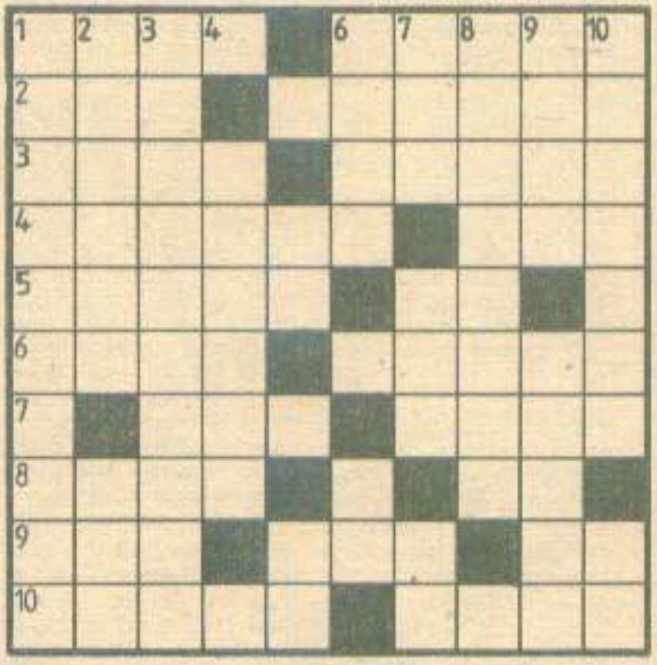

AFORISME

- În paradis lipseşte rîsul. Adică aproape totul.
- Orice vis frumos poate naufragia într-un coşmar.
- Mult mai rea decît infidelitatea este frica de ea.
- În cazul semidocţilor, derutant este travestiul.
- Dacă vrei să rămîi cu o impresie foarte bună despre autor, citeşte cronicile, nu şi cartea.
- Frunzele de laur nu prea acceptă concurenţa părului.
- S-a specializat în situaţii fără ieşire.
- Aveam impresii mai bune despre Pămînt. Pînă cînd am aflat că şi el „se învîrte".
- Îi încredinţez numai secretele pe care nu le poate pricepe.
- Multe creiere sînt într-adevăr cenuşii.
- Pînă şi fraţii siamezi îşi mai dau, probabil, coate.

MĂRTURII

ORIZONTAL: 1) Siluete neperechi pe romantice căi eminesciene (sg.) - Indiferent de destinație, este o realizare de prestigiu. 2) Amprentă în derularea evenimentelor din secolul nostru. 3) Limitează pe cît posibil exacerbațiile. 4) A face o asigurare în favoarea altuia - Simbolic vorbind, e un veritabil element de acoperire - Firicel de floare-albastră... 5) Replică în contrast la „Gaițele" lui Kiriței. 6) Li se atribuie paternitatea multor realizări de seamă - Se situează în al treilea rînd după noi și după voi. 7) A da în lucru unele opere bine cotate - Oricîte întinderi suferă, își revine repede la normal. 8) Primele riduri pe fruntea rivalilor! - Se face remarcat prin diverse tonalități. 9) Deși depășit de evenimente, ni se mai arată uneori. 10) Își expun părerile ca elevii în lucrările scrise - Frumoasa frumoaselor din portul vestit al țării.

VERTICAL: 1) Un fel de piatră de hotar la casa omului - Realizat în siloz sub acțiunea ventilatoarelor. 2) Condiție sine qua non în abordarea oricărei întreprinderi personale. 3) Tăiați și cusuți după toate regulile științei și artei - Îndrumă autobuzul gol pînă la ieșirea din Bicaz! 4) Puncte de reîntîlnire cu marii maeștri. 5) Dudă fără codiță pusă-n dulceață! - Vorbă spusă la necaz dintr-o respirație! - Rămas la periferiile Rîmnicului Sărat! 6) Stabilesc, la nevoie, legături trainice între elementele unor compoziții - Personaj principal în execuția unui marș nupțial. 7) Îți face un gol în inimă, dar nu doare - A-ți scoate sufletul din tine în lupta cu timpul și distanțele. 8) Măsuri-etalon în orice demonstrație de forță fizică - A strînge absolvenții unei promoții la o agapă amicală. 9) Intrare în atelier, bineînțeles prin față! - Plini de înțelegere și dăruire în tot ce fac. 10) Atenționări discrete pentru comunicări aparte - Stau cuminți cînd vînătorii sînt în repaus.

Dicționar: ÎRA.

I. PĂTRAȘCU,
C. TÂRNOVEANU

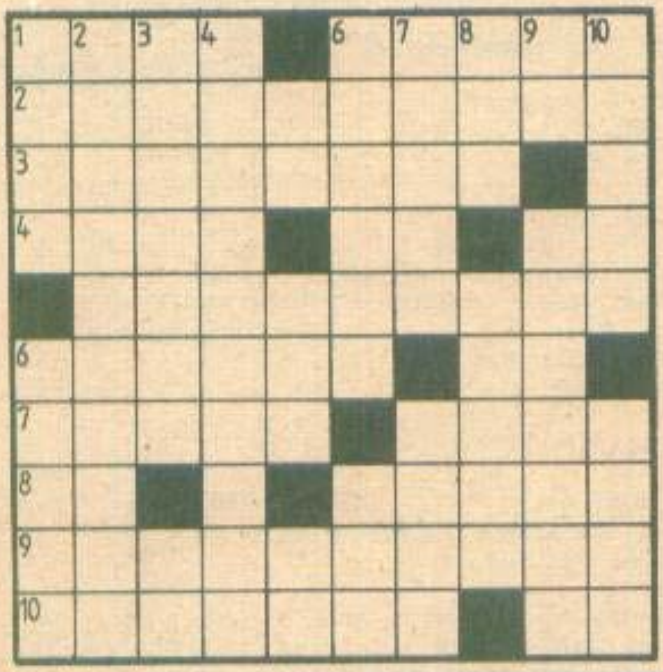

SPORTIVĂ

ORIZONTAL: 1) Evoluează cu multă ușurință la bară fixă - Nu cedează în proba de fond, urmărind cîștigul cu orice preț. 2) Remarcabil la galerie - Suporter sui-generis... intrînd în teren. 3) Nesiguri în evoluția lor - Cade la centru! 4) Intervenții dure foarte dureroase - Variantă în deschidere. 5) 2-3 lovituri! - Tip de degajare... care place (sic!). 6) Degajare în față - Elemente de marcă la o partidă de dublu mixt. 7) Înfrîngere... zdrobitoare - Primul și ultimul la decatlon! - Rezultatul unui meci de trial. 8) Apariții încîntătoare care captivează spectatorii prin evoluțiile lor de grație desăvîrșită. 9) Teren de antrenament pentru... cei ce trag - Fruntași la tragere! 10) Dă satisfacție deplină... ba chiar mai mult decît atît - Atlet în probele de fond... la alergări. 11) A fi în continuă mișcare - Complex sportiv.

VERTICAL: 1) Execută probele liber alese - Loc unde poți face o întindere. 2) Aflate... în apărare - Rezultat... egal în primele apariții! 3) Categoria „onoare" - Rezultate... după eforturi. 4) A participa la o dispută... cu multe contre - Tip de intervenție intempestivă. 5) Apărătoare... dure - Evidențiată pe ambarcațiile de iahting. 6) Afișieri la o bază. 7) Probă clasică în fază de masă - Bras la... bazin! 8) Careul mic marcat pe teren (pl.) - Finale la handbal în sală! - Vin pe traseu, încet, încet... 9) Sportivă codașă! - Maestru.. la bară. 10) Remarcabili la paralele egale - Ultimele probe de concurs în felul lor. 11) Bune rezultate la haltere - Înscrise într-o competiție.. de baschet!

Dicționar: TRA.

CLEOPATRA ȘUȚĂ

AFORISME

■ O, dacă pomul cunoașterii ar fi întotdeauna fructifer!...

■ Dușmanii nu-ți fură năzuințele. Doar le mai ciobesc pe ici, pe colo.

■ Ne-am descurca mai ușor dacă minciuna nu ar sta atît de des în scutecele adevărului.

■ Cînd e și subtilă, răutatea devine herculeană.

■ Nimeni nu se grăbește să toarne lapte în cucuta lui Socrate.

■ Nu poți încălca regula decît dacă ai fost înaintat la rangul de excepție.

■ Și focul de artificii e plin de luceferi.

■ Nu plăcerile ne epuizează, cît goana după ele.

■ Viața este o comoară cu foarte multe posibilități de a fi risipită.

■ Rîsul nu este sănătos dacă nu te pune pe gînduri.

■ Numai cînd ajungi cineva începi să ai nostalgia lui oricum.

VASILE GHICA

Micro

– Şi acum, îmi daţi voie?

– Dar nu este nevoie să le pronunţaţi! Trebuie doar să citiţi literă cu literă!

– Ai putea cel puţin să aştepţi să termin şi eu de cîntat!

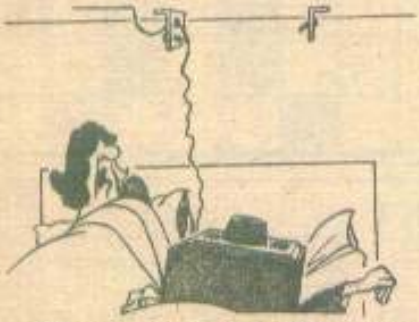

– Ţi-am spus de atîtea ori, Costele, că nu l-ai fixat cum trebuie!

ANUNŢ

Toată viaţa omul
deretică, înfrumuseţează ceva pe pămînt,
la un loc al său.
Cînd a încheiat, le spune urmaşilor:
„Păstraţi ordinea şi curăţenia!"

REŢETĂ

Bunicule,
dacă vrei să slăbeşti
de ce nu joci fotbal?

PEDEAPSA

A azvîrlit
cu o piatră
în pomul plin cu fructe
şi i-au căzut
în cap
două pietre.

IDEEA

Nu atît gimnastica îl înviorează dimineaţa,
cît prospeţimea gîndului.

REMEMORIZARE

– Ei, ia să vedem noi cum stăm cu memoria. Va să zică, îţi mai aminteşti cine a descoperit razele X?
– Un medic.
– Ştii şi cum îl cheamă?
– Wilhem Conrad Roentgen.
– Ştii şi în ce an?
– 1895.
– Foarte bine. Dar termometrul?
– Un savant.
– Ştii şi cum îl cheamă?
– Galileo Galilei.
– Ştii şi în ce an?
– 1609.
– Minunat. Dar roata?
– ?
– Roata de la care avem noi rotiţa asta de la aparatul dentar. Roata, rotiţa...
– Cred că un rotar.
– Ştii şi cum îl cheamă?
– A, da, Ion Rotaru.

CELEBRITATE

Mult aşteptata cîntăreaţă
apare
chiar şi atunci
cînd televizorul
e defect.

LUCEAFĂRUL

Vrei să devii om?
Dacă vrei, într-adevăr, atunci trebuie să-ţi asumi toate riscurile.
Eşti hotărît?
Atunci, bine, du-te! Dar fii încă o dată atent:
Nu-i lungă viaţa omului,
în tot acest timp scurt însă
trebuie să rămîi
om.

SOLUŢIE

Sătul de singurătate
s-a hotărît
să divorţeze.

CARACTER

Dacă-i pus pe calomnie
pînă şi săpunul
te murdăreşte!

sloane

DAR I

Cercetătorul în floricultură
a reușit să dea naștere unui trandafir
atît de minuscul
încît soția
căreia i-l dedicase
nu l-a văzut niciodată.

DAR II

În schimb
colegul său
atras de marile dimensiuni
a creat un trandafir cît un copac
cu florile atît de uriașe
(doar o singură petală ar fi încăput în lift!)
încît
soția nu l-a putut pune niciodată într-un vas!

MĂRȚIȘOR

La poștă i s-a spus să treacă în formular
valoarea inimii
cu șnur cu tot,
dar să adauge și ceva mai greu,
să fie un colet de două-trei kile,
și el s-a gîndit la o cărămidă.
Numai că făcînd pachetul
a uitat să le mai pună pe celelalte,
trimițîndu-i iubitei
doar cărămida.

ALUNGAREA EMOȚIEI

Îmi pare rău
dar n-am sesizat trecerea
de la acordarea instrumentelor
la concertul propriu-zis.

ROMAN

Și ce-a scris el decît aceeași întîmplare,
mereu aceeași întîmplare,
o întîmplare văzută mereu,
din mereu alte unghiuri de vedere:
anume că:
a trăit!

IMPREVIZIBIL

Lasă că vă pun eu cu botul pe labe! –
a țipat dresorul către leii abia aduși în cușcă
și nici n-a observat
cînd leii
stăteau cu labele
pe ceafa lui.

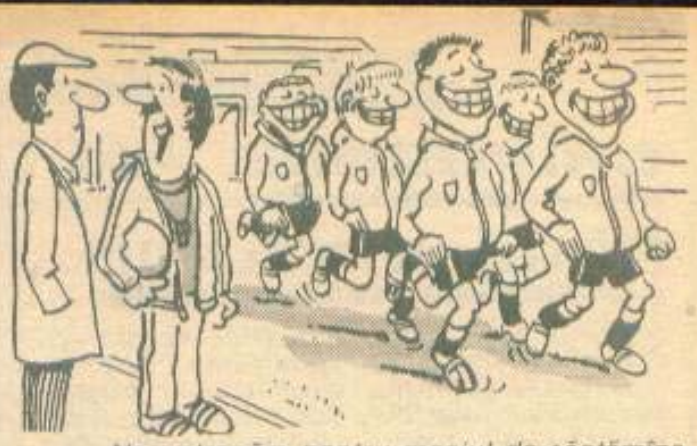

– Ne antrenăm pentru meciul de săptămîna viitoare, care va fi transmis la televizor!

– Dar eu credeam că ai expediat tu invitațiile!

– Se pare că s-au distrat!

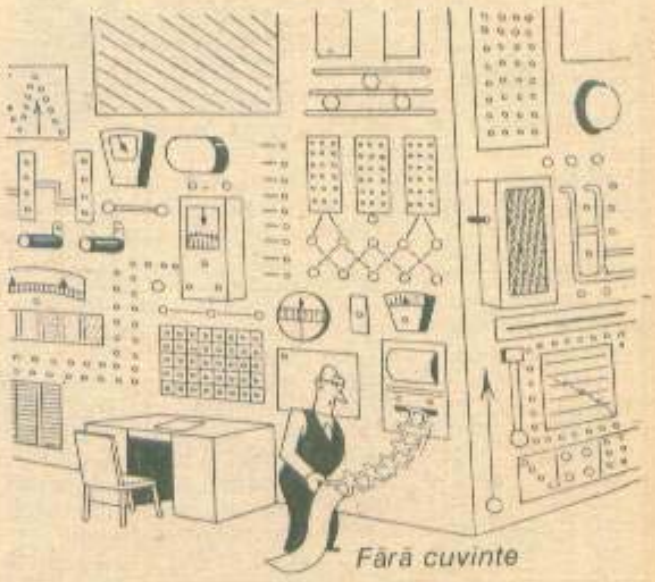

Fără cuvinte

VASILE BĂRAN

MEDICINĂ

CHIRURGIE FĂRĂ BISTURIU

Chirurgul vietnamez Tot That Tung, profesor la Universitatea din Hanoi, este autorul unei noi tehnici a operării tumorilor de ficat. Această tehnică e aplicată în Europa de profesorul Dante Manfredi, medic primar la Institutul „Regina Elena" din Roma.

„Noul procedeu se numeşte «digitoclazie», ceea ce înseamnă «a separa cu degetele», explică doctorul Manfredi. Cu alte cuvinte, intervenţia nu se execută cu bisturiul, ci cu degetele, separîndu-se în ficat partea afectată de cea sănătoasă. «Digitoclazia» permite reducerea duratei intervenţiei la cîteva minute, faţă de cele cîteva ore necesare pentru executarea operaţiei prin tehnica tradiţională". Originalitatea «digitoclaziei» constă în faptul că tehnica intervenţiei „s-a inversat". Metoda de rezecţie a lui Tung „atacă" ficatul de la periferie spre centru, obţinîndu-se astfel o simplificare a intervenţiei. Ficatul, fiind un organ moale ca un burete, şi friabil, se poate rupe uşor cu degetele. Odată depistate, vasele venoase şi arteriale se pot izola repede, evitîndu-se hemoragiile.

„Personal, adaugă profesorul Manfredi, am utilizat «digitoclazia» în 30 de cazuri. Ea permite ablaţiunea a aproape 80 la sută din ficat, cu condiţia că restul de 20 la sută să fie sănătos. În cazurile operate de mine prin «digitoclazie» a scăzut, de la 16 la 8 la sută, şi riscul de complicaţii postoperatorii. Noua metodă a dovedit că mulţi bolnavi de tumoare la ficat pot supravieţui şi că, pentru mulţi, vindecarea a devenit o realitate".

RADU DIACONESCU

O modernă şi extrem de eficace „chirurgie fără bisturiu" practică medicul primar Leon Dănăilă, şeful Secţiei de neurochirurgie vasculară, cerebrală şi medulară din cadrul Spitalului „Gheorghe Marinescu" din Bucureşti. Dr. Leon Dănăilă este cel dintîi medic care a utilizat la noi, în mod curent, laserul în operaţii pe creier şi pe măduvă, realizînd, cu ajutorul acestei tehnici de vîrf, intervenţii pe creier şi pe măduvă soldate cu un deosebit succes.

INVENŢII

IRIGAŢII ÎN BALCON

Unii dintre noi renunţă să mai crească flori în apartamente pentru motivul că, în perioada concediului, acestea rămîn neudate şi se usucă. Alţii, fie şi numai pentru faptul că, după o scurtă perioadă de entuziasm, veşnic grăbiţi şi preocupaţi de alte treburi, uită să le ude. Mulţi amatori au încercat să rezolve problema udării florilor pentru o perioadă mai îndelungată, „s-o automatizeze", altfel spus. În această direcţie şi-a încercat puterile şi un specialist în irigaţii mari, inginerul Constantin Bâra de la I.S.P.I.F. Bucureşti. Printre alte cîteva invenţii brevetate în acest domeniu se numără şi „Miniinstalaţia polivalentă de irigaţie pentru cultura florilor şi legumelor".

Miniinstalaţia constă, schematic, din înserierea unor vase speciale şi conectarea lor la o sursă de apă. Miniinstalaţia este polivalentă, deoarece permite alimentarea continuă a solului cu apă, eliminarea excesului de umiditate, spălarea solului şi aeraţia acestuia, realizînd raportul optim şi constant al apei şi aerului din sol. Ea este aplicabilă, la scară mică, pentru cultura florilor sau a legumelor în sere, parcuri, balcoane, interioare etc.

Vasul, piesa principală a instalaţiei, este format din: vas interior poros, vas exterior impermeabil, ştuţuri de alimentare şi asamblare în linie, strat drenant, tub pentru drenaj şi aeraţia solului. Vasul polivalent poate fi executat monolit, din ceramică. Această soluţie elimină necesitatea etanşării de la îmbinarea vasului interior cu cel exterior. Vasul polivalent poate fi folosit singur sau înseriat într-o linie de udare. Vasul singular are ştuţurile de alimentare la partea superioară; vasele ce vor fi înseriate, la jumătatea înălţimii. Apa necesară udării plantei este preluată prin porii vasului de către solul din interior şi de către plantă prin efectul cumulat de sucţiune al solului şi cel de absorbţie al rădăcinilor.

Porozitatea vasului interior poate fi realizată prin amestecarea rumeguşului cu argila în diferite proporţii. Prin arderea rumeguşului la coacerea argilei se obţine porozitatea prestabilită. În curs de experimentare se află o soluţie de captare directă a apei pentru sere din pînze freatice la adîncime de pînă la 5 metri, fără consum de energie în exploatare.

Olarul Gheorghe Rotaru de la Fabrica de ceramică Mînzăleşti-Buzău a rezolvat problema realizării monolite a vasului polivalent. Totul ar mai fi ca cineva – ar fi indicată, credem, industria mică – să-l producă şi să-l lanseze pe piaţă.

OPREA GEORGESCU

DE LA ESCULAP CITIRE

Asclepius sau Esculap, considerat în antichitatea greacă și romană ca zeul al medicinei și farmaciei, a fost în realitate un om ca oricare altul, dar care și-a dedicat întreaga viață artei vindecării bolilor. Mitologia ne spune că era fiul lui Apollo, zeul luminii și al artelor, și că ar fi învățat arta vindecării de la centaurul Chiron. Esculap, conform miturilor antice, s-ar fi priceput nu numai să anihileze durerile pacienților, ci chiar să regenereze părțile afectate de boală, folosind în acest scop și plantele medicinale. Numele său înseamnă „alinătorul", deci cel care poate vindeca durerile. În întreaga lume greco-romană templele consacrate lui Esculap au fost, în fapt, niște clinici medicale, probabil după model egiptean, toți sacerdoții slujitori fiind și medici. În templul din Epidaur, Esculap folosea, alături de plante medicinale, și muzica. În afara vindecării bolilor, el putea - conform legendei - chiar să redea viața celor morți. Se afirmă astfel că, mergînd la un bolnav, a întîlnit un șarpe care i a încolăcit pe bățul de călător. Cu ajutorul unei pietre a reușit să-l omoare, dar îndată a apărut șerpoaica, perechea victimei, care, aducînd în gură un fir de iarbă, a redat șarpelui ucis viața. Această întîmplare l-ar fi învățat pe Esculap secretul vieții veșnice. De aici i s-a tras și pedeapsa: Hades, zeul care domnea peste Cîmpiile Elisee și peste Infern, s-a plîns lui Zeus că oamenii nu mai mor.

Înfuriat, Zeus își trimite trăsnetele sale purtate de cicloni și îl preface în cenușă pe Esculap.

Simbolul medicinei și farmaciei, sub forma unui șarpe încolăcit pe un baston, are o anumită semnificație. Astfel, bastonul lui Esculap aminteste că medicii trebuie să-și viziteze bolnavii, fiindu-le fideli, iar șarpele reprezintă puterea dătătoare de viață. Se știe că templele lui Asclepius sau Esculap au fost în Grecia antică, cele dintîi spitale, iar sacerdoții cei dintîi medici. Bolnavii alergau atunci, din ce în ce mai numeroși, la sanctuarele din Cnidos, Rodos, Cirene, Epidatur etc. În jurul acestor temple s-a constituit un fel de corporație medicală, o fraternitate laică independentă, membrii ei exercitînd-și arta vindecării în diverse orașe. Templele lui Asclepius erau acoperite de reproduceri parțiale ale trupurilor vindecate de zeu. Plăci, basoreliefuri, vase, pietre prețioase, trepiede sacre, instrumente muzicale, teracote de orice formă reprezentau un cocoș (animalul care se sacrifica totdeauna lui Esculap). De notat totuși că medicii erau plătiți de bolnavi numai după ce obțineau vindecarea. Fiecare templu avea un mare preot, ales pe un an, care, administrînd lăcașul, se îngrijea deopotrivă de șerpii și cîinii necesari cultului lui Esculap. Șerpii veninoși erau ținuți ca să lingă rănile și să sugă abcesele.

Cultul lui Esculap, zeul medicinei și farmaciei la greci și romani, a dăinuit timp de mai multe secole.

Șarpele încolăcit pe bastonul lui Esculap, acest erou civilizator, a devenit apoi însemnul medicinei și farmaciei. O situație confuză s-a născut în clipa cînd, în unele țări, drept simbol medical a fost adoptat caduceul, alcătuit din doi șerpi încolăciți pe o baghetă, cu o pereche de aripi. Însemnul cu cei doi șerpi este vechi de peste 4000 de ani și vine din Babilon. A reapărut în mitologia greacă cînd i s-au adăugat și aripile, devenind semnul lui Hermes. Mesagerii săi purtau acest simbol care semnifica neutralitatea. Mai tîrziu, medicii au purtat caduceul pe cîmpurile de bătălie, ca să-și arate statutul lor de necombatanți, deci pentru a-i putea ajuta pe cei răniți. În unele țări a fost adoptat ca emblemă pentru profesia medicală. În secolul 19, însemnul celor care îngrijeau răniții pe front a devenit Crucea Roșie. În sfîrșit, să mai notăm o descoperire care a produs multă senzație: savanții care au cercetat ADN-ul, acel faimos acid care stă, se pare, la baza metabolismului, au constatat cu surprindere că structura acestui compus fundamental care asigură existența noastră are forma unei duble elice, două sinusoide care se încrucișează asemenea tradiționalului caduceu. În matematică, dubla spirală răsucită a caducelului este simbolul infinitului.

În zilele noastre, Esculap ca și caduceul, înseamnă, în limbaj familiar, medic, medicină, farmacie.

AUREL ROSIN

PERSPICACITATE, SPIRIT DE OBSERVAȚIE, LOGICĂ, DEDUCȚIE

Și în această ediție a Almanahului FLACĂRA publicăm o suită de probleme de perspicacitate, de logică și spirit de observație, concepută și redactată de VALENTIN RĂDULESCU, autor al mai multor cărți de acest gen apărute în ultimii ani, între care „Duelul minții", „Revanșa minții", „Izbînda minții", „Măiestria minții" etc. Invităm cititorii să urmărească cu atenție textul acestor istorioare, pe care au fost grefate probemele amintite, prezentate sub forma unor enigme. Elementele cuprinse în narațiune sînt suficiente pentru dezlegarea enigmei propriu-zise, iar în cazul cînd cititorul nu reușește să ajungă la aflarea răspunsului — acesta poate fi găsit la pag. 308—314. Succes!

TERIFIANTA PLAGĂ A TERORISMULUI

(Urmare din pag. 255)

O caracteristică a activității grupărilor de extremă dreaptă o constituie atragerea a tot mai multor tineri la acțiunile acestora. Acești tineri, debusolați de nimicirea unor speranțe de muncă și viață, cad sub influența propagandei de exaltare a violenței și a spiritului revanșard, îmbrățișînd ideile și practicile neonaziste.

Dar să vedem cum se prezintă faptele și în țări care, pînă nu demult, păreau ocolite de molima terorismului. Este, de pildă, cazul Franței (nu chiar, totuși, neobișnuit, odată ce numeroși și marcanți teroriști ai „Brigăzilor roșii" italiene își au refugiul aici!). Potrivit relatărilor presei, „orașul lumină nu mai e sigur". Noaptea, metroul parizian și, mai nou, giganticele parkinguri de automobile, în special cele din Montparnasse, Pigalle sau Saint-Suplice, sinagogile și alte locașuri de cult au devenit „zone interzise" pentru trecătorii întîrziați.

La Paris, furturile, răpirile, „hold-up"-urile sînt evenimente cotidiene. Actele teroriste s-au amplificat ca urmare a intensificării activității unor grupări extremiste, adesea de inspirație străină.

Una din cele mai periculoase organizații teroriste franceze este „Acțiunea directă", care ingiobează mai multe grupări deosebit de active, printre care „Grupele de acțiune revoluționară internaționalistă" și „Nucleele armate pentru autonomie populară". În mod deosebit, aceste grupări manifestă tendința de manipulare a tinerilor dezorientați — presiune căreia i-au căzut victime un număr de aproximativ 15 000 de persoane. Cu cîțiva ani în urmă, „Raportul Peyrefitte" (700 de pagini dactilografiate, însoțite de 30 de volume anexe și 105 „recomandări" care, în timp de 15 luni, au folosit munca a unsprezece experți în materie), înregistra violența și sonda frica și coșmarul francezilor. „Sentimentul de insecuritate — se arăta în raport — declanșează reacții diverse. Riscul de a de-

ENIGMA DIN STRADA APOLODOR

Pînă acum vreo patruzeci de ani se mai vedea, în dreptul podului peste Dîmbovița, dinspre strada Apolodor, bolta unei porți cu foișor deasupra și, mai la stînga, niște mari dărîmături fără învelitoare, fără uși, fără ferestre, care se prăbușeau cărămidă cu cărămidă. Acolo fusese palatul Dudeștilor, în acele ruine locuise cîndva vestita Rădovancă, femeie chipeșă, căreia îi plăcea să-și petreacă serile înconjurată de cucoane și boieri.

Dar după o noapte ca atîtea altele, nimeni n-a mai văzut-o pe Rădovanca. Unde dispăruse? „Cine a putut crede vreodată că Rădovanca să fi murit; nimeni n-a auzit jălind-o sau trăgîndu-i clopotele, nici un medic nu-și aduce aminte s-o fi cîtit, nici un pantelimonesc din vremea aceea să-i fi fost săpat groapa..." – spune, într-o pitorească descriere a moravurilor vremurilor acelea, Ion Ghica. Dar însemnările mai tîrzii ale unui cronicar mai puțin cunoscut al vremii, pe nume Vanghelie Spornicu, cuprind cîteva lucruri care te pot pune pe gînduri. Din ele se desprinde ideea că Rădovanca fusese cuprinsă de fiorii dragostei și că ar fi vrut să fugă în lume cu unul dintre arătoșii juni, obișnuiți ai casei.

Numai că nici unul dintre acești juni nu dispăruse. Atunci, de unde pornise povestea cu fuga Rădovancăi? Lucru sigur este că, o dată cu dispariția ei, nimeni n-a mai văzut și n-a mai auzit ceva despre binecunoscuta-i casetă cu scumpe bijuterii și despre săculeții cu galbeni agonisiți pe felurite căi de chivernisita proprietară a vechii case de pe malul gîrlei și care fuseseră cu grijă ascunși – se spunea – într-o tainiță din zid. S-o fi omorît careva pe Rădovanca și să-i fi luat aurul?

Spune cronicarul că o bănuială ar fi căzut pe trei juni nelipsiți de la petrecerile Rădovancăi și care îi datorau, zicea lumea, mari sume de bani, luați cu camătă. Și că unul din dregătorii vremii ar fi încercat să descurce el treburile, l-ar fi iscodit pe fiecare din cei trei, dintre care unul sau doi – sau toți – ar fi putut să petreacă acea ultima seară la Rădovanca. Dar iscodirea s-a dovedit fără prea mare folos, mai cu seamă pentru că multe persoane sus-puse și care frecventau des casa Rădovancăi nu prea aveau interes să fie răscolite anumite lucruri ce se petrecuseră acolo. Așa că, ce mai încoace și încolo, ciudata dispariție a fost destul de repede mușamalizată.

Cronicarul, bizuindu-se pe cele auzite de la dregător, spune că, încă la începutul tainicei cercetări, acesta – care știa că ucigașul a luat totodată și caseta cu bijuterii și aur – a pus fiecăruia din cei trei tineri cîte patru întrebări. Iată care au fost acestea: I. Ai luat caseta cu bijuterii și galbenii Rădovancăi?; II. Ai fost în ultima seară la Rădovanca?; III. Ai avut datorii la Rădovanca?; IV. Bănuiești pe vreunul din ceilalți doi că ar fi omorît-o pe Rădovanca?

La care întrebări, cei trei tineri (pe care îi vom desemna aici doar cu inițialele prenumelor pe care le purtau) au răspuns, în ordinea întrebărilor, astfel: **A:** Nu, Da, Da, Da; **G:** Nu, Da, Da, Nu; **S:** Nu, Nu, Da, Nu.

Poate, cine știe, dregătorul să fi aflat totuși, pînă la urmă, care a fost soarta Rădovancăi. El n-a spus însă nimănui nimic și nici scris n-a rămas ceva de pe urma lui, poate datorită acelor persoane sus-puse de care am vorbit mai înainte și care nu doreau să se știe prea multe din cele ce se petreceau în casa Rădovancăi. O însemnare însă te poate pune pe gînduri. Spune dregătorul că, după cele patru întrebări pe care le-a pus tinerilor bănuiți, a avut deplin temei să se convingă că fiecare din ei a dat cîte trei răspunsuri adevărate și unul fals. Din această constatare, puteți deduce cine a fost vinovatul de dispariția Rădovancăi?

veni victimă stîrnește frica. Spectacolul violenței suscită emoția. Tensiunile vieții provoacă exasperarea. O neliniște generală aureolează totul".

Acuzatul numărul unu: orașul. Potrivit raportului, portretul robot al criminalului este al unui „tînăr între 16 și 30 de ani, dezrădăcinat, care locuiește la periferia unui oraș cu peste 200 000 de locuitori". Punînd în cauză urbanismul, raportul nu precizează însă că delincvența de tip terorist, născută în „gheto"-urile pentru săraci, în „bidonville"-urile mizere și insalubre, este un produs tipic al societății bazate de profit și exploatare.

Specificul activității organizațiilor cu caracter terorist care acționează pe teritoriul Franței nu se deosebește cu mult de al acelora care se manifestă în Italia. „Atentatele și acțiunile violente ce poartă amprenta extremei celei mai radicale constituie — scrie revista „Le point" — o listă impresionantă și neliniștitoare în același timp", cu trimitere directă spre recrudescența fascistă.

Astfel, la sfîrșitul lui septembrie 1980 a fost arestat de autorități Mark Frederiksen (46 de ani), conducătorul mișcării de extremă dreaptă „Federația acțiunii naționale europene" (F.A.N.E.), destrămată oficial, după procesul ce i se intentase la 19 septembrie. Mark Frederiksen activa însă pentru resuscitarea ei. Despre F.A.N.E. s-a vorbit mult în presa europeană. Emblema sa sînt trei săgeți care ies dintr-un cerc, alături de inscripția „O rasă, o luptă". Ideologia i-o exprima revista „Europa noastră" (1 300 exemplare) și un buletin pentru uzul adepților, „Lupta N.S.", adică „național-socialistă". În ianuarie, F.A.N.E. organizase un „congres" la Paris, căruia i-a pus capăt poliția, și un banchet pentru sărbătorirea celei de-a 91-a aniversări a lui Hitler...

Aceleași determinante ale terorismului le întîlnim, pe continentul nostru, într-o țară ce aparent ar fi trebuit să fie, ca și Franța, ocolită de fenomen, dată fiind implicarea ei mai redusă în evenimentele fierbinți ale Europei. Este vorba de Turcia, unde fenomenul violenței a căpătat accente de un deosebit dramatism. Între 1975—1979, potrivit datelor oficiale, numărul victimelor violenței politice a atins cifra 2 345, iar asasinații anului '80 au depășit cifra de 1 400. Numai în primele zile ale lunii septembrie 1980, valul de violențe s-a soldat

RUMMY

Cunoașteți, firește, jocul de rummy. Și chiar dacă nu-l cunoașteți, nu-i nimic, întrucît problema pe care v-o punem poate fi dezlegată și fără implicarea regulilor acestui joc.

Ceea ce trebuie să rețineți sînt următoarele: într-o bună zi, patru perechi, soți și soții, s-au așezat la două mese de rummy, cîte patru persoane la fiecare. La nici una din mese nu se găsea soțul împreună cu soția sa. La sfîrșit, situația s-a prezentat în felul următor:

Au cîștigat:

Florina:	760 puncte;
Adrian:	500 puncte;
Barbu:	190 puncte;
Ana:	80 puncte;

Au pierdut:

Lidia:	120 puncte;
Lucian:	210 puncte;
Mina:	370 puncte;
Petre:	830 puncte;

Mai trebuie să rețineți faptul că soțul Florinei a pierdut. După cum se știe, numărul punctelor pierdute la o masă este egal cu al celor cîștigate.

Acum, vă întrebăm: cine cu cine este căsătorit?

Vi se pare greu de răspuns? Și totuși...

„MOȘTENIREA SECOLULUI"

Un grup de americani și un altul de portughezi încearcă să obțină drepturile asupra moștenirii lăsate în 1873, la moartea sa, de comandorul portughez Domingos Faustino Correa, celor 14 copii ai săi. Problema acestei moșteniri, a cărei valoare este estimată în prezent la circa 521,9 milioane dolari, este extrem de complicată, întrucît comandorul a stabilit prin testament ca descendenții lui să intre în posesia ei abia de la a patra generație. După 114 ani, numărul descendenților se ridică însă la peste 50 000 – răspîndiți în toate colțurile lumii! În ultimul timp lucrurile s-au complicat și mai mult, întrucît cele două grupuri inițiale s-au divizat, devenind acum patru: două de americani, două de portughezi. Fiecare din ele – cu colectivul său de avocați, care aduc argumente în favoarea clienților lor și argumente în defavoarea celorlalți!

Problemele „moștenirii secolului", cum a fost ea denumită datorită acestei complexități, ocupă circa 1300 de volume, cu peste 200 000 de pagini dactilografiate! Cine va cîștiga, rămîne de văzut. Ceea ce este sigur pînă acum este că pentru moment cîștigă... avocații!

Recent, a apărut încă un grup de avocați, care intenționează să-i împace pe toți! După minuțioasa studiere – dacă se poate spune așa – a sutelor de mii de pagini din dosare, s-a ajuns la concluzia că primului grup de americani îi revine o sumă mai mare cu 122 000 de dolari decît celui de al doilea grup de americani, cu 130 de mii mai mare decît primului grup de portughezi și cu 173 000 de dolari mai mare decît celui de al doilea grup de portughezi.

Avocații mai vechi ai grupurilor n-au acceptat formula, zicînd că numărul moștenitorilor din fiecare grup este foarte diferit (dar, cine știe, poate că n-au vrut să piardă atît de repede... clienții!) În tot cazul, puteți spune ce sumă s-ar fi cuvenit fiecărui grup, în cazul acceptării propunerii amintite?

cu peste 200 de victime. După cum declara ministrul de interne turc, acest tragic bilanț este „consecința activității clandestine teroriste, care cuprinde aproximativ 10 000 de membri". În pofida instaurării, în decembrie 1978, a legii marțiale, în 13, apoi în 20 din cele 67 de provincii ale țării terorismul s-a dezlănțuit, făcînd, în continuare, noi victime printre oameni politici, personalități ale vieții culturale, sindicaliști, studenți, forțe de ordine.

Astfel, în 1980, Nihat Efrim, fost prim-ministru al Turciei, a fost ucis la Istanbul de trei oameni înarmați. Atentatul a fost revendicat de organizația teroristă „DEV-SOL". În luna mai a aceluiași an a fost asasinat, în apropierea locuinței sale, Gun Sazar, vicepreședintele partidului „Mișcarea națională", iar după trei zile de la comiterea acestui asasinat s-a declanșat un val de violențe soldat cu moartea a peste 40 de persoane și incendierea a zeci de magazine. Tot în cursul lunii mai, în numai 24 de ore, au fost asasinate alte personalități proeminente între care: Ramazan Kalinbikac, lider al Partidului Justiției, Ali Ismeit Geneay, magistratul Melih Tolunay ș.a. Organizația „DEV-SOL" este adepta revoluției violente „imediate și totale", prin acțiuni teroriste „care să zdruncine societatea turcă".

Să vedem acum cum se prezintă lucrurile și în R.F.G. La 11 iunie 1987, poliția vest-germană a lichidat acțiunea grupului terorist autointitulat „Foc și flacără", care pusese la cale distrugerea, în Berlinul Occidental, a unui tren militar aflat în cursă. Mai nou, poliția vest-germană a depistat și a arestat 5 membri ai unui grup paramilitar de extremă dreapta care s-a antrenat, clandestin, în ultimii ani, pe un cîmp de instrucție al armatei.

Nu e prima oară cînd din R.F.G. ne parvin astfel de vești. Să ne amintim, de pildă, atentatul comis la München în seara zilei de 26 septembrie 1980, în parcul unde se desfășura tradiționala sărbătoare a berii — „Oktoberfest". Bomba teroristă, explodată la intrarea principală, a provocat moartea a 12 persoane, între care trei copii, și rănirea altor 211. Și aceasta după ce — de la epilogul „afacerii Scheyer", din urmă cu cîțiva ani, și de la sinuciderea membrilor organizației „Baader Meinhof", în închisoarea Stammhein, în octombrie 1977 —

PUȘTILE DIN APĂ

La 21 iunie 1919 s-a produs cel mai mare sabordaj cunoscut în istoria navigației mondiale. Împrejurările au fost următoarele: conform armistițiului, flota germană de război aflată în portul Scapa Flow din nordul Scoției - flotă alcătuită din 73 de nave diferite - fusese predată aliaților pînă la semnarea păcii. Întregul efectiv al echipajelor - constituit prizonier - a rămas pe vase, sub comanda contraamiralului Reuter. Acesta, acționînd din proprie inițiativă, a pregătit cu minuțiozitate, în timpul lungilor săptămîni de așteptare, operațiile de scufundare a flotei, pentru cazul cînd ea ar fi fost atribuită aliaților prin Tratatul de pace. La 17 iunie 1919 aliații au dat Germaniei un ultimatum de cinci zile și aceasta a fost nevoită să accepte toate condițiile de pace, între care și predarea flotei de la Scapa Flow. La 21 iunie, cînd se făceau pregătirile de preluare, Reuter a ordonat scufundarea tuturor vaselor. Ordinul a fost executat, echipajele deschizînd toate hublourile și trapele navelor, care s-au scufundat în cîteva ore. N-a fost nici o victimă omenească, dar au ajuns pe fundul apelor: 10 cuirasate, 6 crucișătoare de luptă, 8 crucișătoare ușoare și 49 de distrugătoare.

Investigațiile ulterioare au scos la iveală și au elucidat multe enigme ce „pluteau" în jurul marinei de război germane, printre care și unele legate de armament. La interogatoriul luat, unii prizonieri au mărturisit că pe nava-amiral a flotei se găsea și un conteiner ce conținea patru noi tipuri de puști-mitralieră Bertha, de calibre diferite, cu cartușele respective, ce urmau să fie experimentate.

Aliații, interesați în această chestiune, au hotărît după un timp să scoată la suprafață armele. Așadar, în conteiner se găseau patru tipuri de puști-mitralieră, cîte patru bucăți de fiecare tip. De asemenea, și cutii cu cartușe diferite, pentru cele patru arme automate: 50 de cutii pentru pușca-mitralieră VKS I, 36 de cutii pentru VKS II, 4 pentru VKS III, 35 pentru pușca-mitralieră VKS IV. Scafandrii știau că în conteiner se aflau patru tipuri de puști-mitralieră și patru tipuri de cartușe, dar slaba lumină ce le era asigurată de lanterna fixată la cască nu le permitea să deosebească ambalajele, aproape identice; iar pușile-mitralieră, indiferent de tip, aveau aceeași greutate - (cîte 10 kg), ca de altfel și cutiile cu cartușe, care cîntăreau fiecare 1 kg.

Închipuiți-vă că scafandrul coborît sub apă trebuia neapărat să scoată la suprafață, cu primul transport, cel puțin două puști-mitralieră din același tip și cel puțin patru cutii de cartușe potrivite pentru tipul respectiv. Cîte puști-mitralieră și cîte cutii de cartușe trebuia el să pună în încărcătura ce urma să fie ridicată, știind că voia - totodată - ca aceasta să fie cît mai ușoară?

„EU NU VĂD, TU NU VORBEȘTI, EL NU AUDE"

Scenariul filmului italian „Eu nu văd, tu nu vorbești, el nu aude!" este - după cum a declarat chiar autorul lui - inspirat dintr-un fapt real, petrecut într-un oraș din Elveția cu cîțiva ani înainte de cel de-al doilea război mondial. În rîndurile care urmează vă vom relata, pe scurt, subiectul filmului, încunoștințîndu-vă însă că am modi-

în R.F.G. terorismul părea definitiv înfrînt! Pentru ca, din nou, să-și facă apariția, acționînd, de astă dată, în același mod ca la Bologna! Autorii crimei de la München sînt extremiști aparținînd „Grupului sportiv de luptă Hoffmann", interzis pe teritoriul R.F.G. pentru deținerea de arme și propagandă neonazistă. Gruparea a fost creată în 1974, de graficianul Karl-Heinz Hoffmann, ca organizație de cadre militare, promotoare a sistemului nazist și hitlerist. Obiectivul său declarat: „dezintegrarea structurilor sociale existente și instaurarea unui stat totalitar și autoritar". Membrii organizației poartă uniforme SS și au grade militare, cadrele superioare avînd dreptul să poarte, la revers, uniformei, insigna cu cap de mort. Sediul organizației, castelul de la Ermreuth, e deopotrivă „cîmp de exerciții militare" și a fost proprietatea N.S.D.A.P. (Partidul Național Socialist), iar șeful său, care ieșea la plimbare însoțit de o puma, nu permitea subordonaților să i se adreseze decît cu apelativul „führer Hoffmann..."

În anul 1985, în R.F.G. au avut loc 331 atentate teroriste, față de 251 în 1984, care au vizat, în principal, societățile (întreprinderi, instituții, uzine) ce participă la proiecte și lucrări cu caracter nuclear, centre de informatică, personalități politice și magistrați. La 9 iulie 1986, la München a fost ucis Karl Heinz Becurts, unul din principalele personaje în cercetarea tehnologică și nucleară din R.F.G., codirector al companiei vest-germane de electronică „Siemens". La 25 iulie 1986, un automobil-capcană a explodat într-o parcare situată în fața clădirii administrative a firmei vest-germane de construcții aeronautice „Darmier" din Immenstaad. Acțiunea a fost revendicată de „Fracțiunea Armata Roșie".

O altă țară în care valul terorismului a luat amploare este Spania. După patruzeci de ani de franchism, caracterizat printr-o politică totalitară și teroristă, cu toate că țara s-a angajat pe o cale de dezvoltare democratică actele de violență au continuat să persiste. Începînd cu 1978, în Spania au fost create sau reorganizate circa 20 de organizații de extremă dreaptă, între care se detașează „Fuerza Joren" („Fața tinără") cu aproximativ 3 000 de membri. În 1978 au fost înregistrate peste 60 de asasinate politice, iar în 1979, într-o singură

ficat cîteva date – de altfel, foarte puține – pentru a vă putea oferi o problemă de perspicacitate. Așadar, iată subiectul: Capriciile vîrstei relativ înaintate a unei respectabile doamne, foarte bogată, o făcuseră să se căsătorească cu un bărbat cu aproape 30 de ani mai tînăr, fost schior de performanță, foarte agreabil ca fizic. Firește, gurile rele nu s-au sfiit să taxeze această unire drept un mariaj din interes din partea bărbatului în floarea vîrstei, întrucît aleasa inimii sale nu numai că nu avea deloc moștenitori, dar nici n-o ducea prea bine cu sănătatea. Dar fapt este că tînărul soț se dovedea foarte curtenitor și grijuliu cu soția sa, căreia noua situație părea că-i prieste de minune. La scurtă vreme, aceasta își făcu testamentul în favoarea lui, și toate păreau că merg de minune. Cei doi locuiau fericiți într-o confortabilă vilă pe care o cumpăraseră.

Dar iată că, deodată, doamna este asasinată! Lucrurile s-au petrecut în felul următor: după ce dădea drumul femeii care făcea menajul, doamna obișnuia ca, în fiecare seară, să se culce foarte devreme, luînd un somnifer (după cum i s-a declarat ulterior judecătorului de instrucție). Soțul plecase, că și altădată, să facă o mică plimbare și să treacă pe la club, ca să joace o partidă de biliard. A plecat de la club în jurul orei 22 și a ajuns acasă tocmai cînd începuse să ningă. A intrat în dormitorul său și s-a culcat imediat.

Spre dimineață a fost trezit de un zgomot; și-a luat pe el halatul de casă și a ieșit să vadă ce se petrece. A constatat că ușa de la intrare era deschisă și făcea zgomot, fiind izbită de vînt. Bănuind că în casă a intrat vreun răufăcător, s-a repezit imediat în dormitorul soției și a găsit-o pe aceasta moartă. După toate aparențele se dăduse o mică luptă între ea și ucigaș, întrucît cîteva lucruri erau deranjate, veioza de pe noptieră era răsturnată, cartea pe care o citise zăcea pe jos, așternutul era în neorînduială; în sfîrșit, mai existau cîteva asemenea amănunte ce dovedeau că femeia se împotrivise pe măsura puterilor ei. Era acum rece și țeapănă.

Soțul a telefonat imediat la poliție. Comisarul, sosit îndată la fața locului, a putut constata, la lumina lanternei, urmele asasinului, imprimate în zăpada imaculată de la ușa vilei pînă la poartă. Alte urme nu mai existau, ceea ce dovedea că ucigașul intrase în casă încă înainte de a începe să nigă. Apoi, după săvîrșirea crimei, auzind probabil că în casă a intrat soțul victimei, a așteptat ca el să se culce. Apoi a căutat bani sau bijuterii.

Nu găsise nimic. Micul seif, construit sub forma unui elegant dulăpior și unde erau păstrate obiectele de valoare, avea într-adevăr urme de forțare, dar tentativa de a-l deschide eșuase. Banii lichizi care existau în casă se găseau într-o casetă din dormitorul soțului. Așadar, asasinul plecase cu mîna goală, comițînd crima degeaba.

Comisarul a cercetat cu minuțiozitate totul, căutînd mai ales amprente digitale. În afară de cele ale doamnei, găsite numai pe paharul din care aceasta își bause seara laptele, și de cele de pe carte, nu mai exista absolut nici una. Criminalul este versat în asemenea operații – a remarcat comisarul. El a avut grijă să șteargă toate amprentele, sau a lucrat cu mănuși.

Nefericitul soț a întărit această constatare, adăugînd că femeia de serviciu este foarte grijulie, șterge pretutindeni praful seara și dimineața, așa că o amprentă nouă s-ar fi putut lesne imprima pe obiectele din dormitor și, mai ales, pe seiful la care umblase răufăcătorul.

Singurul indiciu cert erau urmele lăsate pe zăpadă. Erau ale unor bocanci noi, de mărime obișnuită, din care în ultimele zile se vînduseră cu sutele. Cine să fi fost posesorul lor?

Comisarul l-a arestat însă ime-

---

lună (ianuarie), terorismului i-au căzut victime alte 16 personalități politice. În prima jumătate a anului 1980 aveau să cadă pradă violenței teroriste alte 80 de persoane, ceea ce a determinat guvernul spaniol să adopte un nou „plan de luptă antiteroristă". În anii care au urmat, în deceniul al nouălea, valul terorist avea să capete o intensitate deosebită. Sînt cunoscute ca organizații teroriste, din relatările presei spaniole, „GRAPO" și „ETA" și, lîngă ele, „Comandoul Adolf Hitler", „Alianța apostolică anticomunistă" (A.A.A.), „Războinicii regelui Hristos" etc. Însăși simpla enunțare a „firmelor" acestor grupări face inutil comentariul. În Irlanda, diversificarea activității teroriste, destășurată în principal de „Armata Republicană Irlandeză", atestă intenția acesteia de a acționa „pînă la crearea unei Irlande libere", în care scop și-a intensificat acțiunile de intimidare, panică și tensiune socială. „Armata Republicană Irlandeză" a comis, în ultimii zece ani, aproximativ 350 acțiuni teroriste, în care au fost uciși 250 polițiști nord-irlandezi și peste 50 polițiști englezi, precum și alte peste 550 persoane. Au fost, de asemenea, avariate sedii ale unor instituții, pricinuind pagube evaluate la mai multe milioane de dolari. Grave acte de violență teroristă, comise pe străzile orașelor din Irlanda de Nord (unde acționează IRA, INLA și alte organizații de acest gen), au determinat să se precizeze, de către autorități, că „în deceniul 1970—1980 s-a asasinat în medie o persoană la trei zile". De la un timp, I.R.A. proliferează amenințări la adresa primului ministru englez, Margaret Thatcher, drept consecință a lichidării, de către forțele de securitate britanice, în luna mai 1987, a 8 membri ai organizației.

Într-un raport elaborat de Comitetul politic al *Consiliului vest-european* se arată că reînvierea terorismului de tip fascist în Europa Occidentală „ar putea deveni un pericol serios dacă va fi privită cu indiferență și îngăduință". Raportul consemnează alarmante dovezi ale intensificării activității elementelor de extremă dreaptă. Publicarea lui a survenit într-un moment de îngrijorare crescîndă a țărilor europene față de recrudescența terorismului de inspirație fascistă. O serie de organizații antifasciste au detectat legături tot mai strînse între diferite grupări fasciste europene și au arătat posibilitatea ca unii fasciști britanici să pună la cale acțiuni teroriste

diat pe tînărul soț ce părea atît de nefericit de pierderea consoartei. Ce l-a făcut să-l bănuiască?

CÎINII LUI AMUNDSEN

La 20 ianuarie 1911 Roald Amundsen ancora, cu vasul „Fram", pe țărmul Antarcticei. Avea cu el 97 de cîini groenlandezi și siberieni, pentru sănii. „Toată experiența dobîndită în călătoriile mele polare mă convinsese că singurele animale care puteau trage săniile pe zăpadă și gheață erau cîinii!", va scrie mai tîrziu exploratorul norvegian. (Scott n-a ținut seamă de acest lucru și, încrezător în progresele de atunci ale tehnicii, a pornit spre Polul Sud cu tractoare pe șenile și cu cîțiva ponei scoțieni; cilindrii tractoarelor s-au blocat însă de frig, iar poneii au îndurat cu greu gerul și furtunile. Expediția a atins polul la 17 ianuarie 1912, dar la întoarcere membrii ei au murit istoviți de frig.)

La mai bine de 1000 km de Pol, Amundsen mai avea doar 42 de cîini, fiindcă cei mai puțin rezistenți fuseseră uciși pentru a servi drept hrană celorlalți. Cei ce rezistaseră au justificat pe deplin încrederea lui Amundsen, cărînd voinicește săniile grele, încărcate cu echipament și hrană, prin pustiul de zăpadă și gheață bîntuit de viscole cumplite, ocolind prăpăstii și urcînd pieptiș ghețarii întîlniți în cale. Temerara expediție avea să ajungă la pol la 14 decembrie 1911, cu o lună înainte de sosirea lui Scott; iar la 25 ianuarie 1912, cuceritorii Polului Sud ajung cu bine la vasul „Fram", în săniile la care mai trăgeau doar 11 cîini.

În jurnalul de călătorie al acestei expediții sînt multe însemnări privitoare la comportamentul cîinilor care au tras săniile spre Polul Sud. Sînt relatate încăierările sîngeroase care aveau loc frecvent între animale, atunci cînd se încurcau hamurile, ca și felul cum cîinii își făceau culcușul individual, adînc în zăpadă, acoperindu-și botul cu coada, pentru a economisi căldura corpului. Dar mai ales sînt povestite eforturile lor, voinicia cu care trăgeau săniile pe nesfîrșitele întinderi albe. Într-un pasaj se consemnează că, în ceea ce privește alcătuirea cetelor de cîini, trebuia să se țină seamă nu numai de rezistența lor, dar și de forța de tracțiune caracteristică fiecărei rase. De exemplu, se arată că o ceată compusă din 6 cîini groenlandezi și 4 cîini siberieni avea aceeași forță cu una formată din 6 cîini siberieni și 3 cîini groenlandezi. Pornind de aici, puteți spune cîți cîini siberieni echivalează cu un număr de cîini groenlandezi?

FELICITĂRI PENTRU PAULA

Știți cînd s-a născut cartea poștală? Vechi documente arată că ea a fost pusă pentru prima dată în circulație de chinezi, în secolul al X-lea. Cu toate acestea, se consideră că adevărata naștere a cărții poștale moderne a avut loc în anul 1855, la Basel, în Elveția, sub forma unor gravuri. Circulația cărților poștale a început să fie mai pronunțată în Europa odată cu anul 1869.

La mărirea continuă a tirajelor de cărți poștale a avut un cuvînt de spus și reclama. Contra plată, diverse publicații contribuiau – într-un fel sau altul – la creșterea numărului celor ce cumpărau cărți poștale. O revistă, bunăoară, instituise un concurs de întrebări și răspunsuri, la care cititorii erau invi-

și în Marea Britanie. În această țară s-au făcut cunoscute deja grupări extremiste de dreapta ca „Liga Saint Georges", „Columb 88" și, cea mai notorie dintre ele, „British Movement". În seria acțiunilor comise trebuie menționat și atentatul cu explozivi întreprins în clădirea hotelului din Brihton, unde erau cazați participanții la Conferința anuală a Partidului Conservator din Marea Britanie, inclusiv premierul Margaret Thatcher și membrii guvernului. Bomba, plasată în planșeul unei camere, a provocat în urma exploziei prăbușirea a 3 niveluri, a ucis 4 oameni, între care ministrul industriei și comerțului din guvernul britanic, a rănit mai multe persoane.

În raport se recunoaște că ar fi „prematur" să se afirme că, în prezent, are loc o reînviere majoră a ideologiei rasiste în Europa, dar se atrage atenția asupra actelor tot mai numeroase de violență comise de „dreapta".

De o deosebită gravitate a devenit luarea de ostateci din rîndul cetățenilor occidentali (în mod deosebit din R.F.G., Franța și S.U.A.), teroriștii știind bine că această odioasă crimă de lèse-homme sensibilizează cel mai adînc opinia publică, pentru a o determina să facă presiuni asupra guvernelor în favoarea terorismului.

După cum se vede, terorismul internațional — în special cel politic și de stat — continuă să facă ravagii în lume, ba, mai mult, crește, în multe locuri, atît în cuprindere cît și în intensitate, cîștigînd — în „triunghiul negru" de care vorbeam la începutul însemnărilor noastre — un loc tot mai marcant. Ce trebuie făcut pentru a-i curma? Trebuie, pe de o parte, bine definit fenomenul, în însăși esența lui, și, pe de altă parte, anihilat printr-un ferm consens mondial. Așa cum, limpede și răspicat, o arată președintele Nicolae Ceaușescu:

„În ce privește problema terorismului în general, întotdeauna partidul nostru comunist, mișcarea noastră revoluționară au dezaprobat și condamnat actele de teroare, sub orice formă s-au manifestat. Terorismul nu poate constitui în nici o împrejurare o formă a luptei politice, indiferent de problemele care trebuie soluționate într-o țară sau alta, calea terorismului nu poate decît să complice și, pînă la urmă, să împiedice rezolvarea problemelor. Noi considerăm că fenomenul terorismului, care s-a manifestat și s-a accentuat în ultimii ani, trebuie dezaprobat și condamnat cu toată hotărîrea."

tați să participe prin intermediul cărților poștale. O alta, despre care va fi vorba în cele ce urmează, își propusese să răspîndească din ce în ce mai mult obiceiul de a felicita prietenii și cunoscuții - cu prilejul sărbătorilor - prin intermediul cărților poștale ilustrate, tipărite de o cunoscută editură pariziană.

O formă de reclamă a constituit-o și interesanta problemă de perspicacitate pe care v-o relatăm în continuare, pusă în circulație în Franța anului 1875.

Este vorba de un grup de șapte băieți care, cu ocazia Anului Nou, au trimis cărți poștale ilustrate la șapte fete. Băieții se numeau André, Bibi, Constant, Daniel, Jean, Leon, Georges. Fiecare dintre ei felicită de Anul Nou una sau mai multe din cele șapte fete, pe care le cunosc toți. André trimite cel mai mare număr de cărți poștale ilustrate, iar Bibi îl urmează pe locul doi. Georges expediază cel mai mic număr de cărți poștale ilustrate. De reținut că nici unul dintre băieți nu trimite mai mult de o ilustrată aceleiași fete.

Acum să vedem cum stau lucrurile cu destinatarele frumoaselor epistole. Paula a primit cel mai mare număr de cărți poștale, o urmează Gina, în timp ce Maria a primit cel mai mic număr de felicitări.

Se mai cunosc următoarele: Gina, Lavinia, Anna și Denise au fost felicitate sigur de André; Gina, Denise și Irene au primit cărți poștale de la Bibi. De asemenea, se mai știe că Irene și Denise nu au fost uitate de Constant.

Cum s-a arătat, fiecare băiat a trimis una sau mai multe felicitări, fiecare fată a primit una ori mai multe, toată lumea s-a bucurat - încheia revista, precizînd că, în total, au fost cumpărate numai 17 cărți poștale ilustrate. Întrebarea (la care cititorii erau invitați să răspundă, tot printr-o carte poștală ilustrată!) era următoarea: de cine a fost felicitată Paula?

CEASORNICELE BUCLUCAȘE

Istorioara care urmează se referă la un fapt petrecut în timpul primului război mondial, cînd ceasornicele nu mergeau atît de exact ca astăzi. Trei patrule de cercetare, aparținînd de trei batalioane diferite, trebuiau ca, pornind din puncte și pe drumuri diferite, fix la ora 16, să se întîlnească la un loc anumit, pentru îndeplinirea unei misiuni. Comandanții lor au fost instruiți în prealabil și, totodată, li s-au înmînat trei ceasornice. Asta se întîmpla în ziua din ajunul misiunii, la ora 14, cînd ceasurile au fost, de altfel, potrivite după ceasul comandantului întregii operații - ceas care mergea precis.

Lucrurile nu s-au petrecut însă simplu. Ceasurile ce urmau să fie înmînate patrulelor au fost numerotate I, II și III. Din păcate, ele nu mergeau exact - și se știa acest lucru. Unul din ceasuri, de exemplu, o lua înainte cu cîte 1 minut la fiecare oră. Cel de-al doilea, dimpotrivă, rămînea în urmă cu 6 minute la 14 ore, iar cel de-al treilea o lua înainte cu 9 minute la fiecare 14 ore.

Pentru a înlesni orientarea în timp a soldaților, s-a hotărît ca cele trei ceasuri să fie potrivite în funcție de aceste metehne ale lor, mai înainte sau mai înapoi față de ora exactă, astfel încît ostașii să nu mai stea să facă socoteli, iar cînd vor ajunge la locul de destinație toate ceasurile să arate fix ora 16.

Cum s-a făcut, cum nu, a avut loc o încurcătură. Comandantul primei patrule, crezînd că are în mînă ceasul atribuit formației sale, cel care o lua înainte cu cîte 1 minut la fiecare oră, a primit de fapt ceasul patrulei a doua, care urma să ia ceasul ce întîrzia 6 minute în timp de 14 ore. La rîndul său, patrula a doua a luat ceasul ultimei patrule, cel cu defectul că o lua înainte cu 9 minute la 14 ore. În

flacăra rebus

☐ E VREMEA NINSORILOR

ORIZONTAL: 1) Liric „dominat de triști delicate" care ne-a dăruit volumele „Ninge la izvoare" și „Utopia ninsorii" (Marius; 1943-1985) - Agenția principală maritimă sovietică. 2) „Ninge în ochii ei albaștri", își amintește acest scriitor contemporan (Ion) în titlul unui volum de poezii - Locuitor al ținuturilor celor mai expuse ninsorilor din Europa, cele extrem-nordice. 3) Cunoscut dramaturg care a publicat, în 1945, un volum de reportaje intitulat „Ninge peste Ucraina" (Aurel) - Curelușă de mașină. 4) A brăzda pămîntul - Forma brazilor (masc.; pl.). 5) Autorul volumului de poezii „Fum și ninsoare" (Vasile) - Început de iarnă! - Ana Barbu. 6) Culoare cu aspect opac folosită în pictură - Leziune. 7) Ninge mărunt. 8) „Caleidoscopul lui A. ...", în care D. Anghel și Șt.O. Iosif au inclus și poezia „Prin viscolele Bucegilor" - În duet! 9) Cel mai important reprezentant al simbolismului românesc, autor al poeziei „Ninge" (George; 1881-1957) - Mistuit de foc. 10) Mare poet sovietic, care a zugrăvit cu nimeni altul iarna rusească, autor al poeziei „Viscolul" (Serghei; 1895-1925) - Poet clujean din a cărui lirică am ales pentru tema noastră poezia „Ninge" (Emil; 1886-1954). 11) Poetă română, autoarea poeziei „Nine" (Otilia).

VERTICAL: 1) Negație - „Scîntei...", volum publicat de George Bacovia în 1926, din care face parte și poezia „Ninge" (masc.; sg.). 2) „O ninsoare nepreväzută" se intitulează una din schițele cuprinse în volumul „Vînzătorul de sunete" al acestui scriitor (Constantin) - Urme pe zăpadă. 3) „Ningea în...", volum de proză scurtă semnat de Fănuș Neagu - Casa de Economii și Consemnațiuni (sigla). 4) Localitate în Franța - Nicolae Săvescu - Element de compunere cu sensul de „unic". 5) Jambon - Aflat în rezervă. 6) George Oțaru - Pline cu fulgi (pop.). 7) Militari din cavalerie ușoară (inv.) - Vreme de manta. 8) Anotimpul ninsorilor - Pană de despicat. 9) ... de zăpadă, fulgi mari amestecați cu stropi de ploaie - Alecu Enăchescu - Localitate în Ciad. 10) Susține că... „Ninge la ecuator", în titlu uneia din piesele sale (Dorel) - A colinda. 11) Tip de fibră sintetică - Autorul volumului „Anotimp al ninsorilor albe", publicat în 1975 (Florin).

Dicționar: SDP, GUAȘ, EZA, ASU, PNA.

GHEORGHE GUSTESCU — Recea, Argeș

sfîrșit, se înțelege, a treia patrulă, crezînd că și-a luat în primire ceasul ce i-a fost atribuit ei, a primit ceasul primei patrule.

Sigur, totul s-ar fi desfășurat cu bine dacă cineva ar fi observat încurcătura. Nimeni n-a știut însă nimic; patrulele au plecat, așteptînd ora în care trebuiau să pornească în misiunea comandată ca să ajungă la ora 16 la punctul de întîlnire. Fiecare din ele cunoștea, însă, precis de cît timp are nevoie pentru a ajunge acolo și trebuie reținut că, din motive tactice, nu aveau voie să ajungă mai devreme ori mai tîrziu la destinație.

Dar cîte feste nu poate juca neprevăzutul! O schimbare survenită în dispozitivul inamicului a silit ultima patrulă să parcurgă în pas alergător o mică porțiune deschisă de teren, ceea ce a făcut ca ea să ajungă la destinație, potrivit ceasului ei, cu 5 minute mai devreme. Cea de-a doua patrulă a trebuit să scurteze și ea drumul, dar fără să scadă ritmul de mers, și astfel a ajuns și ea, după ceasul ei, mai devreme cu 15 minute. În schimb, prima patrulă, intrînd într-o ambuscadă, a întîrziat 20 de minute. Care a fost ordinea sosirii patrulelor la locul de întîlnire fixat, ținînd seama de renghiul pe care l-au jucat în acest caz acele ceasornicelor? (Neglijați micile fracțiuni de timp!)

SFATUL ȘEFILOR DE TRIB

Puțină lume știe că în Australia, după cum se relatează în cunoscuta lucrare „Etnografia continentelor", existau aproximativ tot atîtea limbi și dialecte cîte triburi erau, adică peste 500! Este adevărat, unele din ele se înrudeau, mai ales cele vorbite de triburi vecine, dar lucru sigur este că oamenii aparținînd unor locuri aflate la distanțe mai mari nu se puteau înțelege întotdeauna prin grai.

Fapt interesant, cele mai multe limbi și dialecte aveau forme gramaticale uimitor de bogate, ceea ce venea în contradicție cu susținătorii așa-zisei „înapoieri" a populației aborigene. În limba arandă, bunăoară, există, după demonstrațiile specialiștilor, nu mai puțin de 95 de forme de timp ale conjugării verbelor, iar prin adăugarea unor sufixe, care redau nuanțe mai subtile ale acțiunii concrete, se pot obține pînă la 1000 de forme!

În vestul continentului australian trăiau - și, poate, unii urmași ai acestora mai trăiesc și astăzi - șase triburi de aborigeni, ale căror ținuturi înconjurau un mic masiv muntos. Și în privința acestor triburi exista aceeași caracteristică a limbajului folosit, adică vecinii se înțelegeau reciproc în vorbire, iar ceilalți nu.

La un moment dat a fost nevoie ca cele șase căpetenii ale triburilor să fie convocate pentru a se sfătui privitor la delimitarea unor teritorii în legătură cu vînatul. S-a hotărît ca sfatul să se țină în jurul unei mese rotunde. Pentru a se înlesni convorbirile, șefii triburilor au fost așezați în așa fel încît fiecare să poată să înțeleagă și să fie înțeles de vecinul din dreapta și de cel din stînga sa.

Ce informații vă putem furniza în acest sens? Căpetenia tribului Noala, de exemplu, nu cunoștea deloc limba căpeteniilor din Talaidii și Wanda, după cum căpetenia Wanda nu pricepea spusele căpeteniei Maian. Nu același lucru se putea spune despre căpetenia tribului Maian, care se putea înțelege cu cea a tribului Ningara. Cea de-a șasea căpetenie aparținea tribului Tuatu.

Așa stăteau lucrurile la sfatul celor șase căpetenii. Fiecare putea conversa cu vecinii săi, dar nu și cu ceilalți, decît, bineînțeles, prin intermediul celorlalți. Cum au fost așezate căpeteniile în jurul mesei rotunde?

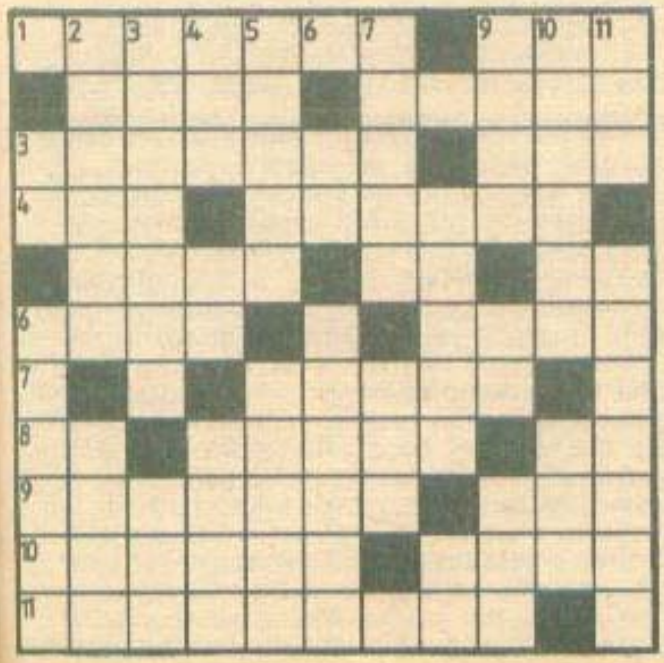

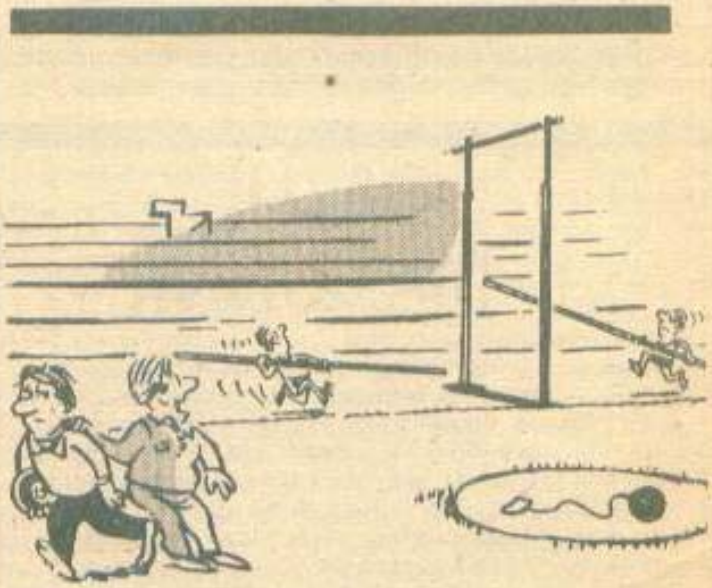

- Uită-te repede! O să fie un spectacol într-adevăr emoționant!

MATA HARI N-A FOST SINGURA

(Urmare din pag. 264)

pus mîna pe indicativele respective și a început să le copieze. Dar, spre ghinionul ei, secretarul lui Erhardt, care o bănuia de mai multă vreme, a intrat brusc în încăpere, prinzînd-o asupra faptului. Sosind profesorul și aflînd cele întîmplate, a amenințat-o că o va preda poliției sub acuzația de furt. Dar frumoasa Flora, știind că nu-și va pune în practică amenințarea (aceasta însemnînd deconspirarea spionului față de autoritățile elvețiene), a jucat o „scenă a disperării", recunoscînd că este agentă britanică și promițînd că, dacă va fi lăsată în pace, va dezvălui secretele spionajului englez. Tîrgul odată încheiat, Flora a început să fabuleze. Profesorul i-a luat drept bune spusele. Cu toate că nu avusese timp să facă o copie după faimoasa „listă", ea memorase totuși mai multe nume ale agenților nemți, de la care, pornind, I.S.-ul a reușit să anihileze întreaga rețea de spioni.

Deși Europa se afla în plin război, ea a continuat să circule nestingherită, avînd un pașaport olandez cu numele de Flore Van Poland, vizat de autoritățile de ocupație germane grație unor nopți petrecute în compania unui „von" cam bătrîior... Care „von" s-a simțit obligat s-o protejeze pe această micuță olandeză atît de neajutorată - biata de ea, își pierduse actele de identitate! - eliberîndu-i un pașaport autentic.

Cu acest „Sesam, deschide-te", Flora vizită Germania, făcînd popasuri la Berlin, München și portul Hamburg - ultimul, ținta călătoriei sale. Primise misiunea de a intra în posesia cifrului secret naval al marinei de război germane. După ce abordă, fără rezultat, o serie de ofițeri superiori ai marinei, reuși să ajungă la cifru prin căpitanul cuirasatului „Principesa Cecilis", de la care sustrase prețiosul document. După ce Flora s-a evaporat, căpitanul, pentru a nu suferi consecințele - îl aștepta curtea marțială -, a tăinuit dispariția cifrului.

Cifrul a ajuns pe căi ocolite, dar sigure, în mîinile englezilor, care l-au întrebuințat cum nu se poate mai bine în bătăliile navale care au urmat. Iar Flora și-a continuat peregrinările prin Europa pînă la sfîrșitul ostilităților, rămînînd și în continuare, după război, în cadrele I.S.-ului.

Se pare că mai vizitase Germania, în misiune fiind, și după acapararea puterii de către Hitler. Dar rezultatele acțiunilor ei de atunci nu ne sînt cunoscute, după cum necunoscută ne este și soarta ei de acum.

În timpul primului război mondial și multă vreme după aceea s-a bucurat de o mare celebritate Mata Hari. Un nume controversat, care a făcut epocă, a stîrnit pasiuni și a iscat dușmănii. Mata Hari: mit sau realitate? Spioana secolului, sau o aventurieră?

Legenda spune că s-ar fi născut în sudul Indiei, într-o familie de sectanți brahmani, primind o educație religioasă și urmînd a fi dăruită lui Buda, spre sacrificare. Dar că, înaintea împlinirii sorocului, ar fi fost răpită de un tînăr englez. Din conviețuirea lor s-ar fi născut un fiu, care ar fi fost otrăvit de unul dintre sectanții fanatici. Mata Hari l-ar fi urmărit pe ucigaș și l-ar fi sugrumat cu propriile-i mîini. Curînd după acest episod, englezul ar fi murit în mod misterios, iar ea, ca să scape de urmărirea sectanților, s-ar fi refugiat, trecînd prin nenumărate pericole, în Europa, unde, ca să aibă cu ce trăi, ar fi prezentat publicului dansurile sfinte învățate în templul lui Buda.

Există și o altă legendă, potrivit căreia Mata Hari ar fi fost fructul dragostei dintre un olandez și o javaneză. La 15 ani ar fi fost trimisă într-o mînăstire. În mînăstire fiind, ar fi fost sedusă de un tînăr preot, cu care ar fi fugit. Preotul ar fi fost excomunicat și ar fi părăsit-o. În continuare, legenda spune că mama ei a internat-o într-un templu indonezian, de unde a fost răpită de un ofițer englez. De la acest punct, ambele variante se contopesc.

Acestea sînt legendele. Dar adevărul?

În realitate, se numea Margaretha Gertrude Zelle. Se născuse în Olanda, la 7 august 1876. Se căsă-

CAZUL MADONNA

(Urmare din pag. 264)

prejurări. Tratamentul medical al mamei secase toate economiile familiei. De ceilalți frați, care mergeau la școală, s-a îngrijit o italiancă, Paola, cu care Silvio Ciccone s-a și recăsătorit. Pentru Madonna s-a găsit o soluție mai ieftină — orfelinatul. S-a întors după un an, marcată de această experiență, și, evident, n-a fost primită cu brațele deschise. O gură în plus însemna o nouă problemă. Mama vitregă se purta urît cu ea. „Eram Cenușăreasa — își amintește Madonna. Cînd mă întorceam de la școală, trebuia să mă ocup de frații și surorile mele, să spăl, să gătesc, să fac cumpărături". De aici o revoltă surdă împotriva destinului și o ură obstinată față de mama de împrumut. Ciopîrțește perdelele pentru a-și confecționa o „toaletă" cu care se plimbă pe străzi, sub privirile stupefiate ale vecinilor. Tuturor le spunea „Sînt obligată să mă îmbrac așa, căci niciodată nu mi se cumpără nimic". Un protest sui-generis, care a atras rușinea familiei în tot cartierul și s-a terminat cu o bătaie zdravănă. „Mărturisesc că făceam absolut totul pentru a-i scoate din fire pe părinții mei — declară Madonna. Afișam maniere cît mai provocatoare pentru a șoca; în special pe mama mea vitregă, care era o **puritană**. Îmi ridicam fusta cînd mă întîlneam cu băieții din cartier. Mama înnebunea văzînd ce fac, dar nici internatul și nici bătaia nu m-au

torise cu colonelul scoțian Macleod, cu care a plecat în Indonezia. Acolo a născut un fiu și o fiică. În 1902 a divorțat și s-a reîntors în Europa. Pentru a-și cîștiga existența, pozează ca model unor sculptori și, în același timp, practică prostituția. Apoi devine dansatoare de bar, producîndu-se în languroase dansuri exotice acompaniate de un instrument indian, un fel de banjo cu două coarde și acorduri monotone. Își începea dansul înfășurată în niște voaluri diafane, pe care, pe parcursul spectacolului, și le lepăda, rămînînd în final absolut goală. Iar ca finalul să fie și mai „punctat", un șarpe cobra uriaș se încolăcea în jurul trupului ei gol. (O precursoare a ceea ce numim astăzi strip-tease, mai puțin șarpele...).

Încăpută pe mîinile unui impresar dibaci, Margarethe debutează în marile capitale europene. Dansurile ei au succes. Un succes din ce în ce mai mare. Este aplaudată, purtată în triumf, înconjurată de numeroși admiratori. Este solicitată pretutindeni. Dansează la Paris, Londra, Berlin, Madrid, Roma. Pretinde sume fabuloase pentru acele vremuri. Este plătită cu cel puțin 2000 de franci aur pentru fiecare reprezentație.

Personalitățile politice și militare ale timpului se înghesuie în jurul ei, o acoperă cu bani și daruri scumpe, ca să-i intre în grații. Intră, în acest fel, în legătură cu șefi de guverne, miniștri, generali, aristocrați, prinți, chiar și cu moștenitorul tronului Germaniei. Dar totul se sfîrșește în primăvara anului 1917, cînd este acuzată de spionaj în favoarea Germaniei, arestată și trădusă în fața unui tribunal militar, care o condamnă la moarte. În ziua de 15 octombrie 1917 sentința a fost îndeplinită.

A fost Mata Hari vinovată de acuzațiile aduse? A fost ea într-adevăr spioană? La această întrebare nu s-a putut răspunde cu precizie nici pînă azi. Tribunalul a acuzat-o că ar fi fost agentă a serviciului secret german, avînd indicativul H-21, că în anul 1910 ar fi urmat cursurile școlii de spionaj din localitatea Lorach, că ar fi fost iubita Kronprinzului și ar fi predat nemților planul de desfășurare a armatei franceze în caz de război, plan pe care l-ar fi obținut de la ofițeri superiori francezi. A mai fost acuzată că se înrolase ca soră de caritate voluntară în zona frontului cu scopul de a obține informații despre proiectata ofensivă franceză din anul 1915 (informații pe care, spune acuzația, le-a obținut și le-a transmis germanilor, din care cauză ofensiva a fost înecată în sînge, pierderile franceze cifrîndu-se la 250 000 de morți); că, grație informațiilor transmise serviciului secret german, nemții au arestat într-o singură zi 66 de agenți francezi în regiunea Verdunului; că a comunicat data despre transporturile navale aliate, germanii reușind, în felul acesta, să torpileze 17 dintre aceste nave; că a sedus un ofițer superior englez, obținînd de la el amănunte despre noua armă britanică – tancul – pe care le-a comunicat nemților; că ofensiva aliată din iarna și primăvara anului 1917 a eșuat din cauză că germanii fuseseră informați asupra acesteia, la timp potrivit, de neobosita spioană. A fost făcută răspunzătoare și de scufundarea vasului „Hampshire", la bordul căruia se afla și lordul Kitchener, comandantul suprem al forțelor britanice. Acestea au fost, în mare, acuzațiile care i s-au adus lui Mata Hari. Pe care ea le-a negat însă în esența lor.

Totuși, cum s-a ajuns la aceste acuzații? Bănuind-o de mai multă vreme că face spionaj în favoarea Germaniei, căpitanul Ladoux, șeful Biroului II (Serviciul secret francez), a interogat-o de cîteva ori, acuzînd-o fățiș de spionaj. Mata Hari, după ce a respins acuzațiile, s-a oferit să colaboreze cu Ladoux.

Întrebată de ce vrea să fie de folos Franței, a răspuns că Franța este a doua ei patrie. După care l-a informat pe Ladoux că, la o anumită dată, vor fi transportate în Maroc, de către submarinele germane, arme pentru rebeli. Somată să spună de unde deține informația, Mata Hari s-a bîlbîit penibil, întîi zicînd că nu-și amintește, mărturisind apoi că a aflat-o de la un ofițer neamț. Informația ei s-a dovedit exactă.

Într-adevăr, la data indicată de Mata Hari au apărut, în apropierea coastelor marocane, submari-

---

convins să mă astîmpăr". La 11 ani e înscrisă la un curs de dans și se îndrăgostește de profesorul ei. E greu de presupus că între cei doi s-ar fi întîmplat ceva, dar relația stîrnește scandal și e gata să se termine în fața tribunalului. Mama vitregă nu pierde ocazia să afirme: „Îl are pe dracu în ea. E o dezmățată și va sfîrși rău".

Madonna încă nu împlinise 16 ani cînd a fugit de-acasă. Cel mai apropiat refugiu este Detroit, unde se poate pierde ușor. Doarme prin sălile de așteptare ale gărilor și în stațiile celebrelor autocare „Grey Hounds", care traversează America. Se face simpatică într-o conversație, primind un sandviș. De fapt, trăiește ca o cerșetoare, dormind cu poșeta sub cap. Vagabondează prin statele Michigan și Ohio, ajungînd la Kansas City, unde e angajată la barul „La Max". Îmbrăcata ca o paparudă urlă și se contorsionează pe scena barului. Aici să-și fi conturat Madonna „stilul"? În orice caz, ceea ce făcea nu-i plăcea nici ei, și, după un an, cu banii adunați, fuge la New York. Metropola e însă greu de cucerit. Doarme prin stațiile de metrou, prin gări, prin adăposturile pentru șomeri. Dar are speranță și tupeu. Bate la toate ușile pentru a obține un rol de figurantă în teatru. E distribuită într-o trupă, dar renunță rapid. Parcă nici New Yorkul n-o mai încape. Cu ultimii bani cumpără un bilet de avion pentru Paris și ajunge în capitala Franței cu doi dolari în buzunar. (Această plecare precipitată poate fi în legătură cu idila cu cîntărețul francez Patrick Hernandez. Dar idila e repede abandonată.) Despre acest episod mărturisește cinic: „Mi-am zis: lasă, că n-o să crăp de foame. Am cunos-

FEMEI-SPIOANE DE-A LUNGUL VEACURILOR

nele germane, care, așteptate de marina militară franceză, au fost scufundate. A fost o primă dovadă pentru Ladoux că Mata Hari este în măsură să cunoască anumite planuri ale comandamentului german. Pentru a o încerca, Ladoux i-a propus să se deplaseze la Bruxelles și să înmîneze niște instrucțiuni unor agenți francezi aflați acolo. Mata Hari a acceptat. Ladoux i-a dat un tabel cu numele a șase agenți. Căpitanul știa cu precizie că cinci din ei sînt în slujba nemților. La puțin timp după sosirea ei în Belgia, cel de-al șaselea, cel care lucra într-adevăr pentru Franța, a fost arestat și împușcat. Prin serviciile engleze s-a stabilit că cel împușcat fusese trădat de o agentă care figura în nomenclatura germană sub indicativul H-21.

A fost o dovadă concludentă pentru Ladoux, care acum aflase și indicativul spioanei. Totuși, nu s-a procedat la arestarea ei, cu toate că Ladoux voise s-o facă. Influenții ei prieteni au intervenit pe toate căile, sfătuindu-l pe căpitan să nu se pripească, pentru a nu face o greșeală. S-a emis părerea că H-21 poate fi o altă spioană, anume cea cunoscută sub numele de „Fraulein Doktor", care activa pe atunci în Franța.

După reîntoarcerea la Paris, Mata Hari a primit, prin ambasada Elveției, suma de 15 000 franci aur. Postul de radio Paris interceptase atunci o telegramă din Spania, adresată comandamentului german din Anvers, în care se confirma remiterea sumei de 15 000 de franci agentei H-21, pentru a-și continua activitatea la Paris. Acum totul era clar pentru Ladoux: Mata Hari era spioană în slujba nemților. El ordonă arestarea agentei H-21, respectiv a dansatoarei Mata Hari.

La proces, Mata Hari a negat o parte din acuzații. Cei 15 000 franci pe care-i primise reprezentau, a zis ea, „cadoul făcut de un ministru". Faptul că i se recomanda „să-și continue activitatea" se referea la profesia ei de dansatoare. Agentul împușcat la Bruxelles, a mai spus ea, a fost, probabil, o întîmplare nefericită. Ea nu predase nemților tabelul încredințat de Ladoux. Referitor la celelalte acuzații, ori a negat, ori a refuzat să răspundă. În linii generale, s-a apărat inabil. N-a reușit să-i convingă pe acuzatori.

Condamnarea la moarte n-a speriat-o. Mata Hari era convinsă că foștii ei adoratori vor interveni și va fi grațiată. Într-adevăr, în ce privește intervențiile nu s-a înșelat. Au intervenit pentru ea doi regi, primul ministru al Olandei și multe alte personalități europene. S-a făcut propunerea ca să fie achitată în schimbul a zece ofițeri francezi aflați în captivitate. Guvernul francez a respins însă toate intervențiile.

Margaretha Gertrude Zelle a fost executată - după cum am arătat - în dimineața zilei de 15 octombrie 1917.

Martori oculari au afirmat că a înfruntat cu demnitate și curaj plutonul de execuție. Se îmbrăcase decent și a refuzat să fie legată la ochi. Iar ofițerului, emoționat, care comanda plutonul, i-ar fi spus: „Nu trebuie să ai mustrări de conștiință că ucizi o nevinovată! Dumneata execuți un ordin!" A continuat, surîzătoare: „Regret că nu te-am cunoscut în alte împrejurări! Acum poți da comanda!"

Și ofițerul a comandat: „Foc"!

Imediat după anunțarea executării sentinței, în edițiile speciale ale ziarelor pariziene de dimineață își făcea loc, insistent, un zvon ciudat. „Nu este adevărat, se afirma, Mata Hari nu a fost executată. Guvernul i-a anunțat execuția, dar, nefiind pe deplin convins de vinovăția ei, a transportat-o undeva, în secret, sub o altă identitate". Un alt zvon suna astel: „Nu, nu a fost executată! Prietenii ei au mituit personalul închisorii și au răpit-o în ultimul moment, ducînd-o spre o destinație necunoscută, unde se află în siguranță".

O mulțime de oameni, cîteva mii, s-au adunat în cimitirul unde fusese săpată groapa pentru Mata Hari. Dar sicriul cu rămășițele pămîntești ale dansatoarei nu a mai sosit. Groapa a rămas goală! Mata Hari nu a fost înmormîntată. Corpul ei fusese transportat la Institutul medico-legal pentru disecție, conform legilor în vigoare, care stipulau că cei pedepsiți cu moartea și executați urmau să facă obiectul unor cercetări științifice. Iar zvonul

---

cut infernul sexual, am făcut dragoste cu toți cei care mă puteau ajuta în carieră... Visam pe atunci să ajung o nouă Edith Piaf". Visul era nobil, dar realitatea crudă. Și tot ea se destăinuie: „Voiam să cînt, dar toți pe care-i întîlneam în această meserie îmi spuneau de la obraz că n-am talent".

Dezamăgită de „farmecul" Parisului, se întoarce la New York, unde reîncepe o viață de mizerie. Pozează ca model pentru un dolar pe oră. Ajunge chiar vedetă într-un film porno. Explicația e simplă: „Cînd nu ai un sfanț, faci orice". În sfîrșit, un anume Mark Kamins, producător de discuri, o angajează la barul „La Danteceria". Îi oferă chiar posibilitatea de a înregistra un disc. Dar cum să te impui în fața concurenței feroce? În lipsa unui manager versat și a publicității de rigoare, clachează. Și atunci, ca o ultimă și providențială șansă, fuge la Hollywood, la un concurs de film. Producatorul nu dorea o vedetă consacrată și se oprește asupra acestei năbădăioase Madonna. Interpreta are chiar modestie. Doarme pe culoare, face foame, dar se dedică rolului. Filmul este un triumf. **Căutînd desperată pe Susan** o scoate pe Madonna din anonimat. Acum își poate lansa un disc cum trebuie. Un **single** îi aduce automat 14 milioane de dolari. Cu banii cîștigați își cumpără o superbicicletă cu zece viteze, explicînd: „De mic copil îmi doream o bicicletă, dar n-am avut-o niciodată!" Rețeta „spectacolelor" ei crește. La City Hall, din New York, 17 000 de locuri se vînd în 35 de minute. Record absolut!

Madonna încearcă să-și aranjeze viața personală, crezînd că trecutul poate fi uitat. Se în-

FEMEI-SPIOANE DE-A LUNGUL VEACURILOR

a continuat să circule, persistînd ani în şir. Cu toate dezminţirile date de guvernul francez, mulţi au continuat să creadă în legenda că Mata Hari trăieşte. Unii au jurat că au văzut-o undeva, în Austria. Alţii afirmau că se călugărise într-o mînăstire a Carmelitelor.

Altă celebritate feminină a spionajului în timpul primului război mondial, contemporană cu Mata Hari, a fost cea cunoscută sub numele de „Frau Doktor" - Doamna Doctor. Legenda o prezintă ca pe o femeie fatală, cu ochi de tigroaică, în relaţii cu mai multe personalităţi politice şi cu principi moştenitori ai timpului. Era considerată ca fiind cea mai capabilă agentă a colonelului Walther Nikolai, şeful serviciului de spionaj german. O altă legendă afirmă că Frau Doktor circula prin Europa sub tot felul de nume: Frau Kör, Fraulein Jansenn, Berthe Heinrichsen, Anna-Maria Laser etc. Legendele care au circulat pe seama ei sînt diferite. Chiar şi versiunea privitoare la moartea ei diferă de la autor la autor.

Unii dintre ei au afirmat că Frau Doktor a fost descoperită de contraspionajul rus şi a fost împuşcată, la începutul războiului, într-un ospiciu de alienaţi mintali. Alţii au susţinut că s-ar fi intoxicat cu stupefiante. S-a mai afirmat că era de o nemaipomenită cruzime, că lichida cu mîna ei pe acei subagenţi care se demascau, iar că pe alţii, deveniţi nefolositori, îi trăda contraspionajului Antantei, făcîndu-i să împărtăşească soarta primilor.

Care este realitatea?

După datele pe care ziaristul Bernard Newman le-a obţinut chiar de la sora ei, în 1954, la München, Frau Doktor se numea Elisabeth Schragmüller. Se născuse în 1886, într-o localitate de lîngă Dortmund. Tatăl ei era primarul comunei. După absolvirea Universităţii din Freiburg obţine diploma de doctor în filosofie şi începe să lucreze la cenzura militară din Belgia ocupată. La recomandarea generalului Von Besseler, şeful administraţiei germane de ocupaţie în Belgia, este încadrată la serviciul de contraspionaj german din Anvers, cu misiunea de a-i interoga pe spionii capturaţi din serviciul Antantei. Dînd dovadă de abilitate şi remarcată de colonelul Walther Nikolai, Elisabeth este avansată la gradul de locotenent, devenind astfel unica femeie-ofiţer din armata Kaizerului.

În continuare, urmează o şcoală specială de spionaj. Ajunge profesoară, apoi conducătoarea şcolii de spionaj din Anvers. În tot timpul războiului, Elisabeth n-a părăsit niciodată Anversul. Legendele care vorbesc despre cruzimea ei sînt, s-ar părea, cu totul neîntemeiate. Se ştie totuşi cert că, odată, l-a demascat pe unul dintre agenţii ei care făcea un joc dublu. Prins cu mîţa în sac, omul, ca să scape, a scos o armă şi a tras în Elisabeth. Din cauza emoţiei sau a grabei, n-a nimerit-o. În schimb, ea, excelentă trăgătoare, l-a omorît din primul foc. Altă legendă, potrivit căreia ea le dezvăluia adversarilor identitatea spionilor deveniţi nefolositori, are următoarea explicaţie: spionajul englez reuşise să identifice sediul şcolii de spionaj din Anvers şi să fotografieze o seamă de persoane - femei, bărbaţi - care frecventau şcoala; fatal, atunci cînd erau trimişi să „lucreze" pe teritoriul duşman, agenţii erau recunoscuţi, arestaţi, judecaţi şi uneori executaţi.

După sfîrşitul ostilităţilor şi capitularea Germaniei, Frau Doktor şi-a continuat activitatea - camuflat - ţinînd conferinţe cu tema „Experienţa războiului".

Prin 1926, împreună cu fratele ei Johan, s-a înscris în partidul nazist, iar după puciul lui Hitler, din 1933, şi după instalarea lui Canaris la conducerea Abwherului, şi-a oferit serviciile spionajului german. Dar a fost refuzată, deoarece, între timp, fratele ei Johan, care fusese numit şef al poliţiei din Magdenburg, intrase în conflict cu Himmler, împărtăşind soarta multora dintre vîrfurile naziste din faimoasa „noapte a cuţitelor lungi", din 30 iunie 1934. După care, fiind suspectată şi urmărită de Gestapo şi deseori chemată la interogatorii dure, s-a retras în comuna ei natală, cu toate că nici acolo n-a fost lăsată în pace. De mai multă vreme grav bolnavă de cancer, a murit în

---

drăgosteşte la nebunie de un anume Sean Penn, face o nuntă magnifică, declară că îşi doreşte copii. Ceremonia avea loc chiar în ziua cînd împlinea 25 de ani. Ce îşi mai putea dori? Trecutul însă o revendică fără putinţă de scăpare. I se dezgroapă vechi fotografii şi filme porno. Madonna se străduieşte să le răscumpere. Fără succes! Fotografui ei vinde drepturile de exclusivitate revistei **Penthouse**, pentru un milion de dolari. Iritată, cîntăreaţa declară că „adoră banii, fiind gata să facă **orice** pentru a-i cîştiga", dar că acum „se mulţumeşte cu puţin confort şi foarte multă dragoste". Are doar o maşină, nu posedă bijuterii, blănuri şi vile. Poate că în spatele acestei declaraţii teribiliste se ascunde un sentiment sincer şi o tendinţă spre liniştea şi „onorabilitatea"... burgheză. Dolarii însă se scurg cu aceeaşi viteză cu care au fost cîştigaţi. Madonna e conştientă că reţeta mai poate fi stoarsă doar **acum.** Dacă dispare, va fi imediat uitată. Acum, fanii o reclamă însă în postura în care s-a lansat. Dezamorsată, „bomba sexy" n-ar mai produce nici o emoţie. Madonna trebuie deci să-şi menţină „stilul". Şi vedeta se învîrte în acelaşi cerc vicios, exhibîndu-se şi urlînd, căutînd cu disperare să se menţină în prima linie. În primăvară a mai reuşit o lovitură de box-office. **Open your heart** a spart toate topurile şi s-a vîndut în milioane de exemplare. Cui să-i fi fost lansat acest apel patetic (în traducere: „Deschide-ţi inima")? Unui singur om sau unei lumi insensibile? Oricum, într-o astfel de lume gloria se plăteşte, iar succesul este efemer. Şi totuşi, 1987 a fost un an extrem de fast pentru Madonna. Un nou film, concerte în Japonia şi Europa, mai multe single care se menţin în primele locuri din topuri. Un an într-adevăr de vis. Dar cît va mai dura visul?

IULIAN COSTANDACHE

FEMEI-SPIOANE DE-A LUNGUL VEACURILOR

februarie 1940.

O altă spioană din serviciul lui Walther Nikolai a fost Anna-Maria Laser, poreclită „Fraulein Doktor", din care cauză deseori a fost confundată cu Elisabeth Schragmüller.

Anna-Maria Laser a fost atrasă în serviciul secret prin prietenul ei, căpitanul de husari Karl von Wisnaski, un as al spionajului. Ea şi-a început activitatea de spioană în Belgia, împreună cu Karl, avînd misiunea de a fotografia şi de a face schiţe ale fortificaţiilor Namurului. Ambii şi-au îndeplinit misiunea, trimiţînd materialul cerut Marelui Stat Major german. Totodată, ei au sugerat ca, în eventualitatea unui atac german asupra Belgiei, acesta să se producă prin forturile Liège-ului spre oraş pentru a paraliza apărarea fortului propriu-zis (aşa s-a şi întîmplat, în 1914). După episodul belgian, murind Wisnaski, Anna a continuat „să lucreze" singură, afirmîndu-se ca un element de bază al spionajului german.

În 1911 a fost trimisă în Anglia, în calitate de guvernantă elveţiană. A reuşit să obţină aici preţioase informaţii referitoare la deplasarea flotei britanice. Dar Scotland-Yardul a depistat-o curînd. Anna a fost nevoită să plece urgent, înainte de a fi arestată, şi să revină în Belgia, unde şi-a continuat activitatea.

Dotată cu un fizic atrăgător şi cu o inteligenţă deosebită – absolvise facultatea de drept şi filozofie „cum laude" –, Anna-Maria ştia să se descurce chiar şi în situaţii-limită. Următorul episod din cariera ei e elocvent. Amică a maiorului René Austin, ofiţer de geniu, călătorea împreună cu acesta într-o maşină decapotabilă. La un moment dat, pe o şosea de ţară, i se deschise poşeta, din care căzură cîteva însemnări. Ajutînd-o să şi le adune, Austin observă că însemnările erau de ordin militar. Intuind cu cine are de-a face, maiorul opri maşina în primul sat. Pretinzînd că are nişte treburi, intră în sediul jandarmeriei. Anna-Maria nu mai aşteptă întoarcerea maiorului. Dîndu-şi seama că a fost deconspirată, se aşeză la volan şi porni într-o cursă a disperării. Pe drum, maşina călcă un porc, omorîndu-l pe loc. Anna-Maria întrezări în animalul mort salvarea ei. În grabă, luă animalul şi îl aşeză în maşină. Apoi reluă, cu aceeaşi viteză, cursa. După cîţiva kilometri, în apropierea unei păduri, se opri, aşeză porcul mort la volan, apoi, turnînd benzină peste tot – şi din belşug pe animal, – dădu foc maşinii, care în cîteva

Mata Hari, cîntăreaţă şi dansatoare celebră în epocă

PERSPICACITATE - SPIRIT DE OBSERVAŢIE - LOGICĂ - DEDUCŢIE

RĂSPUNSURILE PROBLEMELOR DIN PAGINILE 296—303

ENIGMA DIN STRADA APOLODOR

Potrivit însemnării lăsate de dregător, după care fiecare din cei trei lineri a dat trei răspunsuri adevărate şi unul fals, se poate deduce, nu tocmai greu, cine a fost vinovatul de dispariţia Rădovancăi: acesta a fost G. Şi iată de ce. Să presupunem, bunăoară, că vinovat ar fi fost A. În acest caz, răspunsurile sale la întrebările „Ai luat caseta cu bijuterii şi galbenii Rădovancăi?" şi „Bănuieşti pe vreunul din ceilalţi doi că ar fi omorît-o pe Rădovanca?", respectiv NU şi DA, ar fi, evident, false. Or, după cum s-a precizat, fiecare a dat numai cîte un singur răspuns fals. Acelaşi lucru se întîmplă şi cu S, care a răspuns prin NU la prima şi la cea de a treia întrebare. În schimb, în legătură cu G, situaţia se schimbă. Răspunsurile

minute explodă. Cînd sosi maiorul, cu ajutoarele lui, la volanul mașinii zăcea carbonizată „Anna-Maria". Trucul avusese succes.

Odiseea nu s-a încheiat aici. După cîteva ore de mers pe jos prin pădure, Anna-Maria ajunse la granița franceză. În timpul nopții se strecură printre santinele, trecînd pe teritoriul francez. Obosită și nemîncată, ocolind așezările, mergînd mai mult noaptea, ajunsă la capătul puterilor, căzu la marginea unui drumeag, printre niște vii, și rămase acolo, semiconștientă, cîteva ceasuri. Întîmplător, fu zărită de un tînăr care se ducea spre mica-i fermă din apropiere. Adusă în simțiri de Gaston, așa se numea tînărul, Anna-Maria încropi repede o poveste despre o dragoste nefericită, care îi muie inima celuilalt. Tînărul o invită la el și o prezentă surorii lui. Părinții celor doi muriseră de curînd. Anna-Maria rămase mai multe zile la fermă, se întremă, îl zăpăci pe Gaston cu dragostea ei și, într-o noapte, se strecură din casă și o luă la sănătoasa. Nu însă înainte de a subtiliza actele surorii lui Gaston. Astfel ajunse la Paris, unde, în mod discret, înștiință ambasada germană.

O fiică a Orientului, cum spune legenda?

La Paris, ea își reîncepu activitatea, deveni curînd o figură a demi-monde-ului și, din cînd în cînd, amanta unor personalități marcante ale vieții politice. Sesizat, serviciul de contraspionaj francez a pus-o sub supraveghere. Dar, în momentul cînd în apartamentul ei a năvălit poliția, pasărea zburase. Căutată multă vreme, nu a mai putut fi regăsită. Dispăruse fără urme.

Mult timp după terminarea războiului, prin anii '27-'28, într-un cotidian american din New-Jersey au apărut o serie de articole scrise la persoana a treia și nesemnate, referitoare la spionajul din timpul conflagrației mondiale. Într-unul din articole a fost menționată și întîmplarea cu porcul. S-a conchis că autoarea articolelor era chiar Anna-Maria Laser.

Cum a reușit să fugă din Franța, cu toate că era pusă sub urmărire, cum a trecut oceanul chiar în timpul luptelor navale, ajungînd pe noul continent, a rămas o enigmă...

MIHAI COCIU

PERSPICACITATE - SPIRIT DE OBSERVAȚIE - LOGICĂ - DEDUCȚIE

de la întrebările II, III și IV pot fi adevărate, rămînînd să fie considerat ca fals răspunsul la prima întrebare.

RUMMY

Cunoaștem – așa cum arătam și în problema noastră – că numărul punctelor cîștigate la o masă este egal cu numărul celor pierdute. De asemenea, știm că Florina a cîștigat 760 de puncte. Să vedem, așadar, cine ar fi putut cîștiga sau pierde la aceeași masă cu Florina. Există trei posibilități:

I. Florina a cîștigat singură la masă, iar ceilalți trei parteneri au pierdut.

II. La masa Florinei au cîștigat trei parteneri, iar unul a pierdut.

III. La masă cu Florina, doi au cîștigat și doi au pierdut.

Să analizăm fiecare din aceste posibilități:

I. Dacă Florina ar fi fost singura cîștigătoare la masa ei, atunci trebuiau să existe trei parteneri care să fi pierdut în total 760 de puncte. Făcînd totalul a cîte trei parteneri care au pierdut, găsim următoarele formații:

830 + 370 + 210 = 1 410;
830 + 370 + 120 = 1 320;
830 + 210 + 120 = 1 160;
370 + 210 + 120 = 700.

Observăm că nici una din aceste formații nu însumează 760 de puncte, cît a cîștigat Florina. Eliminăm deci această posibilitate. De asemenea, prin același raționament, ajungem la concluzia că nu pot exista nici trei cîștigători și unul care a pierdut.

Ne mai rămîne ultima posibilitate: la masa Florinei, doi au cîștigat și doi au pierdut.

Adunînd două cîte două punctele cîștigate (printre care și 760) și tot cîte două punctele pierdute, vom vedea că singurele formații care dau același număr de puncte – atît pentru cele cîștigate, cît și pentru cele pierdute – sînt 760 + 190 = 950,

flacăra rebus

POFTĂ BUNĂ!

ORIZONTAL: 1) Prepararea mîncărurilor - Fel de mîncare preparat din vită sau pește, prin fierbere în apă sărată, cu diferite ingrediente. 2) Bun pentru prăjit - Produs de patiserie în formă de sul, făcut din aluat, care se umple cu frișcă, cremă etc. (pl.). 3) Zeamă de fructe - Varză prăjită în grăsime. 4) Tartă fără umplutură! - Mîncare cu sos făcută din bucățele de carne prăjită cu ceapă și adaos de cartofi (pl.) - Barbu Herescu. 5) Nu e plăcut s-o găsești la fasole - Prenume feminin - Arbore rășinos. 6) Există și una de bucate, foarte utilă mai ales tinerelor gospodine - Riu în Sierra Leone. 7) Din nou - Iulia Udrescu - Hrana sugarului. 8) Localitate în R.S.F. Iugoslavia - Învîrtire. 9) Învelesc sarmalele! - Hrisov - Tată (fam.). 10) Folositoare - Asalt. 11) Mîncare de orez, gătită de obicei cu carne de pasăre sau cu ciuperci (pl.) - Fript. 12) Anexă la motocicletă - Preparat culinar din vinete, gogoșari, ceapă etc., prăjite în ulei.

VERTICAL: 1) Mîncăruri reci, luate între mesele obișnuite - Fierturi de carne, de legume, uneori cu adaos de făinoase. 2) Cocă - Poftă de mîncare. 3) Arbore exotic - Gustul oțetului (fem.) - Localitate în S.U.A. 4) Bluze rustice - Un fel de tocană de carne cu cartofi sau cu găluște. 5) Bucată mare de pîine (pl.) - Reglare automată a frecvenței (abr.). 6) Pîftie - Folosință. 7) Fel de mîncare preparat din carne tocată amestecată cu ou, verdeață etc., căreia i se dă o formă de rulou și se coace la cuptor (pl.) - Jignire, insultă. 8) A domoli, a liniști - Locotenent (abr.) - Sunetul ceasului. 9) Zarzavat fiert și opărit cu unt - Baie mică. 10) Făcute ochiuri, omletă sau jumări - Un fel de tocană, cu multă boia. 11) Lavinia Rusu - Felie de carne de vacă friptă la grătar sau la tigaie - Radu Cosașu. 12) Fel de mîncare scăzută, preparată din boabe de fasole - Acoperită cu un strat de ulei.

GHEORGHE TOIA

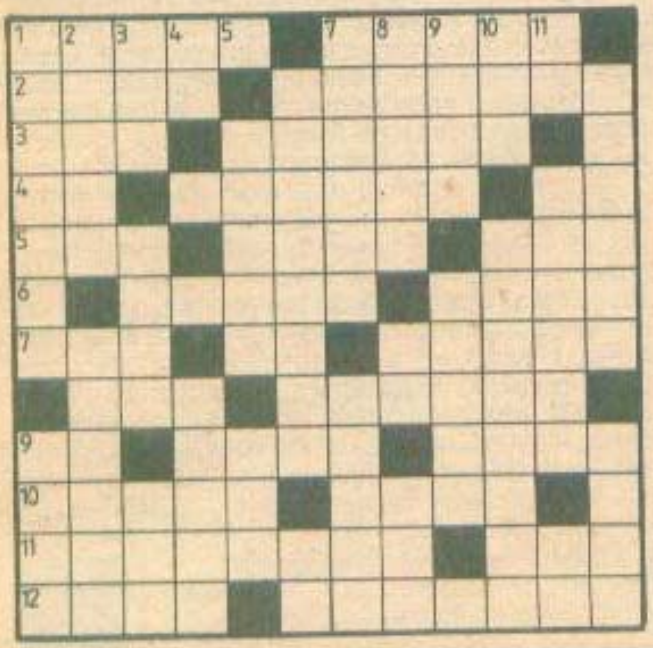

LA MINUT

ORIZONTAL: 1) Casă de comenzi - Păr buclat. 2) Cuvinte potrivite - Lemne încinse. 3) Spațiu extraterestru - Stă în genunchi. 4) Trăiesc pe cea mai mare parte a pămîntului - Jumătatea tatei... 5) ... și a mamei! - Candidați la maturitate. 6) Mărunțișuri de bun-gust. 7) Turnante, la intrare sau ieșire - A pregăti terenul - Punct... luminos. 8) Lină netunsă - El cîntă-n orice casă. 9) Nu pot fi numiți responsabili. 10) Călătorie de nuntă - Atmosferă poetică. 11) Cuvînt introductiv.

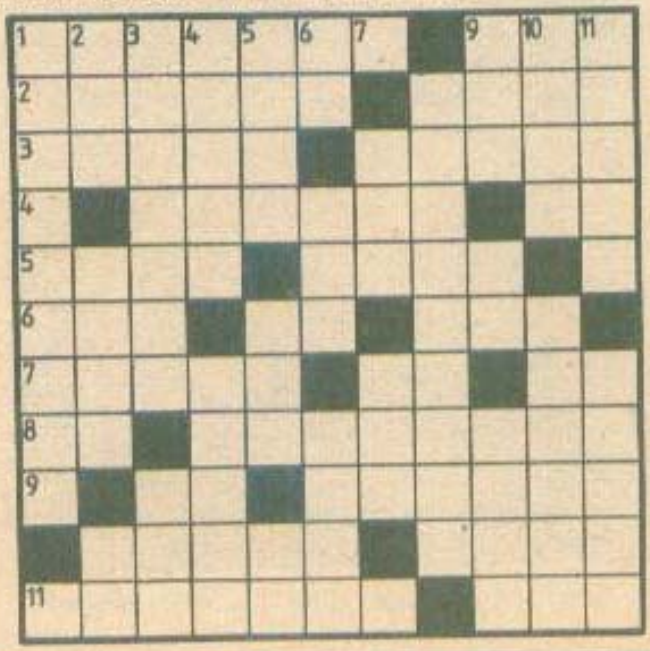

PERSPICACITATE - SPIRIT DE OBSERVAȚIE - LOGICĂ - DEDUCȚIE

respectiv 830 + 120 = 950. Ele corespund cu sumele cîștigate de Florina și Barbu și cu cele pierdute de Lidia și Petre. Înseamnă că la cealaltă masă au jucat Adrian, Ana, Mina și Lucian.

Deoarece nimeni nu a jucat la aceeași masă cu soțul sau soția sa, înseamnă că soțul Florinei trebuie să fie Adrian ori Lucian, care au jucat la masa a doua. Știind însă că soțul Florinei a pierdut, el nu poate fi Adrian, fiindcă acesta a cîștigat 500 de puncte. Deci, soțul Florinei este Lucian. Adrian nu poate fi decît soțul Lidiei, deoarece, reamintim, n-au jucat la aceeași masă soț și soție. Același considerent ne arată că celelalte două perechi sînt formate din Ana cu Petre și Mina cu Barbu.

„MOȘTENIREA SECOLULUI"

Adunați cele trei sume suplimentare la valoarea moștenită, respectiv 2 200 000 + 3 000 000 + 7 300 000 + 521 900 000. Rezultatul este 534,4 milioane dolari. Împărțind această sumă la numărul grupurilor (534,4 : 4), aflăm că primului grup i-ar reveni 133,6 milioane dolari. Scăzînd, în continuare, din această sumă diferența care separă primul grup de celelalte, constatăm că celui de-al doilea grup ar trebui să-i revină (133,6 - 2,2 = 131,4) 131,4 milioane dolari, următorului grup 130,6 milioane dolari, iar ultimului grup, 126,3 milioane dolari. În total, 133,6 + 131,4 + 130,6 + 126,3 = 521,9 milioane dolari, valoarea moștenirii. Adică, pentru fiecare moștenitori, vreo 10 000 de dolari, din care, dacă scădem impozitele pe moștenire, cheltuielile de judecată, de notariat și mai ales sumele cuvenite avocaților, e greu de spus ce mai rămîne...

PUȘTILE DIN APĂ

Combinația cea mai avantajoasă pentru a scoate la suprafață cel puțin două puști-mitralieră de același tip și cel puțin patru cutii cu cartușe potrivit acestui tip, ținînd seama totodată ca greutatea totală a acestora să fie cît mai redusă, este de a se lua 14 mitraliere și 13

VERTICAL: 1) Specialități de limbă... cu sare. 2) Direcția spațiului locativ - Descoperă urma omului zăpezilor. 3) Ora stingerii - O vorbă de pomană. 4) Mai demult erau oameni de treabă - Frumoasele cu mulți admiratori. 5) Citit repede de noi! - Haină la comandă. 6) În curs de dezvoltare - Ținut sub călcii. 7) Primele la învățătură. 8) Adunare generală - Arătat mai departe. 9) Compune perfect pentru... voi - Una nemaivăzută. 10) Cuvînt de ordine - Merge de la sine - Pere din sere! 11) Mașină de tocat.

Dicționar: ROLAND

IOAN CARAIMAN

☐ ACASĂ

ORIZONTAL: 1) Poet român contemporan (Radu), autorul volumului de versuri „Iarba verde, acasă" - Crestătură. 2) Prozator român (Ion), semnatarul povestirii „Acasă", inclusă în volumul „Anii adolescenței" - Protagonista romanului „Acasă" de Ștefana Velisar-Teodoreanu. 3) Petre Ghelmez - „Doi tineri din...", comedie de William Shakespeare care începe cu versul „Cine stă mereu acasă capătă spirit casnic", devenit proverb cu sensul că, din lipsă de contact cu viața și lumea, cineva judecă și vede îngust - Robert Young. 4) Exclamație care exprimă surprindere sau neîncredere - Pește oceanic - Oraș în Franța. 5) Lucrare dată elevilor pentru a fi pregătită acasă - „La... acasă", unul din nemuritoarele valsuri ale lui Johann Strauss-fiul - Localitate în insula Mindanao (Filipine). 6) Zeul suprem în mitologia greacă - Cei de-acasă, din familie. 7) „Cînd... nu-i acasă", poezie inserată de Șt.O. Iosif în volumul „Lumea lor!" - Localitate în Norvegia. 8) „De ce m-ați dus de lîngă voi,/ De ce m-ați dus de-acasă?/ Să fi rămas fecior la plug,/ Să fi rămas la...", versuri din poezia „Bătrînii" de Octavian Goga - Piatră semiprețioasă. 9) Hain - „Bun..!", urare adresată de o persoană care pleacă, celor de acasă - Radu Rosetti. 10) Leon Negruzzi - „... la întoarcerea acasă", poezie de Salamon Ernő din volumul „Cîntec pentru urmași" - Menajera familiei Andergast din romanul „Cazul Mauritius" de Jakob Wassermann, care i-a purtat de grijă micului Etzel, după ce mama acestuia a fost obligată să plece de-acasă. 11) „Murind pentru prima...", volum de versuri în care Mircea Micu a inclus și poezia „Acasă" - „Du-mă acasă, măi.../ Du-mă acasă, ce mai stai", refren dintr-un șlagăr românesc.

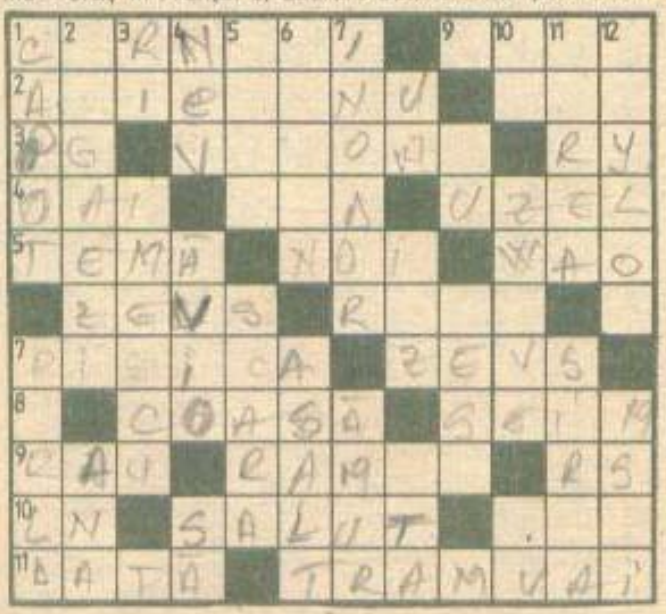

VERTICAL: 1) Îmbrăcăminte pe care femeile o poartă numai acasă - Actriță franceză (Dita; 1906-1971), protagonista filmului „Întoarcerea acasă". 2) Scriitor român (Tudor; 1880-1967) din a cărui proză citām „Vizita acasă" și „Acasă, la noi" - Eroina romanului „Ion" de Liviu Rebreanu, care este snopită în bătăi și trimisă „acasă", pe rînd, cînd de taică-său, Vasile Baciu, cînd de bărbat, Ion al Glanetașului. 3) Romulus Iliescu - Din povestirile acestui prozator contemporan (Corneliu) am ales schița „Acasă" (vol. „Între două trenuri"). 4) Aluniță (med.) - Localitate în Italia - În sfîrșit, acasă! 5) Insucces - „...la cer", volumul în care Virgil Carianopol a publicat poezia „Celor de acasă". 6) Actriță americană de origine franceză (Leslie), partenera actorului italian Nino Manfredi în filmul „Tată de familie" - Atac. 7) Fără miros - Fluviu în U.R.S.S. 8) Ulpiu Nicolau - Termen sportiv care indică „egalitate" - Fir textil. 9) Simbolul aurului - Vechea denumire a satului Deaj. 10) Ion Pas - Scriitor german (Arnold; 1887-1968), din ale cărui romane de investigație socială notăm „De Vrient s-a întors acasă" - Romulus Vulpescu. 11) Coautor (Eugen), împreună cu Nicușor Constantinescu, al versurilor melodiei „Hai acasă, puișor" de Ion Vasilescu - Nevasta lui Dragomir din schița „Acasă..." de Ion Agârbiceanu. 12) Actriță americană de origine engleză (Elizabeth), protagonista filmului „Lassie vine acasă", realizat de Fred M. Wilcox - „...veneau acasă", peliculă din creația regizorului Jean Negulescu.

DICȚIONAR: UZEL, WAO, ZEVS, SEIM, NEV, AVIO, AMURIUS, DEAS.

GH.AL. KISSLING — IANCU PANTALON
Bîrlad

PERSPICACITATE - SPIRIT DE OBSERVAȚIE - LOGICĂ - DEDUCȚIE

cutii de cartușe. În acest caz, povara totală va avea 153 kg.

Între cele 14 puști-mitralieră există, în mod sigur, două de același tip, dar această cifră limitează la 13 numărul cutiilor de cartușe care să satisfacă cerințele, adică să fie cel puțin 4 cutii pentru tipul respectiv. Firește, s-ar putea lua chiar numai 5 puști-mitralieră, dar ar fi nevoie de 125 de cutii de cartușe, pentru a avea siguranța că cel puțin patru sînt potrivite, iar asta ar duce la o greutate de 175 kg.

Mai sînt și alte combinații posibile: de exemplu, 8 puști-mitralieră și 93 de cutii cu cartușe, sau 11 puști-mitralieră cu 60 de cutii de cartușe, dar toate dau, în total, greutăți mai mari, respectiv 173 și 170 kg.

„EU NU VĂD, TU NU VORBEȘTI, EL NU AUDE"

Bănuiala a fost întemeiată pe faptul, paradoxal poate, că nu s-a găsit nici o amprentă, cu toate că amprentele au fost căutate cu mare minuțiozitate! Pe aparatul telefonic trebuiau neapărat să existe amprentele soțului, deoarece el telefonase la poliție. În grija de a face să dispară orice urmă, el ori a șters cu atenție toate obiectele pe care le-a atins, ori a uitat să-și scoată mănușile cu care săvîrșise crima. Urmele lăsate de bocanci pe zăpadă au fost o încercare de a abate cercetările spre altă direcție. Plecînd de la club, soțul a intrat în casă, a luat dintr-o ascunzătoare bocancii cumpărați mai înainte și păstrați anume pentru o asemenea împrejurare - o seară cu ninsoare. Apoi a rămas ascuns undeva, într-un gang, pînă ce s-a format un strat suficient de zăpadă. Bocancii fuseseră pregătiți anume, fiindu-le găurită pielea pentru a putea fi legați de picioare invers, adică avînd tocurile în față. În apropierea casei, într-un loc ferit, soțul și-a prins de picioare bocancii, în modul arătat, și a intrat în casă. A ascuns la loc bocancii, apoi și-a omorît soția. Spre ziua a telefonat la poliție, scăpînd însă din vedere amănuntul că amprenta sa trebuia să existe neapărat pe telefon.

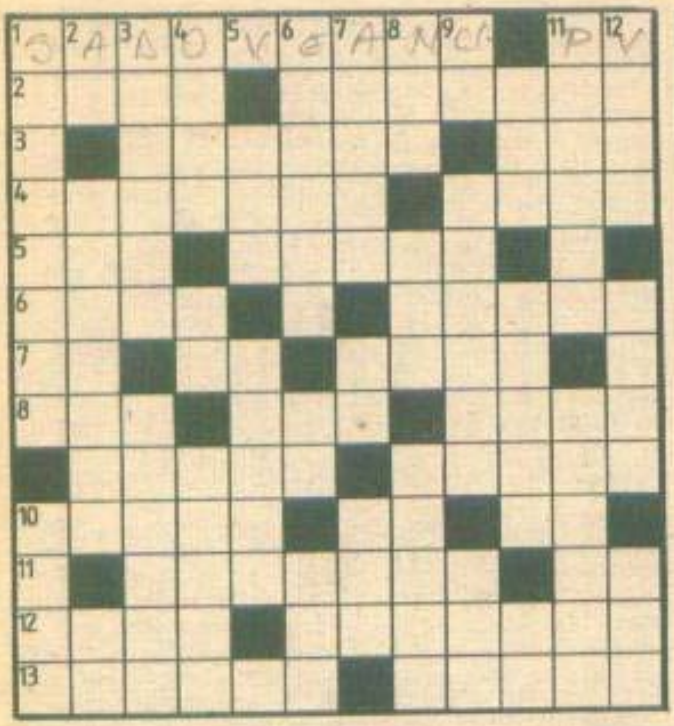

☐ IPOSTAZE

ORIZONTAL: 1) Pisc al slovelor române, scriitor (1880–1961) considerat drept „o ipostază genială a spiritualității românești" (Mihail) – Petru Vintilă. 2)"... ipostaze ale mării", piesă muzicală pentru pian și orchestră de Valentin Petculescu – „...ipostaze ale propriei geneze", poem de Lucian Vasiliu. 3) Poet român care ni s-a înfățișat cu un întreg ciclu de „Ipostaze" în versuri (vol. „Pietre kilometrice"; Petre) – Poet epic, recitator și cîntăreț în Grecia antică. 4) Singura dramă a lui I.L. Caragiale, în care Ion, victimă a unei erori judiciare, „apare în ipostaza individului resemnat în fața forței de oprimare a unui regim de puternică nedreptate socială" – Fiica serdăresei Zinca Bălcescu, prezentată în romanul „Un om între oameni" de Camil Petrescu „în ipostaza surorii al cărei devotament merge pînă la jertfire". 5) Eficacitate biologică relativă (abr. med.) – Erou din romanul „Anotimpul pierdut" de Anișoara Odeanu, care, împreună cu iubita sa Olga, „se înfățișează cititorului în ipostaza unui cuplu pasional". 6) Sat în județul Mureș – Sculptor român, realizatorul a trei „Ipostaze" în bronz, cu o vădită tendință spre metaforă și simbol (Ion Lucian). 7) Simbolul clorului – Toma Lupan – Rămîn după treierat. 8) Orășel în R. P. Mongolă – Lac în Paraguay – Locuință. 9) Greutate exprimată în tone – Compozitorul unor „Ipostaze contrapunctice pe teme maramureșene pentru 2 violine și percuție" (Dan). 10) Calominatorul lui I.L. Caragiale, care „a inventat un autor, a inventat un traducător, a plăsmuit cîteva pagini pe care le-a tipărit cu litere chirilice și a încercat astfel, armat cu probe materiale, să zguduie și să distrugă o faimă națională, punîndu-l pe marele dramaturg în ipostaza unui plagiator" – Ochi de lanț – Ana Blandiana. 11) Cascadă la frontiera dintre S.U.A. și Canada, „o ipostază a măreției naturii în fața căreia omul, extaziat, este nevoit, în final, să reflecteze la condiția sa pe acest pămînt" – Sînt (pop.). 12) Poet român (1886–1954), al cărui volum de publicistică „Notițele mele" a fost subintitulat „Ipoteze și ipostaze" (Emil) – Prozator român, semnatarul nuvelei „Într-o ipostază nedorită" (Marcel Constantin). 13) Zburătoare – Istoric și scriitor român care, relatînd sfîrșitul lui Decebal, a arătat că: „...sîngele lui fierbinte, după ce și-a trecut ascuțișul curb al spadei prin strunele gîtului, rourează pămîntul de sub un stejar bătrîn din Carpați, apărînd într-o ipostază unică în cartea de aur a patriei noastre" (Dumitru).

VERTICAL: 1) Poet român (1933–1983) care „a șocat verbul cu seismul modern al constrînsului expresiv", așa după cum rezultă și dintr-o „Ipostază" scrisă în 1981 (Nichita) – Fizionomie. 2) Măsură de suprafață – Poet român pe care l-am surprins într-o „Ipostază marină" (Constantin) – Între cal și călăreț. 3) „...felul în care înaintez", volumul în care poetul și muzeograful ieșean Lucian Vasiliu a inclus și poezia „Proprii ipostaze ale propriei geneze" – Poet al cărui volum selectiv de versuri, intitulat „Ipostaze", a fost distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1968 (Ștefan Augustin). 4) Mioriță – Reclamă liniște... în orice ipostază! – Filozof român de mare profunzime și expresivitate a limbajului, care a scris recent eseul „Cultura europeană în ipostaza substantivului" (Constantin). 5) Siglă pentru „Organizația șoimii patriei" – Artista nespus de pură și frumoasă din romanul „Pasiuni" de Constantin Chiriță, a cărei dragoste pentru inginerul Mușat „se confundă cu setea de ideal, spre care aspiră necontenit, ca unică ipostază a existenței sale". 6) Calificativ – Petre Jianu – Cenușiu. 7) Înconvoiat în formă de arc (rar) – Începutul poveștii! – Într-adevăr, desigur. 8) Localitate în Uganda – Emanuela în familie – Poetul unor „Ipostaze ale vieții" (Vlaicu). 9) În cupă! – Semnatarul desenelor din ciclul de „Ipostaze ale imaginarului – Metamorfoze" (Ion) – Club automobilistic din Luxemburg. 10) „Pe-o gură

PERSPICACITATE - SPIRIT DE OBSERVAȚIE - LOGICĂ - DEDUCȚIE

CÎINII LUI AMUNDSEN

După cum s-a arătat, forța unei cete formate din 6 cîini groenlandezi și 4 siberieni este echivalentă cu cea a unei cete alcătuite din 6 cîini siberieni și 3 cîini groenlandezi.

Așadar, se poate obține aceeași forță scoțînd din ceată 3 cîini groenlandezi și adăugînd 2 cîini siberieni. Deci, 2 cîini siberieni au o forță egală cu cea a 3 cîini groenlandezi

FELICITĂRI PENTRU PAULA

Raționamentul pornește de la precizarea că Paula a primit cel mai mare număr de cărți poștale, urmată de Gina, iar Maria, cel mai mic număr. Aceasta exclude posibilitatea ca vreo altă fată să fi primit același număr de felicitări ca cele trei. Observăm, în continuare, că, pentru a avea cîte un singur număr de ilustrate pentru fiecare dintre cele trei fete numite mai sus – și pentru ca acest număr să nu se mai repete la vreo altă fată – este posibilă o distribuire a cărților poștale, și anume: 5, 3, 2, 2, 2, 2, 1. Așadar, Paula a primit 5 cărți poștale, Gina – 3 și Maria – 1. Deoarece 5 + 3 + 1 = 9, înseamnă că celelalte patru fete au primit cîte 2 ilustrate fiecare. Aceeași repartizare trebuie avută în vedere și pentru băieții care au expediat cărțile poștale ilustrate: André – 5, Bibi – 3, Georges – 1.

Știm că Gina, Lavinia, Anna și Denise au primit ilustrate de la André.

Deci André a mai trimis încă o ilustrată unei fete, al cărui nume încă nu-l cunoaștem. Bibi, la rîndul său, a expediat trei ilustrate, deci el nu a mai trimis nici una altei fete. În aceeași situație se află și Constant, care a trimis cele două ilustrate pe adresa Irenei și a Denisei. Așadar, dacă Bibi și Constant, după cum am văzut, și-au epuizat ilustratele, cele cinci felicitări primite de Paula provin de la ceilalți cinci băieți, respectiv de la André, Daniel, Jean, Leon și Georges.

de...", volum de versuri în care Emil Botta a inclus și poezia „Ipostaze ale îngerului" - Adevărată - Antemeridian. 11) Străbate o arteră pe jos - Eroina nuvelei „Cele două ipostaze" de Sanda Movilă. 12) Sculptor român (1913-1980) „sedus de frumusețea robustă a realului, pe care o ipostaziază estetic", a cărui artă („Monumentul ostașului" de la Carei, „Monumentul de la Moisei" ș.a.) e strîns legată de pămîntul Maramureșului (Gheza) - Omenesc - Deasupra.

Dicționar: AED, EBR, SAES, ÜÜD, NOA, ACL.

ADAM STOICA

LOCURI, FAPTE, MONUMENTE

ORIZONTAL: 1) Capitală sud-americană, în centrul căreia poate fi vizitat un panteon ridicat în memoria eroului național Simón Bolívar - Clasament al preferințelor muzicale. 2) Localitate în nord-vestul țării noastre unde există un muzeu al „Țării Crișului" și muzeele memoriale „Ady Endre" și „Iosif Vulcan" - Cea memorială, închinată lui George Bacovia, se află în municipiul Bacău. 3) Punct de sprijin al unei activități (fig.) - Hornar. 4) Oraș în U.R.S.S. unde a fost ridicat monumentul „Mama Armenia" - Simbolul nichelului. 5) Una dintre cele trei corăbii din prima expediție a lui Cristofor Columb - Renumită stațiune balneoclimaterică și turistică pe Coasta de Azur. 6) Cel al lui Manuc, restaurat și reamenajat, constituie una din atracțiile turistice ale Bucureștiului - Petre Vasilescu - Gen, categorie. 7) A seca - La ieșirea din Ravenna! - Aurel Andone. 8) George Ionescu - Oraș în Turcia europeană unde se află, între altele, celebrele monumente arhitectonice biserica Sf. Sofia, Palatul Topkapi-Sarai și moscheea Suleimanie. 9) Înainte de amiază (abr.) - Arhipelag între Oceanul Atlantic și Marea Caraibilor care constituie America Centrală insulară. 10) Comună în județul Argeș, în raza căreia se află o cetate atribuită de cronicari lui Vlad Țepeș - Lac în U.R.S.S. 11) Municipiu în sudul Moldovei, în a cărui piață centrală se află „Monumentul Unirii" - Abreviație pentru „Total digestibil nutriens" (med. vet.).

VERTICAL: 1) Capitală nord-europeană, în al cărei port a fost instalată statuia sculptorului Eriksen, intitulată „Mica sirenă", amintind călătorului frumosul basm al lui Andersen. 2) Măsuri agrare - Important centru moldav unde pot fi admirate monumentele Trei Ierarhi, Golia (ctitorie a lui Vasile Lupu) și Palatul Culturii - Alexandru Oprescu. 3) Oraș în nordul Italiei, unde se află

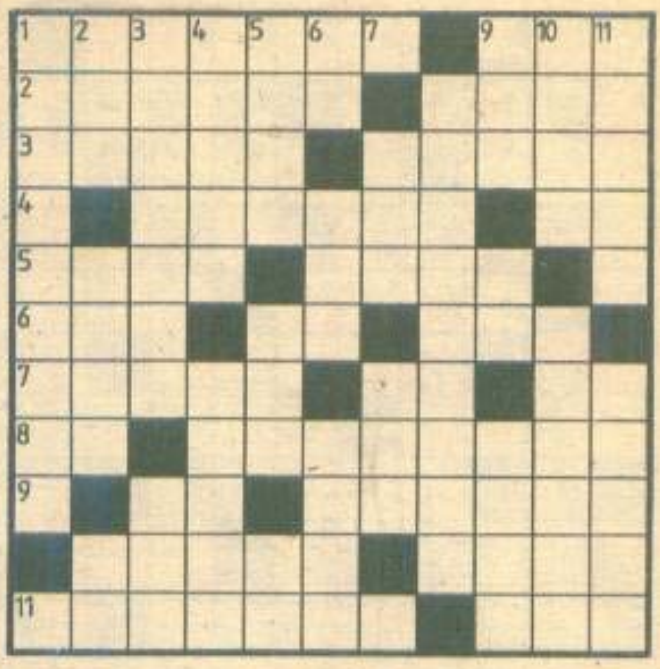

celebrele mozaicuri reprezentînd pe Justinian și Teodora, mormîntul lui Dante și mausoleul lui Teodoric din sec. VI - Construcții triumfale, aflate în numeroase capitale ale lumii (sg.). 4) A iubi din toată inima - Oraș în sudul Franței, unde pot fi vizitate monumentele arhitectonice romane ca turnul „Magne", arenele și templul numit „Maison Carrée". 5) Pilcuri - Scriitor român (1895-1974), autorul notelor de călătorie intitulate „Carte despre drumuri lungi" - Notă muzicală. 6) Adriana Alexandrescu - Vest-nord-vest - Muscă rea. 7) Piesă la șah (pl.) - Pitic. 8) Important port maritim românesc, unde se află statuile lui Ovidiu și Eminescu, un edificiu roman cu mozaic și un „far genovez". 9) Taler de balanță - Alecu Ionescu - Mic restaurant. 10) Locuitor al unei regiuni a țării noastre, situată în nordul Carpaților Orientali, izvor de bogate tradiții folclorice - Comună pe Mureș intrată în istorie datorită luptelor grele purtate aici de ostașii români împotriva fasciștilor, în toamna anului 1944. 11) Între atracțiile turistice ale acestei capitale europene se numără Muzeul Luvru și Turnul Eiffel - În apropiere de acest oraș din județul Bihor se află frumosul obiectiv turistic Vadul Crișului.

Dicționar: ARIS, TSD, NAN.

ANDREI CIURUNGA

PERSPICACITATE - SPIRIT DE OBSERVAȚIE - LOGICĂ - DEDUCȚIE

CEASORNICELE BUCLUCAȘE

Toate cele patru patrule au ajuns la destinație la ora fixată. Și iată de ce: cei care au primit ceasul patrulei a doua - convinși că aranjează ceasul lor, care o lua înainte cu un minut pe oră - l-au pus la ora 13 și 46 de minute, cu gîndul că peste 14 ore (avînd în vedere cele 14 minute, pe care ceasul urma să le ia înainte) el va arăta ora 16 fix. După cum știm însă, acest ceas nu o lua înainte, ci rămînea în urmă 6 minute la fiecare 14 ore. Înseamnă că după trecerea acestor 14 ore (micile fracțiuni de timp le neglijăm), la destinație ceasul ar fi trebuit să arate ora 15 și 40 de minute.

Ceasul al treilea fusese potrivit în ritmul de mers al celui de-al doilea ceas, adică socotindu-se o întîrziere de 6 minute la 14 ore. Deci acele sale au fost puse la ora 14 și 06 minute, pentru a avea de unde să rămînă în urmă 6 minute în cele 14 ore următoare. Nu s-a întîmplat însă așa, fiindcă în acest interval de timp acest ceasornic nu numai că n-a rămas în urmă cele 6 minute, cum se presupunea, ci, dimpotrivă, potrivit cusurului pe care-l avea, urma să o ia înainte cu 9 minute. Astfel, la ora 16 el urma să indice ora 16 și 15 minute.

Știm că ceasul primei patrule fusese potrivit de ultima patrulă, care a luat în considerare avansul de 9 minute ce-l lua ceasul ei. Așadar, acele au fost așezate la ora 13 și 51, pentru ca după 14 ore ceasul să indice fix 16. Dar acest ceas avea năravul să înainteze cu un minut pe oră, adică cu 14 minute în 14 ore, ceea ce înseamnă că la ora 16 trebuia să arate 16 și 05 minute.

Acum să recapitulăm cît indicau ceasurile fiecărei patrule în clipa sosirii la locul de destinație:

Ceasul primei patrule - ora 15 și 40 minute.

Ceasul celei de-a doua patrule - ora 16 și 15 minute.

Ceasul celei de-a treia patrule - ora 16 și 05 minute.

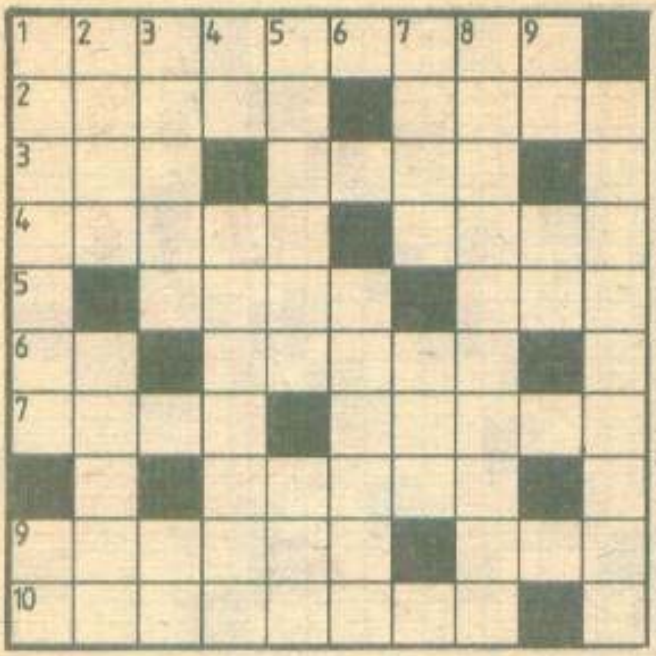

STILIZĂRI

ORIZONTAL: 1) Apreciați la învățătură. 2) Automobil de marcă (pl.) - Probă de material. 3) Remarcat prin absență - Curat-murdar... 4) A simți o ușurare - Pudrat cu praf de stele. 5) Praf alb ce se ia ca întăritor - Are o floare bătută (sg.). 6) Luate din șerpar! - Șarpe constrictor... de pădure. 7) Cu o zi înainte - Patru la compunere. 8) Nota maximă. 9) De formă... plată - Culmea culmilor. 10) O casă la care broasca nu are cheie.
VERTICAL: 1) Cîntece de petrecere - La subsolul blocului! 2) E de-o seamă - Sac... de dormit. 3) Tras pe sfoară... - Oreste... în Corint! 4) Cap de elan, corp de melc și coadă de cățel! - Debilă! 5) A se da în vînt - Colivie pentru păsărele. 6) A fi absorbit pînă la un anumit punct. 7) Prins la malul apei - Cu caracter de brută (masc.). 8) Pierdută-n nori... 9) Ofertă de serviciu - Cununi... din cetină! 10) Face față într-un mod strălucitor.

MIHAI ZGUBEA

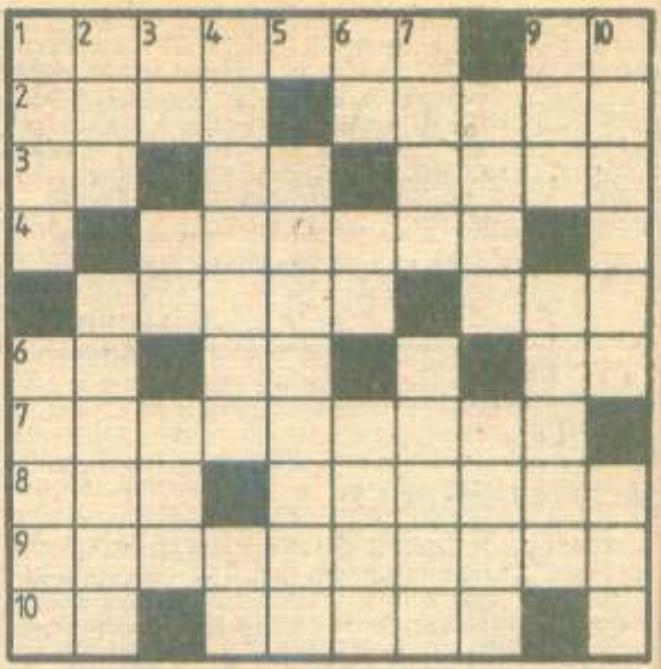

DEFINITE... ÎN ESENȚĂ

ORIZONTAL: 1) Picior de lemn - Un capăt de dulap! 2) Crestătură pe trunchi - Scîndură... de păr. 3) Ulm scorburos! - Bătutul în lemn - Strachină de lemn. 4) Lemn dat la gealău. 5) Meșterul acoperișurilor de șindrilă - Merge la repetiție. 6) Limitele silvei! - Intră-n roți! - Coadă de lance din cedru! 7) Vedere în luminiș (fig.). 8) Document oficial - Prăbușit ca un buștean. 9) Tăietor de lemne. 10) Tei fără coroană! - Întăritoare pe la tocuri (sg.).
VERTICAL: 1) Arbore... de esență tare - Strachini mari din lemn scobit. 2) Sector pomicol - Arbori... de plîns. 3) Rădăcină de mahon!... - ... și de fagi! - Fibre. 4) Muncitor forestier - Talia ursilor! 5) Codru legănat de vînt (poet.). 6) Zbici! - Pădurețe în esență! - A se îndesa în pămînt. 7) Peri tomnatici - Au deseori scoarțe tari. 8) Esență de paltin! - Hipodrom. 9) Cercuri de lemn - Dinții de colo. 10) Ocolul silvic - Trăgător din lemn de cireș (od.)

ION ȚÂRLEA

PERSPICACITATE - SPIRIT DE OBSERVAȚIE - LOGICĂ - DEDUCȚIE

Ținînd seama că, după ceasurile lor, ultimele două patrule au ajuns cu 15 și, respectiv 5 minute mai devreme, iar prima patrulă cu 20 de minute mai tîrziu, rezultă că toate formațiile au ajuns deodată.

SFATUL ȘEFILOR DE TRIB

Se ne imaginăm masa rotundă în jurul căreia erau așezate căpeteniile celor șase triburi și să marcăm cu numerele 1-6 locurile pe care acestia le ocupă. Locul 1 îl vom rezerva căpeteniei tribului Noala.
Deoarece știm că Noala nu cunoștea limba triburilor Talaidii și Wanda, este evident că respectivele căpetenii nu pot ocupa locurile 2 și 6, de lîngă Noala. Deci, de o parte și de cealaltă a căpeteniei Noala, respectiv pe locurile 2 și 6, pot sta fie Maian și Ningara, fie Maian și Tuatu, fie Ningara și Tuatu. Care din aceste căpetenii ocupă cele două locuri? Din această dilemă ne scoate afirmația potrivit căreia căpetenia tribului Maian se putea înțelege cu cea a tribului Ningara. De aici deducem că Maian și Ningara nu pot avea între ei o altă căpetenie (în cazul nostru, pe cea din Noala), deoarece ei nu și-ar mai putea vorbi. În consecință, renunțăm și la această posibilitate.
Mai rămîn celelalte două posibilități: Maian și Tuatu, respectiv Ningara și Tuatu. Cunoaștem însă că Maian nu putea fi așezat lîngă Wanda, deoarece, cum s-a spus, aceste căpetenii nu se înțelegeau. Înseamnă că Maian trebuie să se găsească oricum lîngă Noala. Am văzut mai înainte că nu era posibilă ordinea Maian-Noala-Ningara. Singura posibilitate pe care o mai avem este ca în cele două părți ale căpeteniei Noala să se afle Maian și Tuatu. În consecință, ordinea așezării la masa tratativelor a fost: fie Noala, Maian, Ningara, Wanda, Talaidii, Tuatu, fie invers; în tot cazul căpetenia Noala nu putea sta decît între căpeteniile triburilor Maian și Tuatu.

DIN ANIVERSĂRILE ANULUI

SUCEAVA 600. 10 februarie 1388: e atestată documentar Cetatea de Scaun Suceava, ridicată de Petru I Mușat, leagănul gloriei lui Ștefan cel Mare. 18 august 1388: e atestat orașul Suceava, capitală a statului Moldovei (pînă în 1566) și reședință domnească. BRÂNCOVEANU 300. La 29 octombrie 1688 urcă pe tronul Țării Românești Constantin Brâncoveanu, voievod luminat, ziditor de cultură, martir al dragostei pentru țară. ASACHI 200. La Herța (Dorohoi), cu 200 de ani în urmă, se naște Gheorghe Asachi, fondator al învățămîntului (1813), al teatrului (1816) și al presei românești („Albina românească", 1829) în Moldova.

Suceava 600

Brâncoveanu 300

Asachi 200

Ateneul Român 100

ATENEUL ROMÂN 100. La 24 februarie 1888 „prin contribuția a tot neamul românesc", se inaugurează palatul Ateneului Român, podoabă arhitectonică a Bucureștilor și prestigios focar național de cultură.

ALTE DATE ANIVERSARE ROTUNDE ● 150 de ani de la apariția „Gazetei de Transilvania" (12 martie 1838), urmată, la 2 iulie al aceluiași an, de suplimentul său literar „Foaie pentru minte, inimă și literatură" ● 140 de ani de la revoluția română din 1848 ● 40 de ani de la actul naționalizării (13 iunie 1948).

Coperta 1: momente din lupta multiseculară a poporului pentru unitate și independență națională, strălucit împlinită în anii Epocii Nicolae Ceaușescu. **Coperta 4:** omagiul adus de Constantin Brâncuși, la Tîrgu Jiu, eroilor războiului pentru reîntregire.

De realizarea Almanahului Flacăra 1988 s-au îngrijit:
NICOLAE ARSENIE (redactor șef adjunct al revistei Flacăra), **ILIE PURCARU** (responsabilul almanahului), **COCA PINTILIE** (macheta), **POMPILIU CLONDA** (prezentare artistică), **LUCIAN POPA** (coperta, grafica), **VIORICA PUICĂ** (corectura), **ANA VOICU, POMPILIU DUMITRESCU** (secretariat tehnic)

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii" sub comanda nr. 70326

Lei 30
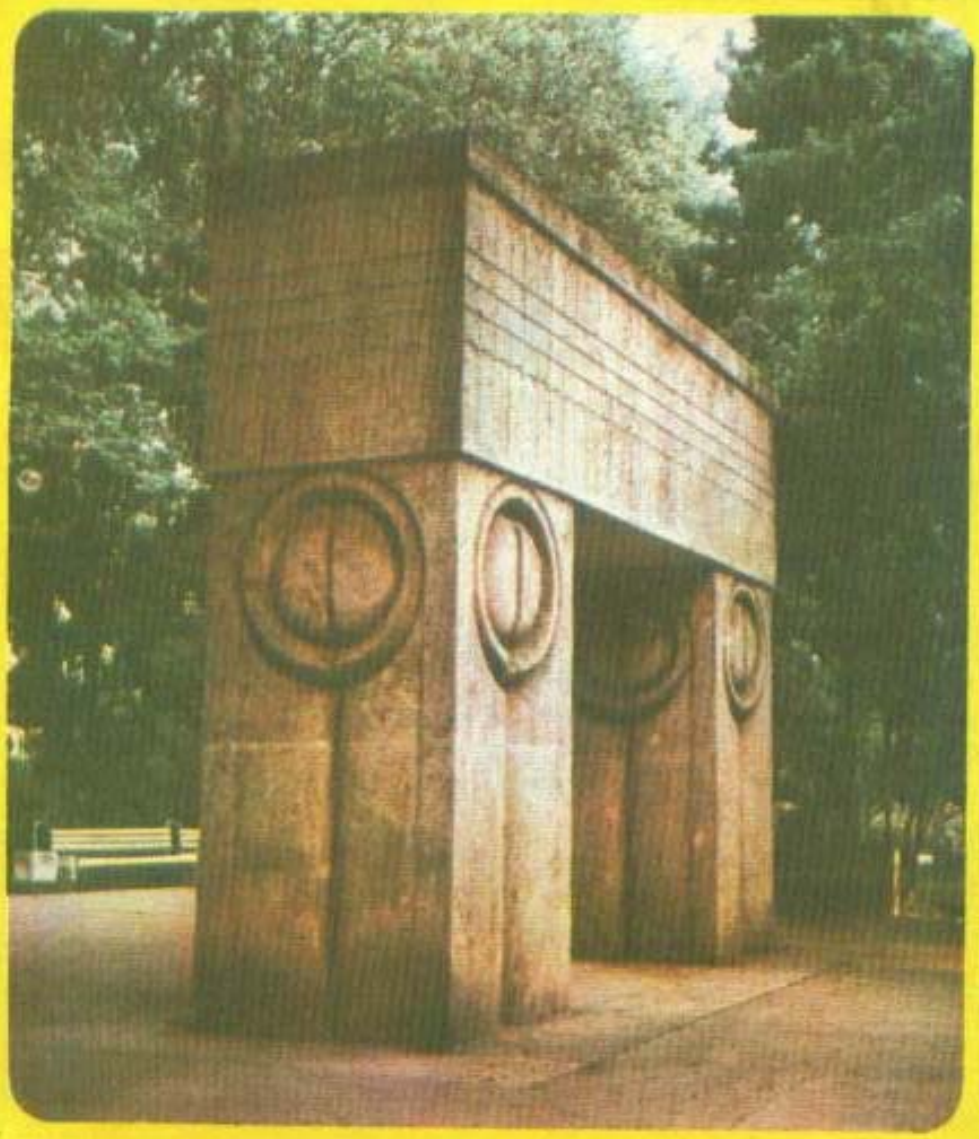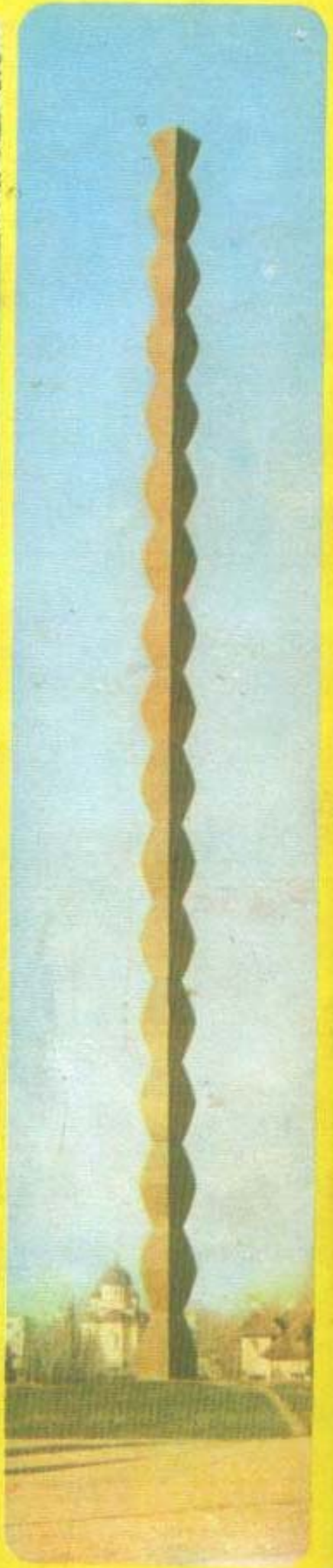
Eroi au fost, eroi sînt încă
Și-or fi cît neamul românesc!